

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo
Cene: Letno 32 din, polletno 16 din,
četrletno 9 din; inozemstvo 64 din.
Poštno-čkovni račun številka 10.603
Reklamacije niso poštnine proste.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „KMECKO DELO“

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 21-13

Cene inseratom: Cela stran
din 2000,—, pol strani din 1000,—,
četrť strani din 500,—, 1/4 strani
din 250,—, 1/16 strani din 125,—
Mali oglasi vsaka beseda din 1,—

Vojna poročila z zapada in severa

Na povelje kralja so položile belgijske čete orožje

V začetku minulega tedna je presenetila ves svet vest, da se je predal Nemcem belgijski kralj Leopold III. kot vrhovni poveljnik vojske in je končal odpor Belgijcev dne 28. maja zjutraj.

Belgijska vojska, ki je krepko in junaško sodelovala s francoskimi in angleškimi četami pri obrambi lastne domovine, se je nehala na kraljevo povelje upirati, ne da bi bili o tem usodopolnem koraku poprej obveščeni zavezniki.

Francoski ministrski predsednik Paul Reynaud je izrekel koj po prvem obvestilu o predaji o tem koraku tole sodbo: »Belgijski kralj se je odpovedal boju proti volji svojega naroda in je položil orožje. To je dejanje, ki v zgodovini nima primere. Belgijska vlada me je obvestila, da se je kralj odločil za ta korak proti soglasnemu mnenju odgovornih ministrov. Vlada je izjavila, da je pripravljena staviti v službo skupne stvari vse belgijske sile, s katerimi more še razpolagati. Belgijska vlada namerava dati na razpolago to vojsko ter je pripravljena tudi sodelovati pri delu za francosko oborožitev.«

Glavni potek predaje

V glavnem štabu belgijske vojske je bilo 27. maja posvetovanje belgijskih generalov in onih ministrov, ki niso bili v Parizu in Londonu. Naenkrat se je dvignil kralj Leopold in izjavil, da je sklenil predajo, ker ne vidi nobene možnosti za nadaljnjo borbo. Kraljeva izjava je vplivala na navzoče kot bomba. Vrhovni poveljnik zavezniških čet general Blanchard si je zaman prizadeval pregovoriti kralja, naj odgodi svoj sklep vsaj za teden dni. Leopold III. je zahteval, naj doseže Blanchard v Parizu veliko protinemško ofenzivo pri Amiensu. Ker general zaprošene takojšnje ofenzive ni mogel izposlovati, je kralj prekinil vsa nadaljnja pogajanja z zahtevo, da se ustavi vežbanje 300.000 belgijskih mladeničev, ki so se zatekli kot regruti na francoska tla, da jih pripravijo za frontno službo. General Blanchard je to odločno odklonil.

Zvečer je ministrski predsednik Pierlot skušal še enkrat vplivati na kralja, da odstopi od svojega sklepa. Sporočil mu je, da je prejel od angleške in francoske vlade močna zagotovila, da bo Belgija po vojni vzpostavljena v celoti, tako gospodarsko kakor politično. Kralj je opozoril, da ne gre tu toliko za rušenje in uničenje, kolikor za človeška življenja, ker je jasno, da bi bila v nadaljnjih borbah belgijska vojska uničena.

Takoj nato je belgijski ministrski predsednik Pierlot odletel z letalom v London, kamor je prispel tudi šef francoske vlade Reynaud. Storjeni so bili sklepi za rešitev zavezniške vojske v Belgiji. Ponoči ob dveh pa je kralj svojo odločitev uresničil. Dobil je zvezo z nemškim generalnim štabom po posredovanju nemškega vojaškega poveljnika v Gandu. Ob štirih zjutraj je kralj izročil svojo predajo

brez pogojev. Ob četrť na pet so Nemci predajo sprejeli.

Kralju Leopoldu III. je odkazalo nemško poveljstvo bivališče v njegovem gradu v Bruslju.

V smislu povelja belgijskega kralja so pričele belgijske čete, katerih je okrog pol milijona mož, 28. maja polagati orožje. Orožje so zbrali na določenih krajih, ki jih je označilo vrhovno poveljstvo nemške vojske.

Proglas belgijske vlade

Belgijski ministrski predsednik Pierlot je 28. maja zvečer po radiu prečital proglas belgijske vlade, ki se glasi:

»Ko se je kralj Leopold začel s sovražnikom pogajati, je Belgija bila začudena. Po belgijski ustavi je vsa oblast v rokah naroda. Odkar se je kralj sporazumel s sovražnikom, ni več v položaju, ki bi mu dopuščal vladanje. Zato so vsi častniki naše vojske, vsi podčastniki in vojakci odvezani prisega svojemu vladarju. V primeru, da kralj ne more izvrševati svoje oblasti, predvideva namreč naša ustava, da prevzame vso oblast vlada, ki ima zaupanje parlamenta. To je sedaj primer. Vlada je zato trdno odločena, da kot edina zakonita predstavnica belgijskega naroda vztraja v svoji borbi proti napadalcu. Vlada, ki tolmači voljo naroda, se niti za hip ne pomišlja nadaljevati borbo. Iz onih Belgijcev, ki so v Angliji in Franciji, bo organizirana nova armada. Potrudili se bomo, da organiziramo vse naše narodne sile in jih po-

stavimo v službo naroda. Ti sklepi se bodo takoj izvršili v skladu z naporii zaveznikov, ki so nam dali jamstva in katerim smo dolžni ostati zvesti. Gre za našo čast, zato se bomo borili naprej, kajti moramo se izkazati vredne svojih prednikov.«

Po predaji belgijske armade

Kljub temu, da je kralj Leopold III. položil orožje v trenutku, ko je bil položaj francoske in angleške vojske na severu težaven, a po zavezniških poročilih še ne obupen, so sklenili zavezniki nadaljnji odpor. Ostanki angleške v Belgijo na pomoč poslani vojske so se po predaji Belgijcev postavili Nemcem v bran v trikotu Dunkerque-Dixmuiden-Armentiers. Angleži so bili sredi minulega tedna še v stiku z južno se borečimi francoskimi divizijami v trikotu Armentiers-Valenciennes-Rubaix.

Angleži so branili vsako ped zemlje in so se umikali počasi proti Dunkerque ob morju, da bi se vkrcali in se rešili preko Rokavskega preliva na Angleško.

Francoske čete so se tudi korakamo umikale v trdnjavski trikot Armentiers-Rubaix-Lille. Slednje mesto je najmočnejše trdnjavsko oporišče.

Sigurno je, da bodo v nekaj dneh Nemci opravili z vso zavezniško armado, ki je pohitela na pomoč Belgiji. Zasluga te armade je, da je kljub brezizglednemu položaju vezala nase jedro nemških napadalnih divizij in tako omogočila vrhovnemu poveljniku Weygandu, da je dobro pripravil obrambno črto Abbeville-Somma-Aisne-Maginotova črta.

Najstrašnejši boji za proboj do morja in vkrcanje na Angleško

Vodstvo zavezniških čet pod poveljstvom francoskega generala Blancharda in angleškega generala Gorta se je odločilo po nenadni predaji glavnega dela belgijske armade za proboj do pristanišča Dunkerque in za vkrcanje na Angleško. Vnela se je bitka, ki je bila najbolj sridita in krvava, kar jih je bilo v sedanji vojni. V tej bitki so se odigrali nepopisno strašni prizori. Pod ognjem avtomatskega orožja, topov vseh velikosti in pod strahotnimi eksplozijami letalskih bomb so se umikale zavezniške čete korakoma pred silnimi napadi nemških divizij. Bitka za proboj je trajala neprestano skoro ves minuli teden z isto srditostjo. Kljub vsem oviram in strahotam boja je uspelo najprej angleški armadi, da se je prebila do Dunkerqua. Zaveznikom pa je še z največjimi naporii uspelo, da so prebili z letalskimi bombami jezove rek Aa ter Yser in preplavili obširno ozemlje 1 m visoko. Nemški oddelki, ki so prodirali od Calaisa proti Dunkerque s severne strani, so se znašli na rekah Aa in Yser pred nepričakovano vodno zaporo, ki je onemogočila prodiranje nemških motoriziranih edinic ter preprečila njihovo združitev pri Dunkerqueu. Na ta način so zavezniki zadržali ozemlje med re-

ko Aa do mest Cassel in Ypern ter reke Ysere. Nemške divizije namreč radi omejenega ozemlja niso mogle razviti svojega pokreta v polnem obsegu ter so bile prisiljene kretati se samo z manjšimi oddelki. Zavezniki so to izrabili in začeli svoje odvišne sile po načrtu prevažati preko Kanala na angleško ozemlje.

Zadnji četrťek in petek so podvzele francoske divizije, ki so že veljale za izgubljene, v trikotu Armentiers-Roubaix-Lill drzen poskus prodora do morja. V silnih borbah se je nekaterim oddelkom, katerih številčna moč še ni znana, res posrečilo, da so se prebili preko nemškega obroča na črti Ypern-Cassel in se priključili severno od tam se borečim angleškim divizijam. Ta tvegani pohod je vodil francoski general Prioux, ki je pri tem sam padel v ujetništvo. Kolike so bile pri tem prodoru francoske izgube, bomo zvedeli šele pozneje, najbrž šele po vojni.

Po poročilih do zadnje sobote opoldne je bil položaj tak, da so združene angleške in francoske čete, s katerimi se je baje boril še tudi del Belgijcev, ki niso sledili povelju belgijskega kralja, naj odlože orožje, držale četrťkot Graveline-řeka Aa-Cassel-Ypern-řeka

Yser-Furnes-morje. Na ta utrjeni četverokot so neprestano udarjale nemške napadalne divizije in nemška letala, ki so metala točo bomb na tam zbrane zavezniške sile. Položaj teh čet ni bil zavidanja vreden, vendar pa ne več brezupen, ker je verjetno, da se je precejšen del lahko rešil čez morje.

Točen pregled izgub na severozapadnih (belgijskih) bojiščih še dolgo ne bo mogoč. Angleška in francoska vojska je štela okoli 370.000 mož. Od tega je po zavezniških poročilih bilo prepeljanih v prvih dneh vkrčavanja okrog 200.000 v Anglijo, okrog 60.000 pa se jih še bori pri Dunkerqueu. Ostalih 110 tisoč je smatrati za padle in ujet. Nemško poročilo govori zaenkrat o 26.000 francoskih ujetnikih.

O nemških izgubah za sedaj ni mogoče dobiti niti približnih podatkov, vsekakor pa bodo tudi zelo velike, posebno če upoštevamo, da so Nemci napadali, zavezniški pa se bra-

nili. Nemci doslej še niso izdali nobenega seznama padlih in ranjenih.

Poročilo od 1. junija pravi, da je bilo ta dan proti večeru vkrčavanje angleške vojske že skoraj zaključeno. Tudi vrhovni poveljnik angleške v Francijo in Belgijo na pomoč poslane armade, general Gort, je na ukaz vlade izročil poveljstvo nekemu po činu nižjemu častniku in se je 1. junija vrnil v Anglijo. General Gort je bil sprejet od angleškega kralja v avdienco in je bil za strateško zelo uspešno izvršeni umik odlikovan z najvišjim odlikovanjem. Ves vojaško-strokovni svet občuduje ta umik, ker so vsi strokovnjaki smatrali, da je bila vsa ta ogromna armada že izgubljena in njena usoda zapečaten.

Kakšna bo usoda trdnjave Dunkerque, je še negotovo. Verjetno pa je, da jo bodo skušali zavezniški držati čim dalje, ker bo to prvi obrambni zid za obrambo pred napadom na Anglijo. Iz istega vzroka pa bodo seveda tudi Nemci napeli vse sile, da jo osvoje čimprej.

Boji Weygandove francoske armade

Medtem, ko so se bojevale zavezniške čete v Belgiji za proboj do morja, francoska Weygandova armada ob reki Sommi ni mirovala. Na Sommi srdito napadajo Francozi v pokrajini Amiens edini most, ki ga drže Nemci, kakor tudi ob ustju Somme, kjer so po uspešnih borbah prekoračili reko na severu. Na

tem odseku so Francozi zasedli skoro vso pokrajino z Abbevilleom vred. Reka Somma teče skozi južno predmestje Abbevillea, kjer se nahaja otok, ki so ga francoske čete zasedle. V toku borb na tem odseku so igrale glavno vlogo francoske oklopne enote.

Pariz prvič bombardiran

V torek, 3. junija, ob 13.20 (pariškega časa) je izvedlo okrog 300 nemških letal iz velike višine prvi zračni napad na Pariz. Bombardiranje je trajalo eno uro. Prebivalstvo se je poskrilo v nekaj minutah v zaklonišča, kakor hitro je bil dan znak za prihod sovražnih letal. Francosko protiletalsko topništvo je začelo streljati in francoska lovka letala so se spustila v zrak nad nemške bombnike. Napad je zahteval po angleških poročilih 45 mrtvih in okrog 200 ranjenih. Vrženih je bilo okrog tisoč bomb raznih velikosti. Od teh jih je padlo 83 v središče mesta in 557 na pred-

mestja. Zelo mnogo hiš je bilo pri napadu porušeni, med njimi tudi več velikih stanovanjskih zgradb. Posebno je trpelo ozemlje ob reki Seini, kjer so bile zadete tri velike hiše in ena tovarna. Nastalo je tudi več požarov od zažigalnih bomb. Vse predele, katere so poškodovale bombe, je takoj zasedlo vojaštvo.

Francoski vojaški krogi so mnenja, da je bil ta prvi zračni napad na Pariz uvod v veliko nemško ofenzivo, ki bo pričela vsak čas ob reki Sommi in Aisni.

Kako napadajo Nemci

Nemški najtežji tanki

Predvsem moramo poudariti znatno nadmoč nemških najtežjih bojnih vozov ali tankov, kateri daleč nadkriljujejo francoske 70 tonske tanke. Te nemške tanke štiti 85 do 100 mm debel oklop, dolgi so 20—25 m in široki 5,5 m. Oboroženi so z enim topom in strojnicami največjega kalibra ter dosežejo 25 km na uro. Oddelki težkih nemških tankov ne potrebujejo nobenega prateža ali trenja. Vse, kar rabijo na pomožnem materialu in strelivu, glede prehrane in osebja, jim dovajajo prevozna letala, katera spremljajo lovka letala.

Bombniki v vlogi topništva

Pri napadanju se Nemci ne poslužujejo več težkega topništva, kakor je bil do te vojne običaj pri vseh ofenzivah. Vlogo težkega in poltežkega topništva so prevzeli bombniki.

Stalnost lepega vremena

Pazljivi opazovalec je lahko ugotovil, da je bila vsaka nemška ofenziva doslej odvisna od vremena. Vremenoslovci so ugotovili stalnost vremena, preden je začela zadnja nemška ofenziva. Med vsem pohodom je držalo lepo vreme. Napad prične redno v najbolj zgodnjih jutranjih urah, vendar po sončnem vzhodu.

Opazovalna letala in bombniki

Pred napadali vzlete naprej opazovalna letala, ki so v najožjem sodelovanju z bombniki. Ta se spustijo z brzino 550 km na uro proti sovražniku, kojega obramba s tal je bila še poprej izpostavljena bombnemu napadu iz znatnih višin. Iz višine 600—700 m spuščajo bombniki svoje bombe. Medtem ko so obramb-

ne baterije v boju z vidnim sovražnikom in se dvignejo v zrak nasprotna lovka letala, se odstranijo opazovalna ali izvidniška letala. Nato se prikažejo celi valovi velikih bombnikov, ki imajo sonce za hrbtom, letijo nizko

V zadnjem času nismo prinašali vojnih poročil iz Norveške, ker je bilo in je še zapadno bojišče v odločilnem ospredju.

Kakor znano, so Nemci zasedli kmalu po vpadu na Norveško njen južni del, od koder so prodirali proti osredju, kjer so se bile izkrcale zavezniške čete in so skušale ta del iztrgati iz nemških rok. Ker pa Norvežanom na pomoč pripeljani oddelki niso imeli na razpolago letališč, so se zopet vkrčali in so zagospodarili Nemci tudi v osrednji Norveški.

Koj ob napadu na Norveško so Nemci po morju zasedli važno пристanišče Narvik na severu. To mesto je nakladalna luka za znamenito švedsko železno rudo, katero so prevajali iz rudnikov po železnici in so jo v Narvik nalogali na ladje. Iz Narvika so krili Nemci s surovinami svoje tovarne v Posarju.

Kakor hitro je bil Narvik v nemški posesti, so se ga lotili tudi zavezniški in predvsem Angleži z morja in s kopne strani. Nemške bojne ladje v narviškem pristanišču so bile potopljene od angleških rušilcev, nakar so pričeli zelo srditi boji za mesto, okolico in za železnico s Švedsko. Nemci so pošiljali v mesto in v okolici obkoljeni posadki pomoč iz osrednje Norveške in največ pa z letali, kar pa ni zadostovalo.

nad zemljo in mečejo bombe na povsem nezavarovanega sovražnika. Istočasno pa brnijo nad težkimi bombniki v višini 600—700 m najbolj moderna lovka letala, ki ščitijo bombnike pred sovražnimi lovci.

Nadaljnji potek napada

Kakor hitro je uspelo težkim bombnikom, da so porušili važna sovražna križišča, rezervo in pratež ali tren s prehrano in strelivom, se prikažejo naenkrat na odprtem ozemlju ogromni tanki. Ako se sovražnik umakne pred temi velikani, stopi iz njih na stotine dobro oboroženih motociklistov, kateri se poženejo z neverjetno brzino naprej in skušajo doseči najbolj oddaljene cilje. Sigurno je, da imajo Nemci v prvih napadalnih trenutkih velike izgube, a ko jim pa uspe s pomočjo padalcev doseg ciljev, ne igrajo izgube nobene odločilne vloge. Za največjimi tanki pridrijo oklopni avtomobili in hitro premakljiva pehota, katera zaseda od opisanih oddelkov površno zavzeto ozemlje. Istočasno krožijo v zraku letala, ki ščitijo čete. Za temi kolonami se pojavijo celi oblaki prevoznih letal, ki se spuste do 20 m nizko in oddajajo četam vse potrebščine.

Možnost modernega napada na Anglijo?

Ta revolucionarni napadalni način je omogočil Nemcem, čeravno med ogromnimi žrtvami, prodor do angleške obale. Nastane vprašanje: Ali bo mogoče Nemcem, da se v večjem številu tudi izkrcajo na angleški celini? Sigurno je, da je mogoče v skupnem sodelovanju z mornarico ustvariti letalska oporišča. Iz teh lahko prevzamejo težki bombniki v spremstvu lovcev vlogo težkega topništva, ki bi omogočilo izkrcanje iz prevoznih ladij. Do danes so opazovali vojaški strokovnjaki, da ne zadostuje pomorska premoč, ako ni spremljana od nadmoči v zraku, da bi onemogočila take pohode. Ni pa verjetno, da bi razpolagali Nemci z zadostnim številom ladij, ki bi izkrcale na raznih točkah močnejše čete, ki so za posrečenje takega napada neobhodno potrebne.

Samim sebi prepuščeni padalci nikakor ne zadostujejo. Številno armado in težki vojni material je mogoče spraviti na Angleško samo po morju, in to z ladjami.

Angleško časopisje je že namigavalo, da se bodo Nemci morda izkrcali na Irskem, kar pa ni verjetno. Vsekakor je danes gotovo, da računa angleška vlada z vsemi mogočimi napadalnimi možnostmi in je že storila vse, da jih prepreči ali se jih obrani.

Severna Norveška

Velik pomen zavzetja Narvika

Po zavezniških in nemških vesteh je bil Narvik zavzet 28. maja zvečer. Zavezniške čete so zagospodarile tudi nad Fageirsom in Forsnesetom. Mesto je v razvalinah in nemška posadka je bila pobita. Največji odpor so nudili Nemci iz zraka, katerega pa je angleško letalstvo končno zlomilo.

Pomen zavzetja Narvika je zelo velik, ker je s tem upostavljena zveza med Narvikom in Švedsko po kopnem in je s fronto pri Narviku zavarovana vsa severna Norveška. Nemške čete, ki stoje sedaj še ob železniški progi iz Narvika na Švedsko, tik za švedsko mejo, so v zelo neugodnem položaju in ne bodo po padcu Narvika mogle več dolgo vztrajati. Pričakuje se, da bodo ali popolnoma poražene, da se bodo morale vdati, ali pa se umakniti na Švedsko, kjer bodo razorožene in internirane.

Zavezniški grade na severnem Norveškem v vsej naglici nova letalska oporišča. Sedaj bo postal tudi Narvik važna postojanka za nadaljnje zavezniške vojne pohode proti nemškim postojankam na srednjem in južnem Norveškem. Ni tudi izključeno, da ne bi norveške in zavezniške čete pričele po uničenju še zadnjih ostankov nemških čet vzhodno od Narvika ofenzivo proti srednji Norveški.

Jugoslavija — braniteljica miru

Ljudstvo Jugoslavije se odlikuje z veliko miroljubnostjo. To lepo spričevanje mu daje zgodovina. Ni nikdar hrepenelo po tem, kar ni njegovo, ni nikdar grabilo po blagu svojega bližnjega. Nikdar ni sililo v življenjski prostor drugih narodov. Zmiraj se je zadovoljevalo s tem, kar mu pripada po naravnem in božjem pravu. Globoko zasidrano v ljubezni do miru, je prinašalo na oltar miru velike zemske in ljudske žrtve.

Skladno s tem naravnim miroljubjem, ki je svojemu našemu ljudstvu, je tudi politika Jugoslavije vedno tekla v miroljubnem pravcu. Tuja ji je vedno bila ter ji je še sedaj vsaka osvajačnost. Zato ni sklepala z drugimi državami takšnih pogodb, ki bi nalagale vojaške obveznosti. Imajoč pred očmi samo lastno korist, se ni dala nikdar zaprestiti v mreže tujih interesov.

To stališče je našo državo usposobilo, da je že pred nekaj leti vzpostavila dobre stike z vsemi sosedmi. Ni to lahka stvar, ker zavzema naša država v mednarodnem pogledu prostor, kjer se stikajo interesi raznih narodov. Modri politiki najvišjih činiteljev v državi pa je uspelo, da so ostvarjene z vsemi sosednimi državami in tudi s sosednimi velesilami dobre in celo prijateljske razmere.

Ob izbruhu sedanje vojne je bila naša država obkrožena s samimi prijateljsko razpoloženimi državami. To razpoloženje hoče naša država tudi ohraniti. Nje ne zanima ne napadalna ne obrambna vojna drugih. Smisel in smoter njene politike se glasi: ohraniti na vsak način našo nevtralnost v sedanjem evropskem vojnem konfliktu.

Priznati smemo in moramo, da meseci, ki so potekali od začetka evropskega konflikta, v tem oziru niso prinesli nobenega poslabšanja. Naša država je nevtralna, kakor je bila pred devetimi meseci, ter bo nevtralna ostala tudi vnaprej. Pot nevtralnosti je težka pot. Kdor hodi po tej poti, se mora skrbno izogibati vsaki stranpoti, četudi se včasih zdi mikavna, in predvsem vsakemu brezdu, ki se odpira ob stezi. Voditi danes politiko nevtralnosti pomenja državno ladjo krmariti sredi med čermi, vrtinci in plitvinami razburkanega svetovnega valovja.

Naša država je doslej z uspehom vodila to politiko. Že po svoji zemljepisni legi je Jugoslavija ključ Balkana. Še bolj pa zavzema sedaj med vsemi balkanskimi državami ta ključ radi svoje strogo nevtralne politike. Danes se smatra Jugoslavija za najbolj nevtralnega balkanskega državo. O njeni nevtralnosti se

ne more dvomiti z nobene strani in z nobene stališča. Jugoslaviji ni mogla nobena vojskujoča se stran kaj stvarnega zameriti in tudi ni zamerila.

To politiko bo naša država tudi vnaprej vodila. Samo izpovedovanje te politike kajpada ne zadostuje. Potrebni so tudi notranji strogi ukrepi, ki jih je naša država sklenila in storila. Ti ukrepi so nekaki notranji zavarovalni stebri naše nepristranosti in nevtralnosti in zato se jih morajo vsi državljani skrbno držati in jih vestno izpolnjevati. Le

tako se nam bo posrečilo, da prepričamo vse naše sosede o naši miroljubnosti in nevtralnosti ter da se bodo vse države potrudile vzdrževati z nami najboljše zveze.

Ves svet pa tudi ve, da bi se Jugoslavija odločno postavila v bran, ako bi kdo poskušal napasti našo nevtralnost. Branik miru pomenja za nas branik zoper vojni požar, ki se je razvnel z vso strahotno silo v Evropi. Ljudstvo Jugoslavije je zbralo vse svoje fizične in moralne sile, da zabrani poseganje evropskega požara preko mej naše države.

P o J u g o s l a v i j i

Odobritev trgovinskega sporazuma med Jugoslavijo in Rusijo. Dne 1. junija je bil v Beogradu odobren trgovinski sporazum med Jugoslavijo in Rusijo. K izmenjavi za odobritev in podpis potrebnih listin se je pripeljal v Beograd sovjetski poslanik v Sofiji Lavrentijev, ki je bil tudi sprejet od kneza namestnika Pavla v avdienco. Sovjetsko odposlanstvo je položilo lep venec na grob Neznane junaka na Avali in je obiskalo grob kralja Aleksandra na Oplenju.

Gospodarski svet Balkanske zveze zboruje v Beogradu. Zadnjo soboto je bila v Beogradu otvoritvena seja gospodarskega sveta Balkanske zveze in je njegova naloga, da pripravi boljše gospodarsko sodelovanje med državami, ki pripadajo Balkanski zvezi. Bolj kot kdaj poprej je sedaj potrebno sodelovanje med balkanskimi državami za dosego čim močnejših vezi med proizvajalci, glede povečanja medsebojne trgovine in zboljšanja prevoznih sredstev.

»Jutro« je prešinjeno z veliko željo, da bi prišlo v Jugoslaviji do koncentracijske vlade, v kateri bi kajpada tudi sedel zastopnik JNS. Ta želja je tako prevladujoča, da ob njej obledijo vse druge želje, tudi take, ki bi bile zunanjepolitično obeležene. Skoro ni številke, ki bi v njej »Jutro« ne dalo v tej ali drugi obliki izraza tej svoji najsrčnejši želji. JNS glasilu ne gre za to, da bi se politika narodnega sporazuma, ki se je začela 26. avgusta lanskega leta, dosledno nadaljevala. Saj ta politika ne spada v JNS program, ki mu je prva in glavna točka centralizem in jugoslovanski unitarizem (edinstvenost). JNS pa ne gre za načelno politiko, marveč za to, da

se čimprej reši največje nesreče, ki jo more zadeti, namreč opozicije. Prav v tem pa je tudi stvarni razlog, da JNS še dolgo ne bo mogla zapeti: »Ena se meni je želja spoznala« — pač pa prihaja zanjo v poštev nadaljevanje te pesmi.

Tujci odšli iz Beograda. Državna oblast je opozorila državljane na dejstvo, da biva po nekaterih naših krajih mnogo tujcev, kojih kretanje je sumljivo. Da ne bi obrambni interes države trpel škode od teh ljudi, je oblast pozvala državljane, da pazijo na vsak korak, ki ga podvzame kakšna taka oseba, ki je prišla iz tujine. Osobito v Beogradu je bilo mnogo takih nezaželenih tujcev. Pazljivost državnih oblasti je rodila lepe sadove. Mnogo nadležnih tujcev je odpotovalo, nekaj pa jih je bilo izgnanih. To velja predvsem za tiste, kojih izkazni papirji niso v redu ali pa, ki niso mogli opravičiti z nobenim razlogom, da bi se jim bivanje v naši državi podaljšalo. Nekaj tujcev je še v glavnem mestu Jugoslavije ostalo, ki svojih papirjev nimajo v redu ter se zato niso priglasili. Te bo treba s pomočjo občinstva dognati. Tisto malo število tujcev pa, ki bodo še smeli ostati, bo imele omejeno pravico gibanja med nami. Z odstranitvijo tujcev so povečini tudi prenehale tiste razburljive govorice, ki so imele namen razširjati strah in zmedo med občinstvom. Naj bi se z nadležnimi in sumljivimi tujci v naši državi povsod postopalo po strogih odredbah zakona!

Starokatoliška cerkev razpada. Ni vznikla iz nobenih verskih potreb, marveč iz potreb gotovih ljudi po ženi ali po drugi ženi ali po drugem možu. Zato ni čuda, da v taki družbi ni nobene edinosti, ker ni nobene osrednje

Kdaj je bila Amerika odkrita? Ves svet misli, da je Krištof Kolumb 1. 1492. odkril Ameriko. Vendar pa se dozdeva, da je zdaj že potrjena domneva, da je bila Amerika odkrita že prej. Ko so nedavno obnavljali stenske slike v šlezviški stolnici, ki prikazujejo mimo dogodkov iz svetopisemske zgodovine tudi skupine živali, so zdaj odkrili poleg drugih domačih živali in perutnine tudi verno sliko purana, ki se večkrat ponavlja na freskah. Te slike pa, kakor je dokazano, izvirajo iz 13. stoletja. Purana prej v Evropi niso spoznali, ker izhaja iz Amerike in je šele odondot prišel v Evropo. Če je torej nizozemski slikar v 13. stoletju to žival v svojih slikah ovekovečil, jo je

V rdečem »raju« ...

Roman iz sovjetskega kmetijskega življenja

*

Aleksej je pogledal ženo in mirno nadaljeval: »Da, jaz bom drugi, ker sem oče odpadnika in krvosesa Klavsa.« Spet je zavladal molk. Strah pred smrtjo je tudi najhrabrejšim stiskal srce.

Nenadoma se je zaslišal ženski glas. Karina, ki se je še malo prej vsa onemogla opirala na naslonjalo stola, se je vzravnila. Pogledala je moža in odločno rekla:

»Aleksej, jaz sem prav tako kriva ko ti, ker sem pod svojim srcem nosila in na svojih prsih nadajala tega nesrečnega človeka, zaradi tega dovoli, da tudi jaz umrjem z vama!«

Fedor je ostrmel. Preplašeno je pogledal mater in odločno dejal:

»Mati, tega ne bomo dovolili! Tudi tretji talec mora biti možki. Če se nihče ne bo javil prostovoljno, bomo žrebali.«

Petrove oči so zažarele.

»Ni treba žrebati!« je živo vzkliknil. »Tretji talec bom jaz!«

22

Moški so dvignili glave in začudeno pogledali bolnika. Odleglo jim je, obenem pa so začutili sram. Prej so se delali take junake, sedaj pa jih je ta blede, bolni mladenič, ki se je komaj držal pokonci, osramotil. Ob tej zavesti so spet sklonili glave.

Fedorja je zazeblu pri srcu ob Petrovi izjavi. Prijel je bolnika za roke in ga s tresočim glasom vprašal:

»Peter, ti bi šel za talca?«

»Da,« je ta odločno odgovoril. »Do tega imam pravico, ki je drugi nimajo. Moji dnevi so šteti. Če je torej potrebna žrtev, je najbolje, da vzamete mene, ker bo tako rešen en zdrav človek, ki bo potreben v naslednji osvobodilni borbi, do katere bo prej ali slej gotovo prišlo. Dovolite torej, da bom jaz tretji talec!«

Nataša je stopila k bratu in se ga oklenila. Drhté je vprašala:

»Peter, kaj to zahtevaš?«

»Samo to, da bom delil Aleksejevo in Fedorjevo usodo.«

Fedorjev pogled je zablodil po možeh. Ti so še vedno sklanjali glave.

Ko je mladenič uvidel, da se nihče izmed njih ne bo javil za talca namesto Petra, se je obrnil k bolniku in rekel:

»Dobro, Peter, ti boš tretji talec.«

Nato se je spet obrnil k možem in je nadaljeval:

osebnosti, ki bi imela avtoriteto, ugled in oblast. Smo že poročali v našem listu o zborovanju hrvatskih starokatoličanov v Zagrebu, kjer so bile izgovorjene najhujše obtožbe zoper starokatoliškega »škofa« (prejšnjega katoliškega duhovnika) Kalodjera in njegovo najožjo okolico. Opozicionalci v starokatoliški cerkvi so zahtevali posebno komisijo, ki jo naj pošlje ministrstvo pravde in ki naj uradno preišče, koliko denarja je prejela starokatoliška cerkev od države in kdo je ta denar porabil in za kaj. Zadnjo nedeljo maja je imela starokatoliška cerkev svoj redni občni zbor v Zagrebu. Na tem cerkvenem zboru je škof Kalodjera ostro napadel svoje nasprotnike v starokatoliški cerkvi ter jih obisipal z nelepimi priimki. Hkrati pa je izjavil,

da se radi teh očitkov ne bo podajal pred sodišče. Naposled je bilo sklenjeno, da se vse obtožbe proti Kalodjeru odbijejo, ne da bi se zborovalci spuščali v razpravo o podrobnostih obtožb. Glavni opozicionalci so ali bodo iz starokatoliške cerkve izključeni. S tem pa zmeda v starokatoliški cerkvi ni zmanjšana, marveč povečana. »Škof« Kalodjera sam je izključen iz utrechtske cerkvene zveze, na katero se je opirala njegova oblast. Proti njemu sta nastopila dva druga starokatoliška »škofa«. Opozicija je proti Kalodjeri začela izdajati list, ki vodi ostro borbo. Tako se trije »škofje« grdo napadajo med seboj, hudo obtožujejo, blatijo in v nič devljejo, »verniki« pa ne vedo, kateremu naj sledijo. — Lepa družba!

Občni zbor Sadjarskega in vrtnarskega društva

Zadnjo nedeljo se je vršil v Mariboru v dvorani Zadrugne gospodarske banke občni zbor za Slov. štajersko najvažnejšega Sadjarskega in vrtnarskega društva. Zastopana je bila nad polovico vseh krajevnih podružnic, katerih je 320. Poleg zadružničnih delegatov so se udeležili občnega zbora predstavniki oblastev. G. bana je zastopal načelnik kmetijskega oddelka g. inž. Podgornik, ljubljanskega župana referent Anton Gaber, navzoč je bil predsednik Kmetijske zbornice g. Martin Steblovnik, ravnatelj Kmetijskega zavoda v Mariboru inž. Ferlinc in referent za sadjarstvo pri banski upravi Kafol.

Občni zbor je otvoril predsednik društva g. Priol, ravnatelj Vinarske in sadjarske šole v Mariboru. Opozarjal je na dejstvo, da je pri nas še mnogo sadovnjakov skrajno zane-marjenih in da bo treba posvečati za bodoče več skrbi škropljenju sadnega drevja, pravi-lnemu gnojenju, spravljanju in sušenju sadja.

Načelnik banskega kmetijskega oddelka g. Podgornik je po pozdravu navzočih v imenu g. bana podal opis dela banovine v preteklem letu za povzdigo sadjarstva. Banovina je posvečala vso skrb sušilnicam, katerih je 154 v zidavi in za kar prispeva banska uprava po 2000 do 4000 din za vsako. Banovina bo podpirala za bodoče tudi gradnjo zasebnih sušil-nic pri posameznih sadjarjih. Ministrski svet je odobril 450.000 din za napravo novih sušil-nic. Pospeševala se bo predelava sadja v so-ke ter mezge. Posebno se bo pazilo na zati-ranje San-José uši in so že bile lani tozadev-no organizirane tri zatiralne postaje: v Ma-riboru, Ljutomeru in Soboti.

Zastopnik ljubljanskega g. župana g. Ga-ber je kot predsednik pripravljalnega odbo-ra za postavitev spomenika očetu slovenske-ga sadjarstva misijonarju Francu Pircu spo-ročil, da bo zasajen park v ljubljanskem Ti-voliju, kakor ga nima nobeno evropsko mesto. V parku bo zasajeno samo naše plemenito sadno drevje in grmičevje. G. referent je pod-

črtal zborovalcem predlog ljubljanskega žu-pana, naj bi Sadjarsko društvo ustanovilo posebno spominsko kolajno kot najvišje od-likovanje in priznanje zaslužnim sadjarjem, najbolj delavnim sadjarskim podružnicam ter ustanovam, ki podpirajo sadjarstvo. Ta me-dajla naj bi bila zlata, srebrna in bronasta. Predlog ljubljanskega župana je bil osvojen in osnovan pripravljalni odbor za Pirčevo spominsko kolajno.

Predsednik društva g. Priol se je zahvalil ljubljanskemu županu za skrb za naše sad-jarje in omenil, da bo društvo podarilo svo-jemu prvemu predsedniku g. Martinu Hume-ku za njegovo 70 letnico bronasto plaketo, ki bo izročena zaslužnemu jubilarantu po poseb-nem odposlanstvu.

Iz poročila tajnika g. šolskega nadzornika Škulja je razvidno, da je štelu društvo lani 12.168 članov. Lani je bilo ustanovljenih 29 novih podružnic ter jih je vseh 320. Podruž-nice so imele 39 drevesnic z 31.260 drevesci. Leta 1939 so zasadili člani 38.054 drevesc.

Društveni blagajnik g. Josip Verbič je po-ročal, da je imelo društvo lani 496.498 din dohodkov in prav toliko izdatkov. Čisto dru-štveno premoženje znaša 90.049 din (večino-ma v blagu). Proračun za 1940 predvideva 352.926 izdatkov in toliko dohodkov.

Po teh poročilih in po običajni razpravi predlogov odbora in posameznih podružnic je bil lepo uspeli občni zbor zaključen.

Novice iz domačih krajev

Mašniško posvečenje bodo prejeli. V nede-ljo, 7. julija, bodo posvečeni v mašnike mari-borski bogoslovci iz V. in IV. letnika. Iz V. letnika: Aužner Mirko od Sv. Jurija ob j. ž., Brezigar Viktor iz Braslovč, Fekonja Franc iz Maribora, Kasesnik Ivan iz Šoštanja, Ko-lenko Ivan iz Črensovcev, Luskar Jožef od Sv. Vida na Planini, Merc Viktor od Sv. Trojice v Halozah, Povh Ivan iz Trbovelj, Savelli Vi-ljem iz Celja, Savinšek Jožef iz Noveštifte. — Iz IV. letnika: Areh Albert iz Starega trga, Goričan Henrik iz Slov. Bistrice, Koc-mut Janez od Sv. Andraža v Slov. goricah, Roblek Peter iz Solčave, Varga Ludovik iz Bogojine. — Istočasno bo posvečen v Ljub-ljani lavantinski bogoslovec Pajk Janko iz Maribora, ki študira V. letnik bogoslovja na bogoslovni fakulteti vseučilišča v Ljubljani.

Konj ubil otroka. Šestletnega Ivana Oslov-nik v Goricah pri Dravogradu je na dan sv. Rešnjega Telesa konj tako hudo brcnil, da je obležal na mestu mrtev.

Izredna smrtna nesreča otroka. V Melju v Mariboru se je zgodila pri Kaufmanovih iz-redna smrtna nesreča otroka. Vrtnar Kauf-man se je podal na delo na vrt, njegova že-na pa v mesto in je položila poprej štirime-sečno hčerkico v posteljo. Okoli desete ure predpoldne pa je prinesel oče v posteljo 21 me-sečnega sinka in ga položil poleg speče de-klince. V spanju pa se je prevalil bratec na sestrico in jo zadušil.

Železniški premikač hudo ponesrečil. Na mariborskem glavnem kolodvoru je zašel med odbijača dveh vagonov 28 letni premikač Ir-golič Franc in obležal s hudimi poškodbami nezavesten. Irgoliča so takoj prepeljali v bol-nišnico.

Otrok utonil v mlaki. V Senarski pri Sv. Trojici v Slov. goricah je utonila v mlaki 18 mesečna Marija Ploj, posestniška hčerkica.

Huda nesreča delavca. V mariborsko bol-nišnico so pripeljali 51 letnega delavca Ivana Beraniča, v katerega je bušil pri eksploziji v tovarni bakra v Slov. Bistrici razstopljeni

»Dragi prijatelji, sedaj se bomo poslovili! Zadnji-krat se vidimo v tem življenju. Bodite prepričani, da vam bomo mi trije, ki bomo prvi umrli, našli prostor pri Kristusu. Zanj bomo umrli. V tem kraju, kjer vladajo brezbožniki, smo ga ljubili, in sicer tako, da se sami žrtvujemo.«

Utihiil je. Možje so drug za drugim molče pristopali k njemu, Alekseju in Petru ter so se s stiskom roke poslovili od njih. Nato so po vrsti zapustili sobo.

Po odhodu mož je v sobi zavladala tišina. Zdelo se je, da je po sobi že vel dih smrti. Vsak izmed navzočih se je zamislil.

Elza Krilova se je stiskala v kot. Glavo je nasla-njala na zid. Njene oči so strmele v daljavo.

Nataša se je stiskala k Fedorju. Božala ga je. Od časa do časa se je zagledala v njegov obraz, da bi ga laže ohranila v spominu.

Karina je bila popolnoma strta. Vso je prevzela ena sama grozna misel: mož in sin bosta ustreljena na povelje Klavsa, njenega starejšega sina. Stala je tu, ran-jena v svoji duši, v svojem srcu, v svojih mislih. Zdelo se ji je, da jo preganja božja jeza, ker je rodila tako hudobnega človeka.

Aleksej je videl ženino bol. Stopil je k njej in jo objel. To je starki povzročilo še večje muke. Spomnila se je na stare, srečne čase, ki jih je vkljub raznim pre-

izkušnjam preživela ob strani tega dobrega, junaškega moža.

»Dobra moja Karina! Dobra moja Karina!« je lju-beznivo ponavljal Aleksej.

Tudi on se je zamislil v preteklost. Karina mu je bila zvesta družica v veselih in žalostnih dneh. Pred prihodom rdečih je vladala v hiši sreča in zadovoljnost. Potem pa se je vse spremenilo. Starejši sin je pobegnil od doma, postal izdajalec domovine in krvnik.

Aleksej je od časa do časa pogledal Fedorja in Na-tašo. Srce se mu je stiskalo ob misli, da bo smrt tako kmalu ločila srei, ki sta se ljubili. Pozabil je na svojo žalostno usodo. Spregovoriti jima je hotel, toda ni našel primernih besed. Nazadnje se je obrnil k Nataši in ji ljubeznivo dejal:

»Nataša, od sedaj naprej boš živela pri Karini. In tudi tvoja mati bo ostala tu. Bog in dobri ljudje bodo gotovo skrbeli za vas.«

Pogledal je Natašino mater. Ta je še vedno strmela v daljavo in zdelo se je, da se sploh ne zmeni za to, kar se je dogajalo v sobi.

Čez čas se je Aleksej spet obrnil k Nataši in je nadaljeval:

»Nataša, manj žalosten bi bil, če bi umrl z mislijo, da si postala moja hči.«

»Oh, oče, oče!« je ona vzdihnila.

moral pač poznati in dozevala se, da so mo-rali purana pomorščaki pripeljati s seboj iz »no-vega sveta«. S tem je iznova potrjena domne-va, da so normanski mornarji še pred 1492 odkrili Ameriko.

Obraba vsakdanjih predmetov. Le malokdo si je na jasnem, kako dolgo in na kakšen na-čin mu rabijo predmeti vsakdanje rabe. Števil-ke, ki prihajajo pri tem na dan, so naravnost čudovite. Kaj zmore n. pr. navadno pero, kdaj se utruji, kdaj izgubi svojo sposobnost za pi-sanje? Odgovor je pre-cej presenetljiv: dobro jekleno pero napiše okrog 670.000 črk in še-le potem izgubi, kakor so pokazale točne ma-terialne preizkušnje, svojo pisalno sposobnost. Vsak dan natipkajo pi-

aluminij in mu povzročil hude opekline po obrazu, prsih, rokah in nogah.

Razni ponesrečenci, ki so se zatekli v celjsko bolnišnico. 51 letni dninar Matija Cokan iz Vrbja pri Žalcu je spravljal v gozdu na voz droge. Pri tem se je splašil konj. Cokan je padel in si zlomil nogo ter izpahnil roko. — 22 letna žena delavca, Vida Vrhovšekova iz Trnovelj pri Celju, je padla in si zlomila nogo. — 27 letna žena delavca Korpnik Agata iz Šmiklavža pri Škofji vasi je sekala drva. Pri tem se ji je snela sekira in ji padla na glavo. Dobila je hudo poškodbo. Imenovani ponesrečenci so se zatekli v celjsko bolnišnico.

Padel pod voz in si zlomil nogo. Ivan Zabukovnik, 47 letni hlapec iz Letuša pri Braslovčah, je peljal z blagom naložen voz iz Celja. V Letušu je dohitel voz tovorni avto in zadel vanj. Radi trčenja je padel hlapec pod voz in si zlomil nogo. Poškodovanega so prepeljali v celjsko bolnišnico.

Bricka posledica igračkanja s puško. Gruškovnjakov 10 letni dečko v Trbovljah je vzel očetovo lovsko puško in ustrelil proti sosedni Furlanovi hiši, kjer je čitala pri oknu 16 letna Furlanova Zinka, katera je bila zadeta v lice in prepeljana v ljubljansko bolnišnico.

Otrok padel iz tretjega nadstropja in ostal skoraj nepoškodovan. V podstrešni sobici Kocbekove hiše v Kranju stanuje družina čevljarja Jurmana, ki mora skrbeti za devet nedoraslih otrok. Zadnje dni se je zgodila nesreča, da je padla dveletna Jermanova hčerka iz tretjega nadstropja. Najprej je priletelo dekletce na stekleno streho, ki je 9 m globoko pod oknom, od tod pa je padlo še 3 m v globino na cementna tla. Vsi, ki so bili priča groznemu prizoru, so bili uverjeni, da je obležal otrok pri padcu 12 m globoko mrtve. Na pregled deklice poklicani zdravnik je ugotovil, da je dobila le neznatne praske, sicer pa je čudežno ostala nepoškodovana.

Nesreča radi splašenih volov. Posestnici Frančiški Potočnik iz Bukovice v Selški dolini na Kranjskem so se splašili voli. Ženska je skočila pred vole, da bi jih zaustavila. Eden od volov pa je pritisnil Potočnikovo z vso silo k drevesu in jo je hudo poškodoval.

Kaj je s cesto Maribor—Fram? Z velikim veseljem je prebivalstvo na celi črti od Maribora preko Hoč, Slivnice in Frama sprejelo obvestilo gradbenega ministra g. dr. Mihe Kreka, da je ministrski svet odobril kredite za preureditev državne ceste Maribor—Fram na ta način, da se dela izvršijo v lastni režiji. Nas, katerim je ta cesta glavna prometna žila, izredno zanima, ali se bo že prav kmalu pričelo z delom ali ne. O tej stvari se

je toliko pisalo in govorilo, da danes — odkrito povedano — skoro nihče več ne verjame raznim poročilom, dokler ne bodo zapeli krampi in lopate na tej cesti. Ponavljamo še enkrat, da menda v vsej Jugoslaviji, posebno pa pri nas v Sloveniji, trenutno ni nobena državna cesta v takem stanju, kakor je ravno cesta Maribor—Fram. Letošnje deževno vreme je kotanje in jame na tej prometni cesti še bolj poslabšalo. Cesta je taka na nekaterih mestih, da še kmečki vozovi riskirajo osovine, ako peljejo po tej cesti. Če se cesta ne bo kmalu predručala, bo baje tudi mestni avtobusni promet iz Maribora moral prenehati. To bi bil za te kraje hud udarec. Koliko je bilo že odposlanstev radi te ceste pri g. ministru, pri g. banu in raznih drugih krajih, ali vendar se do danes še ni pojavila niti ena lopata, niti eno orodje, s katerim bi se dal znak, da se je z delom pričelo. Ne razumemo tega, kako je ravno na tej cesti mogoča taka izjema! Pogosto čitamo, da se dela na drugih cestah v naši banovini tako naglo oddajajo in tako nujno začnejo, samo za to našo glavno cesto, ki veže severni del Slovenije z notranjostjo države in z Ljubljano, pa vlada tako pretirana malomarnost. Ljudje bomo izgubili vsako zaupanje v besede predstavnikov, ako se ne začne takoj z delom! Zvedeli smo, da je baje že sestavljen režijski odbor, ki bo vodil in nadziral ta dela. Mi pa pravimo: Dajte raje začeti z delom, da bo narod potolažen!

Nova tovarna v Dravski dolini. Bivši narodni poslanec in veleindustrialec ter trgovec g. Benko Josip iz Murske Sobotice je kupil v Bistrici pri Limbušu posestvo g. Pajenka Franca, trgovca iz Žalca. To posestvo leži ob potoku in hudourniku Bistrica, v bližini železniške postaje Bistrica. Na tem posestvu namerava graditi industrialec g. Benko novo moderno tovarno mesnih izdelkov. Ker je vodotok hudournika Bistrica zelo močan, se bavi g. Benko tudi z mislijo, da si napravi na tem vodotoku tudi elektrarno. Poleg tega se bo napravil tudi nov moderen vodovod iz pohorskih voda, tako da bi vas Bistrica in okoliške hiše bile preskrbljene z dobro pitno vodo. Lega nove tovarne je zelo ugodna, ker leži zemljišče izven gostega naselja in je za mesno industrijo ta prostor kakor nalašč. Ker je kupna pogodba že potrjena, namerava g. Benko še letos pričeti s predpripravi za to novo veliko podjetje.

Nov most izročen prometu. Čez Bolsko v Predorju so izročili zadnje dni prometu nov most, ki bo posebno dobrodošel prebivalstvu občine Sv. Jurij ob Taboru.

Nov vodovod v Studenicah pri Poljčanah. Na pobudo domačega g. župnika Čedeja so

ob reumi

poskusite 1-2

ASPIRIN

tablete

Ni drugega zdravila po imenu „Aspirin“, temveč edino le „Bayer“-jev Aspirin.

Ogl. reg. pod št. 37692 od 22. XII. 1938.

začeli lansko jesen v Studenicah graditi vodovod. Vodo so zajeli vzhodno od trga pod Golnikom. Izvirek daje tudi v suši 20 litrov vode na minuto, to je okrog 29.000 litrov dnevno. Celodnevna uporaba vode je preračunana doslej na največ 10.000 litrov. Delo je izvršil v lastni režiji Higijenski zavod v Ljubljani, ki je tudi prispeval za prepotrebno napravo 23.000 din. Podporo je dala tudi banovina v znesku 20.000 din, občina je prispevala 3000 din, 14.000 din pa so zbrali domačini.

Dve novi pošti. S 1. junijem sta začeli poslovati dve novi pošti v št. Lenartu pri Veliki Nedelji in na Hajdini pri Ptujju.

Čebelarjem, bralcem »Slov. gospodarja«, poročamo sledeči redki primer: Lani v jeseni so neznani malopridneži odnesli v Sp. Porčiču pri Sv. Lenartu v Slov. goricah Adolfu Čeh panj čebel. Vrli Dolf bi prebolel izgubo težkega panja, ko ga ne bi vznemirjalo praznoverje, razširjeno med našim ljudstvom, da dotični, ki so mu ukradene čebele, nima več sreče pri čebelarenju. Toda, kdo bi verjel, da to praznoversko pravilo za našega Dolfeta očitno ne velja, kajti pretekli mesec mu je dal en panj čebel v teku enega tedna tri močne roje.

Spomladanski ljubljanski velesejem je bil preložen za nedoločen čas. Vršil se bo pozneje, ko se bo mednarodni položaj nekoliko umiril.

salni stroji pod pridnimi rokami na tisoče črk. Računi so pokazali, da jih natipkajo v desetih letih okroglo 180 milijonov. Dober podplat vemo ceniti posebno pozimi v snegu in mrazu ter v odjugi. Ali pa smo kdaj pomislili, koliko zdrži takšen podplat? Prelzkušnja je pokazala, da zmore okrogel milijon korakov, ali z drugimi besedami: lahko bi pešali z novimi podplati iz Ljubljane v Beograd in šele tedaj, ko bi bil že dober kos poti nazaj, bi jih morali obnoviti. Kdaj se krušni nož izrabi tako, da ga je treba spraviti med staro železo? V splošnem šele po 15 letih, če ga gospodinja prav pridno uporablja, toda v gospodinjstvu dveh, treh oseb zdrži še neprimeren daljši čas.

»Že leta sem nimamo duhovnikov, da bi nam pomagali živeti in umreti. Sami krstimo svojo deco. Ni duhovnikov, da bi blagoslovili mlade pare. A kljub temu smo ostali zvesti Kristusu in če hočeš postati Fedorjeva žena, vaju bom jaz blagoslovil.«

»Fedor, hočem biti tvoja žena!« je izjavila Nataša.

»Nataša, istočasno boš moja žena in vdova!« se je bridko nasmehnil Fedor.

Aleksej je stopil k mladima in je združil njuni desnici ter dejal s tresočim glasom:

»Blagoslavljam vaju, draga otroka, ki bosta šele po smrti srečna!«

13.

Klavs je izdal povelje, da noben konjenik ne sme v vas, razen straže v hiši vaškega sovjeta in v hiši ubitega predsednika Šubina, v kateri se je sam nastanil z namenom, da bi v njej prebil ostanek dneva in noč. V tem času je hotel preurediti vaški sovjet, naslednjega jutra pa se z avtom vrniti v Odeso.

Konjeniki so posedali okrog vasi, in sicer v neposredni bližini hiš.

Karanzin, Askalov in drugi člani sovjeta so se prejšnjo noč skrivali na polju in se tresli ob misli, da jih bodo vaščani odkrili in pobili. Po prihodu rdečih pa so prilezli iz skrivališč. Javili so se pri vojakihi, na kar so bili odvedeni pred Klavs.

Po prihodu v vas je Klavs postavil Karanzina za predsednika vaškega sovjeta. Vedel je, da je ta bil Šubinova desna roka in je mislil, da bo najbolj primeren za njegovega naslednika.

Tako je Karanzin postal gospodar tistih, ki so ga po izbruhu upora iskali, da bi ga ubili. In ta bivši cerkovnik, krivopriječnik, izdajalec ni vedel, kako bi se izkazal Klavsu hvaležnega.

Sklenil je, da bo prav tako brezobzirno postopal z vaščani kot Šubin.

Proti večeru je v spremstvu nekoliko konjenikov odjezdil proti Aleksejevemu domu po talce; Fedor je bil namreč obvestil Klavs, da jih bo našel tam.

Bahato je stopil v sobo. Aleksej, Fedor in Peter so takoj vstali.

Karina in Nataša sta se komaj premagali, da nista zakričali od groze.

Vsi so molče strmeli v Karanzina in čakali na to, da spregovori.

Ta je premeril vsakega izmed navzočih od pet do glave, potem pa je samozavestno rekel:

»Jaz sem predsednik vaškega sovjeta in imam nalog od ljudskega komisarja iz Odese, da privedem k njemu tri talce, ki bodo zjutraj ustreljeni.«

»Tu smo!« je mirno rekel Fedor. »Pelji nas pred komisarja!«

Izgradimo svetišče sv. Jožefa v Ljubljani! Cerkev sv. Jožefa v Ljubljani se je gradila v letih 1912—1914 kot zaobljubljena cerkev mesta Ljubljane v spomin na veliki potres leta 1895., da bi nas sv. Jožef varoval v bodoče podobnih nesreč. Obenem se je pa cerkev gradila v tako velikem obsegu z darovi vsega slovenskega naroda kot glavno narodno svetišče v čast sv. Jožefu, ker je sv. Jožef poseben zaščitnik vseh slovenskih dežel in varuh slovenskih družin. Stavba je bila na zunaj dograjena tik pred svetovno vojno. Ker pa še ni bila uporabna za službo božjo, je med vojno služila mestu za skladišče živil. Po vojni se je cerkev z darovi vsega naroda v naglici zasilno uredila za službo božjo. Toda cerkvi manjkajo še najnujnejše stvari. Letos obhaja Družba Jezusova, ki oskrbuje to svetišče, 400 letnico svojega delovanja. Ali ne bi bil kamniti glavni oltar, kakršen spada v tako veliko svetišče, spominsko delo za naš slovenski narod? Pravkar se vsa Evropa in tudi naša domovina trese pred vojno in njenimi nedolžnimi posledicami. V teh časih pojdemo k sv. Jožefu, redniku Jezusovemu in ženinu prebl. Device Marije! Zatecimo se s podvojenim zaupanjem k varuhu in zaščitniku naše domovine! V trajni spomin svojega nemajnega zaupanja v njegovo pomoč mu postavimo v zaobljubljenem svetišču v Ljubljani glavni oltar trajne vrednosti! Umetniško dovršen načrt za novi oltar je že izgotovljen. Delo, ki bo izvršeno iz domačega podpeškega kamna in z domačimi močmi, se bo takoj pričelo, ko bo zbranih dovolj sredstev. Obračamo se na vse Slovence, častilce sv. Jožefa, s prošnjo, da bi s skupnimi močmi pomagali izgraditi slovensko narodno svetišče sv. Jožefa, predvsem njegov glavni oltar. Darovi naj se blagovolijo pošiljati na predstojništvo cerkve sv. Jožefa v Ljubljani ali na čekovni račun št. 12.475: Jezuitski kolegij v Ljubljani.

Avtobusna proga Maribor—Sobota. V nedeljo, 2. junija, je začel obratovati na novi avtobusni progi Maribor—Sobota avtobus mariborskih Mestnih podjetij po sledečem voznom redu: odhod iz Maribora dnevno ob 17.30 z Glavnega trga, prihod v Soboto ob 20. Odhod iz Sobote dnevno ob 5.30, prihod v Maribor ob 8. Ob nedeljah in praznikih vozi razen tega avtobus iz Maribora ob 6 s prihodom v Soboto ob 8.30 ter se vrača iz Sobote ob 17.30 s prihodom v Maribor ob 20. Nova avtobusna proga gre iz Maribora čez Počehovo, Sv. Marjeto ob Pesnici, Sv. Lenart v Slov. gorici, Sv. Trojico, Sv. Benedikt, Lomanoši, Gor Radgono, Slatina-Radenci, Tišina do pošte v Soboti. Cena vožnje v eno smer 30 din, tja in nazaj pa 50 din.

Stopil je k materi. Objel in poljubil jo je. Ona ni imela moči, da bi mu vrnila poljub. Nato je stopil k Nataši, ki se je s silo držala pokonci.

»Z Bogom, Nataša!« je dahnil polglasno. »In potolaži se! Naše trpljenje ne bo večno! Pri Bogu se bomo vsi videli!«

Nataša se ga je z vso silo oklenila, kakor da se ne bi hotela ločiti od njega. Spomnila pa se je, da mora biti močna. Izpustila je moža in mirno odvrnila:

»Z Bogom, Fedor! Pri Bogu na svidenje!«

Karanzin je ob vstopu v sobo sklenil, da se bo držal samozavestno in posmehljivo. Toda radi mirnega načina, s katerim mu je Fedor odgovoril, se je čutil poraženega, zmedenega in je skoraj sočutno rekel:

»Pojdimo!«

»Jaz grem prvi!« se je oglasil Aleksej.

Objel in poljubil je ženo, nato je stopil proti vratom.

Peter je medtem poljubil sestro in mater, ki je bila za vse brezčutna, ker se ji je bilo zmešalo. Nato se je pridružil Alekseju.

Fedor se je iztrgal iz materinega objema, še enkrat pogledal Natašo in šel za očetom in Petrom...

Na dvorišču so čakali konjeniki. Obkolili so ujetnike in sprevod je zavil proti vasi...

Ženske so ostale same. Elza je s pogledom slaboum-

Vojakom dajmo seboj

poleg drugih reči tudi knjižico

»Moj tovariš«

kjer so stanovski nauki in molitve za vojnike. Cena knjige: rdeča obraza 16 din, zlata obreza 20 din. — Pozor! Vsakemu naročniku knjige »Moj tovariš« dajemo zastonj še knjigo »ZBIRKA DOMOLJUBNIH PESMI«, kjer so zbrane vse naše slovenske narodne pesmi in koračnice. — Knjige pošljemo tudi na naslove vojakov. — Naročila sprejema

Tiskarna sv. Cirila, Maribor - Ptuj

Sanatorij v Mariboru: Tyrševa ulica 19, tel. št. 23-58, je najmoderneje urejen za operacije. Enterokimari za izpiranje debelega črevesa! Vodja specialist kirurg dr. Černič.

Požari

Strela je udarila v gospodarsko poslopje posestnika in gostilničarja Šupergerja v Galiciji pri Celju. Gospodarsko poslopje je popolnoma zgorelo. Gasiti je pomagal tudi 52 letni mali posestnik Ivan Šuper iz Galicije. Pri tem je dobil hude opekline po nogah, rokah in vratu, da so ga morali oddati v celjsko bolnišnico. Škoda, ki jo je povzročil požar, je precejšnja.

Sredi noči sta začeli goreti v Vonarjih pri Pristavi v šmarskem okraju gorci posestnikov Jožefa Lipnjaka in Anderliča. Ogenj se je hitro razširil, tako da so domačini komaj rešili vino, sode in druge važnejše predmete, in vpepeli kleti do tal. Ogenj je podtaknila najbrž tuja roka, ker v trenutku, ko so gasili kleti, je bil ogenj podtaknjen tudi v stanovanjsko hišo Lipnjakovo. Tudi to hišo je ogenj vpepeli do tal. Rešili so le pohištvo. Pri gašenju in reševanju sta se opekla g. Tone Ogrizek, sin znanega celjskega odvetnika, in g. Franc Kovačič.

V Hrastovcu pri Zavrču pod Ptujem je vpepeli ogenj 20.000 din vredno gospodarsko poslopje posestniku Jožefu Simončiču.

V Vukovskem dolu v jareminski župniji je začela sredi noči goreti hiša posestnika Rajmunda Ferlinca. Ogenj je nastal pri dimniku in naenkrat je bilo vse s slamo krito poslopje v plamenih. Domači so si oti v zadnjem hipu golo življenje. Hišni gospodar je bil zaposlen z reševanjem svojcev in ga je zasula na pragu goreča slamnata streha ter je dobil nevarne opekline. Škode je 27.000 din.

Vlom v lekarno. V Mariboru na Aleksandrovi cesti je bilo v noči od neznanca vlomljeno s ponarejenim ključem v lekarno pri Angelu varhu. Vlomilcu ni uspelo, da bi bil odprl ročno blagajno. Prebrskal je vse predale in odnesel 600 din gotovine ter še razne druge predmete. Škoda znaša 1300 din.

Poljedelsko orodje prodali tatovi za staro železo. Grofu Frideriku Pahta pri Sv. Kungoti ob severni meji je bilo pokradeno poljedelsko orodje in prodano za staro železo. Gre za pluge, kosilni stroj in nekaj traverz v skupni vrednosti 4000 din.

Posestnik oškodovan za 31.000 din. Naš list je poročal, da je bil posestnik Florjan Ačko v Frajhamu pri Framu okraden za večjo denarno vsoto. Sedaj je ugotovljeno, da je odnesel tat, kateremu so že na sledu, Ačko 8000 din gotovine in na 23.000 din glasečo se hranilno knjižico. Posestnik je v celoti oškodovan za 31.000 dinarjev.

Volovski izkupiček ukraden. Pongrac Sušec, posestnik na Tolstem vrhu, je hranil doma v lesenem kovčegu pod posteljo volovski izkupiček 9800 din. Na Tolstem vrhu sta se pojavila naenkrat dva tujca. Eden je trdil, da je mesar, drugi pa njegov pomočnik. Na vitez sta kupovala živino, v resnici pa sta bila potepinska tatova. Ob ugodni priliki, ko ni bilo pri Suševih nikogar doma, sta vdrla v hišo in izginila s celotnim izkupičkom za par volov.

Roparski napad. Na Dravinji poleg Draže vasi pri Ločah ima mlin 69 letni mlinar Franc Vučelj in njegova žena. Zakonca, ki sta že preskrbela svoje otroke, sta na glasu petičnosti. O mlinarju so ljudje govorili, da hrani v železni blagajni večje vsote denarja. V noči na 31. maj sta se pojavila v mlinu dva maskirana tolovaja. Mlinarico sta pobila s sekiro in ima presekano lobanjo do možgan. Mlinarju pa je napadalec z nožem grozno razmesaril lice in ga zabodel še v prsa. Nato sta roparja našla ključ od razkričane blagajne, v kateri sta dobila le 1000 din gotovine in dve hranilni knjižici, glaseči se na večji vsoti. Po oplenitvi blagajne sta roparja zginila v noč. Mlinar se je z zadnjimi močmi priplazil do domačih in jih zbudil. Ranjena zakonca so prepeljali v mariborsko bolnišnico. — Orožniki marljivo poizvedujejo za tolovajema, od katerih je bil eden večji in drugi manjši ter so jima morale biti znane prilike pri Vučeljevih.

Železarna okradena za 15.300 din. Pri železarni na Muti so izsledili, da so kradli nekateri delavci iz tovarne razno orodje in železne predmete, katere so ponoči odnašali na svoje domove. Tovar na je oškodovana za 15.300 din. Del ukradenih predmetov so orožniki pri nekaterih krivcih našli.

Kronična zapeka in njene slabe posledice, posebno pa motnje v prebavi, se morejo preprečiti z že davno preizkušenim sredstvom za čiščenje, z naravno »Franz-Josefovo« grenko vodo, ki se tudi po daljši porabi izkazuje kot zelo odlična. Oni, ki bolehalo na želodcu in čreveh, pa pijejo »Franz-Josefovo« vodo, so zelo zadovoljni z okusom kakor tudi z njenim učinkom.

Ogl. reg. S. br. 30.474/35.

nih topo strmela predse. Karina in Nataša pa sta se držali objeti.

Nekaj časa sta molče prisluškovali odmevu korakov. Ko pa je zunaj vse utihnilo, je bilo pri kraju z njunimi močmi. Pretresel ji je silen jok in tla pod njima so močile vroče solze.

»Mati, kaj bo iz nas?« je zajecljala Nataša. »Same smo ostale!«

Karini se je trgalo srce od bolečine, a ko je videla, da Nataša neznosno trpi, se je premagala. Natašino glavo je naslonila na svoje prsi in jo je nežno božala.

»Pomiri se, dete moje! Bog nas ne bo zapustil. Naši dragi pa bodo kmalu rešeni vsega trpljenja! Bog jih bo gotovo sprejel v nebo, saj bodo umrli za Kristusovo vero.«

Starka se je prisilila, da je mirno govorila, a v njeni notranjosti je bilo vse porušeno. Zadrževala je solze, četudi je vedela, da bi ji jok olajšal bol. Močna je morala biti, ker je morala dajati Nataši zgled...

Ko so bili Aleksej, Fedor in Peter zaprti v sovjetski hiši in izročeni v varstvo rdečih konjenikov, se je Karanzin veselo razpoložen podal h Klavsu, ki se je nastanil v najlepši sobi šubinove hiše.

Ob vstopu v sobo je postal hlinjeno ponižen in je s suženjsko vdanostjo sporočil mogočnemu gospodu, da so njegovi ukazi izvršeni.

(Dalje sledi)

Iz zgodovine igralnih kart. Domovina igralnih kart je na Daljnem Vzhodu, kjer jih pa danes manj mečejo kakor med Evropci. V Angliji so že leta 1240. izdali paragraf proti kvartanju, v Italiji in Španiji so se karte udomačile menda v 13. in 14. stoletju, v nemških deželah pa proti koncu 14. stoletja. Bržkone so bili vojščaki, ki so kvartanje širili po svetu. Prve igralne karte so bile zelo preproste. Bile so rdeče in črne ter namenjene dvema igralcema. Vsaka igra jih je imela 32. Znaki na njih so bili v glavnem isti, kakršne imamo še danes. Že v 14. stoletju so imeli v Nürnbergu slovite izdelovalnice kart in te so uvedle tudi karte z vzorčastimi zadnjimi stranmi.

Mož pretepel ženo do smrti. V Veliki Vanici, občina št. Andraž v Slov. goricah, se je zgodil primer izredne surovosti. Posestnik Pavel Drvenšek je do smrti pretepel svojo ženo in so jo našli drugo jutro v postelji mrtvo. Drvenšek se je priženil k vdovi Katarini Babič, ki je imela iz prvega zakona tri otroke. Zakon ni bil srečen, ker je mož zelo surovo ravnal z ženo. Drvenška so zaprli.

Nepošten hlapec. Po mariborskih beznicah je razmetaval denar neki Franc Horvat iz Dolnje Lendave in je bil slednjič aretiran. Policija je dognala, da so prijeli hlapca pri posestnici Mariji Klarič v Dolnji Dobravi v Medjimurju, kateri je ukradel 2500 din in kolo, katerega je prodal. Nepošten hlapec je zabil v dveh dneh Klaričevi ukradeni vsoto.

Tat udaril preganjalca s sekiro. V Lažah pri Dramljah v šmarnskem okraju je hotel neki Franc Jager izvršiti pri posestniku Križniku tatvino. Posestnikov sin 25 letni Franc Križnik je tatu preganjal, ta pa ga je udaril s sekiro po glavi. Križnika so oddali v celjsko bolnišnico, prav tako pa tudi Jager, katerega so drugi fantje pozneje ujeli in obračunali z njim.

Popivanje ga je izdalo. Pred nedavnim je nekdo sunil nekemu inženirju v Celju 4700 din. Radi popivanja je oblast prišla neznanca, ki je preveč razmetaval z denarjem. Pri zaslišanju so dognali, da imajo v rokah onega ptiča, ki je okradel inženirja in še nekega kmeta na Lopati, kateremu je izmaknil 700 din. Gre za 32 letnega Maksa K. iz Breznice pri Prevaljah.

Smrtna žrtev fantovskega pretepa. V fantovskem pretepu v Strojnem selu pri Rogatcu je dobil 27 letni Franc Drogenik tako hude poškodbe na glavi, da jim je podlegel v celjski bolnišnici.

Iz poštnih vreč ukraden denar. Iz poštnega urada na postaji Hrastnik je bilo ukradenih iz poštnih vreč 19.000 din. Kmalu po tatvini je bil v Ljubljani aretiran 19 letni bivši dnevničar S. H., pri katerem so našli še vse tisočake. Fanta so izročili sodišču.

Brata med seboj. V Drenovcih pri Vinici na Dolenjskem sta živela na posestvu vdovljene matere Marije Medvedove brata Franc in Jože, ki

sta se pripravljala med seboj. V prepiru je ustrelil Jože Franca v desno stran prs. Smrtno nevarno zadetega so prepeljali v bolnišnico usmiljenih bratov v Kandijo pri Novem mestu.

Požigalec s 55 požigi na vesti pred sodniki. Veliki senat mariborskega okrožnega sodišča je sodil v minulem tednu požigalca, ki je zakrivil 55 požigov in je oškodoval prav toliko posestnikov za 1.546.222 din. Je to 35 letni Avgust Koražija iz Taborskega Huma ob Sotli na Hrvatskem. Požgal je 46 gospodarskih poslopij, 3 stanovanjske hiše, 1 senik, 1 listnjak, 8 kozolcev, 1 mlin in 3 podstrešja stanovanjskih hiš. Pri nekem požaru sta zgorela tudi dva mlatiča. Bilo je to 18. junija 1935 v župecih vasi, kjer je Koražija zažgal gospodarsko poslopje Antona Ozla, ki je do tal zgorelo in sta našla smrt v ognju Jožef Stanjko in Franc Mlakar, ki sta spala v skednju. V zadnjih sedmih letih so bili požari na Dravskem polju v okolici Slovenske Bistrice in Pragerskega ter pri Sv. Kungoti na dnevnem redu. Pri obtoženčevih požigih so najbolj trpele župecja vas, kjer je podtaknil 15 požarov, nadalje vasi Sp. Hajdina, Zg. in Sp. Gorica, Brezola, Vrhloga, Podova, Slov. Bistrica, Hajdoši, Stražgojnci, Sv. Kungota, Lokarna vas in Razvanje. Orožniki so prijeli požigalca pri zadnjem požaru lani 26. novembra pri posestniku Mihaelu Kumru v Slov. Bistrici, kjer je hudoba svoj čas služil za hlapca. Pri aretaciji je zločinec priznal požare in jih natančno opisal, na sodišču pa jih spet preklkal. Zločinec je izpovedal, da je požigal iz požigalne strasti in iz maščevanja. Zdravniški izvedenec je izjavil, da ima obtoženec znake prirojene slaboumnosti manjše stopnje in da je pri njem razsodnost zmanjšana. Z ozirom na to je bil požigalec Koražija obsojen samo na 15 let težke ječe.

Obsojen radi uboja. Celjsko sodišče je obravnavalo v prejšnjem tednu primer uboja v Oplotnici v župniji Čadram. 19 letni posestnikov sin Leopold Rutnik je poglal 17 letnemu Jožefu Ružiču kamen v sence in ga ubil. Rutnik je bil obsojen na dve leti strogega zapor.

Ogromna škoda radi toče

27. maj je bil za Slovenske gorice pravi črni dan, katerega bo dolgo in bridko občutilo prebivalstvo naših najlepših krajev.

Popoldne omenjenega dne se je pripravila nad velikim delom Slovenskih goric in nad njihovimi kraji v srednjem delu nevihta s črnimi oblaki, ki so obetali že ob zbiranju najhujše. Med šumenjem vetra, med bliskom in gromom se je sprožilo silovito neurje z nalivi in točo, ki je v par minutah pobelila tla kakor zimski sneg. Pri tej vremenski nesreči pa ni šlo samo za neznatno pobeljenje, ampak za strašno zabitje ter uničenje vinogradov, sadonosnikov, njiv ter travnikov.

Toča je popolnoma zabila kraje med Muro in Cmurekom, pa navzdol do bližine Pesnice ter na zapadu do železniške proge Maribor-Št. Ilj. Prizadeta pa je tudi zapadna stran železnice okrog Sv. Kungote in Svečine, vendar tamkaj še ni bilo prehudo.

Stolčen je južnozapadni del župnije Marija Snežna, del fare Sv. Ana, ves Sv. Jurij v Sl. goricah, najbolj pa občini Malna in Partinje, vsa župnija Sv. Jakob in velik del jareninske fare. Ponekod so ležali kupi toče še ves drugi dan, tako na debelo jo je nasulo.

Pri tokratnem ledenem udarcu je treba k običajnemu uničenju trte in sadnega drevja

Tam, kjer je stanoval njegov oče... Stari in mladi vojaki doživljajo danes v vojujočih se državah včasih na prav nenavaden način spomine na svetovno vojno. Tako se je zgodilo mlademu Nemcu, ki je bil kot vojak nastanjen daleč nekeje v Vzhodni Prusiji. V hiši se je počutil kakor domačega. Gospodar in njegova družina so bili z njim zelo prijazni. Nekega večera so mlademu gostu pokazali kup fotografij iz svetovne vojne in se je nemalo začudil, ko je na eni izmed slik spoznal svojega očeta, kakršnen je bil pred četrto stoletja v frontni uniformi. Izkazalo se je, da je oče mladega vojaka spomladani l. 1915. bilval v isti hiši. To odkritje je bilo seveda tako gospodarjevim, ka-

Mogočni Jurij

Povest iz domačih hribov

»Ampak ta Kranjec mi bo za to sramoto še plačal!« Kakor kak smrkovec se Končnik ne da zmerjati. Pošteno mu bo posvetil. Pa kako? Da bi ga s pismom nazmerjal? Nak, to ne! Tedaj bi fajmošter vedel, da se je Končnik jezil, in bi bil še vesel... Storit mora nekaj, kar bo fajmoštra jezilo.

Dolgo je preudarjal, kako bi se župniku maščeval. Tedaj se je zmagovito zarežal. Da, zdaj si je pravo namislil; ha, zdaj bo dobil dve muhi z enim mahom.

Zvečer — bila je sobotna večer — je začel z ženo pogovor.

»Tilka,« je zagodrnjal še kar prijazno, »tako ne bo več šlo. Takega življenja ne prenesem več. Če nisva eden za drugega, se morava pač ločiti.«

Žena se je močno ustrašila in je šele čez nekaj časa vprašala boječe:

»Kaj pa bi rad?«

»Rad bi vedel, kako je z nama.«

»Saj veš sam bolje ko jaz.«

»Jaz vem le to, da si huda name. Vsem ljudem si me dala v jezike.«

Kratke tedenske novice

Na Holandskem je bila izvedena 30. maja svečana izročitev vojaške oblasti letalskemu generalu Christeansenu ter upravne oblasti komisarju Nemčije Seys-Inquartu, bivšemu avstrijskemu ministru. Izročitev je izvršil vrhovni poveljnik nemških vojnih sil v Holandiji, pehotni general von Falkenhausen.

Angleški notranji minister je odredil, da tuji nemškega ali avstrijskega porekla brez posebnega dovoljenja ne smejo posedovati koles ali motornih vozil in da ne smejo izpod strehe med 22., oziroma 24. uro in 6. uro zjutraj. Vsi sumljivi tuji so morali v koncentracijsko taborišče, pa tudi sumljive ženske med 16. in 60. letom so morale na otok Man.

V angleških ladjedelnicah je bilo od 1. januarja 1939 do 1. januarja 1940 v gradnji več kot dva milijona ton trgovinskih ladij. Da bi zagotovila plovbo kakor tudi trgovino in potrebna sredstva za prevažanje vojaštva in vojnega materiala, je angleška vlada nabavila v zadnjem mesecu nad 600.000 ton ladij, okoli pol milijona ton samo v Združenih državah.

Ameriški zunanji minister Cordell Hull je objavil 30. maja, da smejo odslej ameriški piloti voditi letala iz Združenih držav preko Kanade, Novoga Brunswicka, Nove Fundlandije in Vzhodne Anglije naravnost v Veliko Britanijo.

V minulem tednu so se pojavila ameriška letala na zapadni fronti, ki po izjavah strokovnjakov daleč prekašajo nemška. Odslej je računati na stalen priliv ameriških letal za zaveznike.

Na Portugalskem slavijo 800 letnico ustanovitve portugalske države.

Rimska svetovna razstava, ki je bila določena za leto 1942., je po sklepu italijanske vlade odložena na nedoločen čas.

300.000 mož zavezniške vojske je bilo do dne 3. junija prepeljanih iz Dunkerquea na Angleško. Pri prevažanju je sodelovalo blizu 900 ladij.

Norveški kralj Haakon je resno obolel in je njegovo življenje v nevarnosti.

V svet so razširjene vesti o novem nemškem orožju za napad na Anglijo. Gre baje za podmorske prevozne ladje, katere vlečejo podmornice in jih obenem ščitijo.

V bojih v Flandriji je padlo več članov angleškega visokega plemstva.

4. junij dan odločitve. Na seji velikega fašističnega sveta v Rimu 4. junija je ministrski predsednik Mussolini pojasnil politični položaj Italije, ki bi naj bil po napovedih največjega pomena za Italijo.

Zavezniški vojni svet je zboroval zadnjo soboto v Parizu. Podčrtana je bila volja nadaljevati boj do zmage. Pripravljeno je bilo vse za morebitni vstop Italije v vojno.

Nemški bombniki so izvršili 1. junija napade na južnofrancosko mesto Lyon, na dolini reke Rhone in dvakrat na veliko пристanišče Marseille.

Za novega župana v Ptuj je bil z odlokom bana postavljen g. dr. Vladimir Breznik, zdravnik v Ptuj. Dosedanji župan g. dr. Alojzij Remec je bil na lastno prošnjo razrešen županskih dolžnosti.

6 »Ne, to ni res. Od mene ni prišlo ljudem kaj na uho.«

Pogledal jo je dvomljivo, potem se je nakuhal:

»Mrziš me. Še iskre ljubezni nimaš več zame.«

»Pa ti?« je odvrnila užaljeno. »Ti si me tepel. S tem mi menda nisi svoje ljubezni kazal.«

»Zgodilo se je po nesreči in mi je bilo žal. Pa ti mi ne verjameš.«

»Ti mi tudi ne verjameš več.«

»Jaz bi le to rad vedel, ali me mrziš ali ne. Če me, tedaj se morava ločiti.«

»Jurij! — Tebi je malo mar, ali te imam rada ali ne. Ti bi se me le znebil rad.«

Premagal jo je jok in jo vso tresel.

»Tilka, nič na svetu mi ni bolj mar kakor tvoja ljubezen,« je dejal on. »Ne vem si večje nesreče, kakor če bi vedel, da me ti ne maraš več.«

Tedaj se mu je jokaje vrgla okoli vratu in je zajecala:

»Jurij, moj ljubi! Koga naj imam rada, če tebe ne! Prej bi umrla, kakor da bi tebe nehala ljubiti.«

Z mehkim, ljubečim pogledom jo je objel in poljubil na čelo. Potem je spet začel:

»Hudo je zdaj zame. Vse me sovraži. V vsem šentanelu ne vem človeka, ki bi bil na moj kraj.«

»Jaz bom vedno s teboj, naj pride karkoli,« je dejala ona odločno.

posebej poudariti, da so udarjeni kraji najhujše prizadeti glede živinoreje. Lani je bilo pomanjkanje krme, letos pa je po tej toči sploh ne bo, ker je seno zbito v zemljo, da si trava niti do otave ne bo opomogla.

Prebivalstvo naših najlepših krajev proti severni meji je obupano in nujno potrebno

pomoči, ki bi pa morala biti izdatna in predvsem pravočasna.

O strašni vremenski nesreči sta bila, ki obveščena banska uprava in okrajno načelstvo Maribor levi breg, da ukreneta potrebno in najbolj oškodovanim takoj priskočita na pomoč.

Po svetu

Novi romunski zunanji minister. Romunski zunanji minister Gafencu je 1. junija odstopil iz zdravstvenih razlogov. Na njegovo mesto je bil imenovan dosednji prometni minister Gigurcu, za prometnega ministra pa dosednji glavni ravnatelj romunskih državnih železnic inženir Makoves. Novi zunanji minister Gigurcu pripada narodnemu protijudovskemu pokretu in je velik prijatelj Nemčije. Izpremembra v romunskem zunanjem ministrstvu ne pomenja nove smeri v zunanji politiki, ki bo postala popolnoma ista, kakor je bila doslej.

Francozi molijo. Stiska domovine je velika, zato se francosko ljudstvo trumoma zbira v cerkvah, da izprosi domovini pomoč od Boga. Vršijo se javne službe božje, ki se jih ljudstvo udeležuje v velikih množinah. Zlasti mladina se obrača v gorečih molitvah do Boga. Poročali smo že, da se je take javne božje službe udeležil predsednik francoske republike Lebrun. Udeležila sta se molitvene

prireditve v veličastni cerkvi Matere božje predsednik vlade Reynaud, zunanji minister Daladier, generali, ki niso zaposleni na bojišču, itd. Posebno prisrčna in ganljiva je bila molitvena pobožnost pri grobu sv. Genovefe, varuhinje Francije (umrla 512 v Parizu), ki je pokazala svojo čudovito moč in pomoč za časa vpada Hunov v Francijo leta 451. Parižani imajo v to svojo svetnico veliko zaupanje. Kadar je stiska največja, ponesejo njene svete ostanke v procesiji po pariških ulicah. To se je po dolgem času pretekli mesec zopet zgodilo. Hrib, na katerem stoji cerkev z grobom sv. Genovefe, je kar odmeval od molitev stotisočeri, ki so ga od vseh strani obsuli in dolge ure na glas molili. Molitve vplivajo na ljudstvo pomirjevalno ter vzbujajo zaupanje in pogum.

Svetnica, krščena od očeta. Dne 2. maja je papež Pij XII. proglasil za svetnico sestro Marijo Evfrazijo Pelletier, ustanoviteljico reda sester Dobrega pastirja. Življenje te svet-

Vsi, ki potujete, ne pozabite na novi vozni red

veljaven od 19. maja 1940!

Vozni red v lepi žepni izdaji stane samo 2 Din (po pošti je poslati naprej Din 2.50 v znamkah). Preprodajalci dobijo primeren popust. Naročila sprejema:

Tiskarna sv. Cirila, Maribor - Ptuj

nice je poteklo v molitvi, delu in borbi. Premagati je morala mnogo, mnogo težav. Začele so se te težave že ob njenem rojstvu. Rojena je bila leta 1796. v času, ko je v Franciji divjala revolucija, ki se je začela leta 1789. Katoliški duhovniki in katoliški veri zvesti laiki so na tisoče končali svoje življenje kot mučeniki pod rabljevo sekiro. Javna služba božja je bila prepovedana. Takrat je prišla Marija Pelletier na svet. Ker ni bilo nobenega katoliškega duhovnika, da bi novo rojeno dete krstil, je to storil lastni oče. Kdo bi si takrat mogel misliti, da bo iz tega slabotnega, v sili krščenega otroka vzrastla velika svetnica katoliške Cerkve?

Maršal Rudolf Graziani, šef italijanske generalnega štaba

General Henrik Gulsan, poveljnik švicarske vojske

Švicarski zvezni predsednik Pilet-Golaz pri pregledovanju vojske

Radi vojne je bilo na Holandskem mnogo ribičev ob kruh in zaslužek.

»Potem je vse prav. Če boš ti z menoj, bodo jeziki kmalu utihnili.«

»Kako misliš, Jurij?«

»Po vsem šentanelu jezika, da sva si midva navzkriž, da sva kakor pes pa mačka. Ljudje seveda so veseli, da imajo koga obirati. To veselje jim morava skaziti. Ali mi hočeš pomagati?«

»Pa še kako rada! Povej, kaj naj storim!«

»Z menoj moraš držati v vsem in povsod. Tako bodo ljudje spoznali, da sva enega srca in enih misli.«

»Da, to naj ljudje spoznajo!«

»Pa ne bodo verjeli, če hodiš ti svoja pota.«

»Kakšna pota, Jurij?« »Se je zdrznila.«

»Najprej — najprej,« je začel nerodno, »najprej: pot v cerkev... Jaz ne hodim več v cerkev, ker mi je to pod častjo... Ti pa venomer letaš tja — še celo ob delavnih.«

»Za božjo voljo, Jurij, tega mi vendar ne moreš zameriti.«

»Če me imaš res rada, moraš tudi ti opustiti cerkvanje,« ji je povedal naravnost.

»Za Kristovo delo,« je žena zavpila, »ali si upaš kaj takega zahtevati?«

»Ali si ti upaš reči na mojo besedo: ne?«

»Je huda nesreča, da ti svoje nedeljske dolžnosti ne izpolnjuješ; zdaj pa bi jo naj še jaz opustila, kaj?«

»Prva dolžnost, ki jo žena ima, je ta, da je svojemu

možu pokorna, da tega spoštuje, da s tem drži v dobrem in hudem. To si mi pred oltarjem obljubila.«

»Najprej moram Boga poslušati.«

»Boga jaz tudi poslušam. Ti pa poslušaj fajmoštra, ta pa je moj najhujši sovražnik.«

»Za sveto voljo, nehaj že s to prazno besedo! Fajmošter mislijo le dobro.«

»Ha, kako dobro misli, to imam črno na belem v žepu. Na, le poglej!«

Vrgel ji je župnikovo pismo na mizo, zraven ga je spet streslo po vsem telesu, taka jeza ga je imela. Tilka je naglo preletela z očmi pismo in ga vrnila, češ:

»V tem pismu ni vendar čisto nič, kar bi te moglo užaliti. Opominjajo te, zraven pa dobro mislijo.«

»Tako, tako, to si ti našla v pismu? Kaj več pa ne, ha? Tega nisi videla, da sem brez poštenja, da sem slab gospodar, da nisem vreden spoštovanja.«

»Ali se ti meša?«

»Meša se tebi... Jaz že davno vem, kdo ljudi proti meni hujska: nihče drug ko fajmošter. Še naju bi rad razdvojil in hoče še tebe proti meni nahujskati. Prav zaradi tega morava biti eden za drugega, naj vidi, da med naju ne bo prepira zasejal.«

»Moj Bog, saj vse to ni res; krivico delaš gospodu.«

»Kaj, ti ga zagovarjaš? Mojega sovražnika? Zdaj vem, koliko me imaš rada.«

kor mlademu vojaku veselo presenečenje.

Igralnica v zaklonišču. Angleški list »Daily Mail« poroča o dogodku, ki priča, kako si znajo temni elementi pomagati tudi v današnjih časih in kako znajo tudi zaklonišča pretvoriti v torišča, kjer lahko živijo sleparsko življenje. Londonska policija je opazila, da vlada okoli nekega zaklonišča nenavadno živahen promet. Ljudje so prihajali in odhajali tudi v takih časih, ko ni bilo zatemnitve in letalskih napadov. Pred zakloniščem je sicer hodil običajni čuvar, ki pa se ni mnogo brigal, kaj delajo in česa iščejo ljudje v zaklonišču. Naposled so stražniki nekega dne obkolili zaklonišče in ravno pravi čas se preprečili čuvarju, da ni

Probojno orožje moderne vojske

Probojno orožje moderne vojske so motorizirane oklopne enote: oklopni avtomobili in razne vrste tankov.

Tanki med svetovno vojno

Tankov so se prvi začeli posluževati Angliji med svetovno vojno. Te vrste orožja je poseglo prvič v boj 16. septembra 1916. Prvi tanki so bili nerodni, zelo težki in za posadko skrajno nevarni vojni vozovi. Vojaštvo je v njih trpelo zavoljo silne vročine in dušljivih plinov, katere so razvijali stroji.

Do velikega pomena so se povzpeli tanki kljub neokretnosti in neznatni brzini 7 km na uro v bitki pri Cambraiu 20. novembra 1916. Takrat jim že niso bile bojeve žice nobena zapreka. Neovirano so vozili preko strelskih jarkov. Kroglice iz puške in strojnic jim niso mogle do živga. Izborno se je obneslo to orožje v napadih na utrjene postojanke v Flandriji.

Tanki danes

Od svetovne vojne do današnje so se tanki tako razvili, da so postali z brzi 70 km na uro in z najmočnejšimi oklopi odločilno orožje. Vsaka moderno militarizirana država se je trudila, da je motorizirano napadalno orožje kolikor mogoče izpopolnila in si ga čim

več oskrbela. Dosedanji potek te vojne je dokazal, da so ravno nemški tanki zavojevali Poljsko, Holandsko ter Belgijo in posegajo z največjimi uspehi ter silovitostjo v boje med Nemci ter zavezniki.

Sestav oklopne divizije

V vojnih poročilih dnevno čitamo o poseganju motoriziranih divizij v bitke. Za boljše razumevanje nadaljnjega poteka vojne bomo v naslednjem razložili: Kaj je motorizirana ali oklopna divizija?

Sedanja vojna z motoriziranimi enotami ima predvsem značaj presenečenja. Njihov napad se mora izvršiti iznenada, brez opozarjanja očnega topniškega streljanja, če se le da ponoči. Sestav oklopne divizije pri nenadnih napadih je tale: najprej pride izvidniška skupina motociklistov in avtomobilov, ki so opremljeni s strojnicami, nato sledi jedro tankov težje in lažje vrste, za katerim brzi rezerva kakih 130 tankov. To je probojna sila ali železna pest. Tej sili, ako ji uspe proboj, sledijo trije bataljoni pehote na tovarnih avtomobilih in motornih kolesih. Za temi

Ali si že obnovil naročnino?

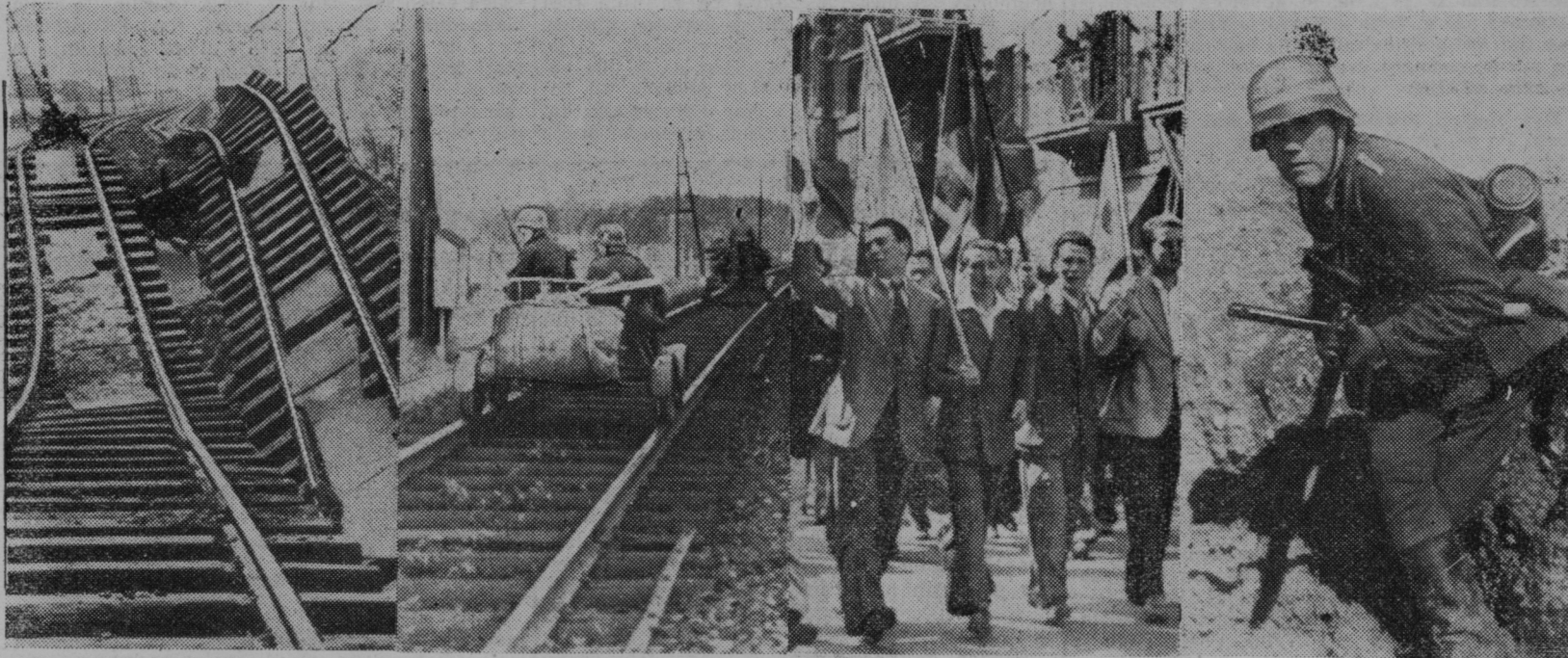
pridrvi motorizirano topništvo — 24 topov kalibra 105 mm.

Tri vrste tankov in posadka

Opisu sestava oklopne divizije je treba dodati, da pozna moderna vojska tri vrste bojnih vozov: lahke, srednje in težke. Lahki so najbolj gibčni, imajo pa najtanjši oklep. Srednje težki tanki so bolj zavarovani proti izstrelkom, zato so že počasnejši, a težki tanki, ki imajo do 8 cm debele oklope, so najpočasnejši. Poleg posebnih topov zoper tanke so izumili tudi tanke, ki jim je glavna naloga boriti se proti tankom samim.

Tankom nastavljajo na pot pri prodiranju tudi razne zapreke in pasti. To so betonirane zapreke v posebnem sestavu, preko katerih tank ne more, dalje železje, katero tank ne more prelomiti, jame, v katere se tank zvrne, polja, ki so podminirana in eksplodirajo, ko privozi tank nanje, v gozdovih pa križem nametana drevesna debla, preko katerih se more tank zelo počasi gibati ali pa se sploh zaustavi.

Zelo težaven je položaj posadke v tankih. Vojaštvo v bojnih vozovih ne ve, kaj se godi okrog njega. Mnogo morajo prenesti, ker sta hrup in vročina v tanku peklenska, zlasti v bitki. Periskop je edino oko, skozi katero opazujejo v tanku okolico, a povelja se prenašajo preko radijskih sprejemnikov in oddaj

Železniška proga v Belgiji po napadu angleških bombnikov

Nemške čete prodirajo v Belgijo na dresinah

Italijanska mladina se navdušuje za vstop Italije v vojno

Eden izmed vojakov nemške napadalne čete

izginil v notranjost. Štutnje policije so se uresničile. V zaklonišču je bila po vseh pravilih urejena igralnica, kjer so posestniki igrali razne prepovedane igre za denar. Imela je srečno roko, kajti v varnem zaklonišču je našla nekoliko hazarderjev ter mnogo sumljivih tipov obojega spola.

Najstarejša »Maginova« črta. Dva tisoč let, preden so začeli Francozi graditi svojo Maginotovo črto, so se njihovi predniki, stari Galci, na sličen način zavarovali proti tujim navalom. Sedaj so odkrili ostanke starih utrd, s katerimi so se Galci branili napadov Hunov in drugih tujih ljudstev. Te obmejne utrbe so pa nastale že pred dvema tisočletjema.

»Ko bi ti vedel, kako rada te imam, bi drugače govoril.«

»Z besedami me ne prepričaš; ljubezen je treba z dejanji, z žrtvami izpričati.«

»Na vsako žrtev sem pripravljena, ki ni zoper božje zapovedi, prav na vsako.«

»Božja zapoved je, da morata biti mož in žena enih misli.«

»Lepo te prosim, pusti te neumnosti!«

»Jaz pa ti pravim, pusti ti svojo trmo, če ti je kaj za mojo ljubezen. Ukloni se in drži z menoj!«

»Vse dam za tvojo ljubezen — le svoje vere ne... Moja vera mi je čez vse.«

»Torej se ne vdaš?«

»Ali res kaj takega zahtevaš od mene?«

»Brezpogojno.«

»Nikoli se ne bom vdala. V cerkev bom hodila. Boga ne bom pustila.«

»To se pravi, da fajmoštra nočeš pustiti. Premisli si! Ali boš čisto na moj kraj ali pa nič.«

S temi besedami je zapustil sobo in je šel dol v gostilno. Ker ni bilo gostov, je vzel časniki s stene in se je navidez poglobil v branje. Ni pa bral, ampak je vrtal po svojih mislih... Tilka torej ga noče ubogati. Ali more tako ženo še ljubiti? Mora jo ljubiti, z vsem srcem se je oklepa, ne more drugače. Toda pod komando se ji ne bo dal. To je danes videl, da je njena ljubezen

močnejša od njene trme. Si bo že še premislila, ko bo videla, da on ne popusti.

Podobne misli so obhajale Tilko, ko je sedela v družinski sobi. Ni se jokala, čutila je tiho zadovoljstvo, ker se je moževi nekrščanski zahtevi tako vztrajno uprla. Upala je, da ga bo z ljubeznijo že še spreobrnila. Saj ga je s potrpljenjem že večkrat potolažila. Tudi to je vedela, da jo ima rad. Saj ji je še danes rekel, da si ne ve večje nesreče, kakor če bi spoznal, da ga ona nima več rada. Ljubezen dela čudeže. Sicer pa naj pride karkoli, svoje vere ne bo zatajila. Rajši bi umrla, kakor da bi se Bogu in cerkvi izneverila.

Drugo jutro, bila je nedelja, se je nedelno oblekla in šla k opravi. Ko se je vrnila, jo je mož mrko pogledal, rekel pa ni nič. V četrtek je bilo Križevo. Tilka je šla spet v lepi prazni obleki k prvi maši, popoldne pa še k večernici. Ko se je vrnila, se je mož obregnil:

»Ti nalašč toliko v cerkev letaš, da bi mene jezila.«

»Kaj še, Jurij!« je odgovorila prijazno. »Ti me skrbiš in moram veliko moliti zate.«

»Je čisto nepotrebno. Bolje bi bilo, da bi ubogala.«

»Saj veš, Jurij: Boga moramo bolj poslušati kakor ljudi.«

»Rečem ti, da se boš zaradi svoje trme še bridko kesala. Mož in žena ne moreta ostati skup, če vleče eden sem, drugi tja.«

nikov v vozilih. V enem sprednjih tankov je poveljnik, ki daje povelja vsem drugim tankom.

Dva nasprotnika oklopnih divizij in njegov sodelavec — letalo

Oklopne divizije morajo računati z dvema nasprotnikoma: s tanki druge strani in protitankovskimi topovi. Zato mora v bliskovitem napadu sodelovati tudi letalstvo, ki ima glavni namen, da z bombami obmetava sovražne tanke in njegovo protitankovsko topništvo. S tem nalogo letalstva seveda niso izčrpane. Vsako letalo, pravijo Nemci, je leteč top, ki obstreljuje sovražnikove tanke, kolodvore, mostove in zbirališča vojske, širi pa seveda preplah tudi na civilno prebivalstvo. Veliko

pripomore k uspehu napada, ker v zaledju iz- zove prestrašenje in nered in je bolj prera- čunano na uničenje živcev kot človeških živ- ljenj.

Oklopni napadi porabijo ogromno goriva

Napad z velikim številom kopnih in zračnih motoriziranih čet pa je zelo tvegan in opasen za onega, ki nima doma izdatnih virov pre- potrebnih pogonskih sredstev. Združen napad oklopnih divizij in letalstva potroši tako sil- ne množine goriva, da izčrpa najobilnejše za- loge in rezerve. Če tedaj napad nima konč- nega uspeha, so za kasnejše mesece vsi jekle- ni orjaki ropotija brez vrednosti, dokler se ne morejo obnoviti zaloge bencina za pogon in olja za mazanje.

šole kot domačo, pa je bil zelo nadarjen, zato se mu je vse posrečilo. Tudi pri fantovskem odse- ku je sodeloval do zadnjega. Zelo ga bomo po- grešali vsi. — Dragi Kristelj, bodi Ti lahka zem- ljica domača!

Zaveden fant umrl v Framu. Dne 29. maja je v mariborski bolnišnici umrl Edvard Pokri- vač. Že dolgo ga je bolezen mučila, sedaj pa je prejel tako krepak moral v 37. letu življenja v hladni grob. Zavednemu fantu naj sveti večna luč, žalujoči materi in rodbini naše sožalje!

Zgledna Marijina družbenka umrla v Laporju. Obilno žetev ima smrtna kosa na bojnih polja- nah, ni pa toliko utrujena, da ne bi vršila svoje- ga krutega posla tudi pri nas. Dne 25. maja je bil pogreb pridne Marijine družbenice Neže Jančič v 54. letu starosti. Mrtvaški spre- vod je vodil g. dekan Ozimič Jožef v spremstvu bra- ta rajne g. dr. Ivana Jančič, duh, svetnika in župnika pri Sv. Petru v Savinjski dolini, in sa- lezijanskega patra iz Celja. V sprevodu so bile Marijine družbenice z društveno zastavo ter mno- go drugih faranov. Pri odprtem grobu se je od rajne poslovil v srce segajočim govorom g. dekan. Poudarjal je, da je bila rajna zgledna članica Marijine družbe 40 let, od ustanovitve družbe. Pevci so ob grobu in na domu zapeli ža- lostinke. Lepo je donel tudi »Reši me«, katerega so pomagali peti duhovščini moški pevci. Vsem, ki so sodelovali, naj bo Bog plačnik, pokojno pa priporočamo v blag spomin!

Dobra mati in krščanska žena umrla pri Sv. Miklavžu nad Laškim. Redek primer se dogaja letos v naši župniji, da imamo v petih mesecih že devet mrlicev, ko smo jih imeli v letu 1937 vsega samo šest. Dne 22. maja je izdihnila svojo blago dušo v 56. letu starosti Funkl Aloj- zija iz vasi Lažiše. Bila je dobra gospodinja in mati trem otrokom. Bolehala je že tri leta. Med boleznijo je bila večkrat previdena. Kako je bila rajna priljubljena pri ljudeh, smo videli na dan pogreba, 24. maja. Svetila ji večna luč!

Spominjajmo se v molitvah rajnih!

Smrt je pokosila nedolžno cvetko v št. Ilju v Slov. goricah. Umrla je zdravnikova hčerka Tatjana Sevšek, ki smo jo spremili na zadnji poti 31. maja popoldne. Pogreba so se udeležili FO z zastavo, mladenke v krojih ter vse članice v kroju, šest članic je neslo trupelce. Vse druge članice in mladenke so pa nesle polne roke belih rožic, ki so jih položile na grob. Udeležilo se je pogreba svečinsko Prosvetno društvo z g. župnikom. Pogreb pa je vodil naš g. župnik ob asistenci domačega in jareninskega gg. kaplana. Ob grobnici se je z lepim govorom poslovil od Tatjanice naš g. župnik. Slovo je vzela od Tatja- nice tudi prijateljica mladenka Dorica Svati. Sni- vaj mirno, nedolžna cvetka — žalujočim staršem pa naše sožalje!

Dva smrtna primera pri Sv. Ani v Slov. go- ricah. Po dolgotrajnem bolehanju je umrla vsem draga ter spoštovana žena Marija Mar- kuž, posestnica v Ledineku. Njena splošna pri- ljubljnost je bila izkazana z obilno udeležbo pri pogrebu. — Smrt je pokosila Dominika Kramberger, posestnika v Krembergu. Raj- ni je bil znan po vseh Slovenskih goricah kot iz- vrsten godec in šaljivec. Njegova godba je spre- mljala marsikateri novi par in novomašnika pred oltar. Na njegovi zadnji poti so ga spremljali številni domačini in godci iz Apač, ki so mu za- igrali ob grobu zadnji pozdrav. — Rajnima sve- tila večna luč, preostalim pa naše sožalje!

Dobrotnica cerkve umrla. V Svečini je dne 25. maja umrla Ivana Ferk, posestni- ca na Ciringi in bila 28. maja pokopana. Veliko dobrega je storila župni cerkvi in revežem. Bog ji povrni z večnimi darovi!

Vrli mladenič podlegel vnetju slepica pri Sv. Primožu na Pohorju. Žalostno so peli naši zvo- novi zadnji terek. Peli so v slovo Kristeljnu Knezu, p. d. Ižekovemu, vzornemu mladeni- ču, ki je dopolnil komaj 27 let. Vnel se mu je slepic. Ne on sam ne kdo drug se ni pravočasno zavedel nevarne bolezni. Prepeljali so ga v slo-

venjgraško bolnišnico, a bilo je že prepozno. Kmalu po operaciji je v nedeljo jutro, 26. maja, umrl, potem ko je še nadvse spodbudno sprejel sv. zakramente za umirajoče. Truplo so prepe- ljali nazaj domov in v terek ob veliki množici pogrebcev pokopali na domačem pokopališču. Kdo naj popiše žalost matere-vdove, brata in se- ster, številnih sorodnikov, pa sploh vseh fara- nov? Zakaj rajnega Kristelja je vsakdo vzlju- bil, kdor je spoznal njegov značaj. Poštenega življenja skozi in skozi, trezen in čist, delavec neumorno ko mravlja. Žaluje pa za njim tudi naše Prosvetno društvo. Bil je izvrsten igralec. Naj se je lotil kakršne koli vloge, izpeljal jo je, da se mu je vse čudilo. Pa bodisi, da je bila ve- selega značaja, kakor krojača šivanke ali be- rača Malhe ali resnega, kakor Krivoprisežnika, ki ga je igral nedosežno. Četudi ni pohajal druge

Padalstvo od prvih poskusov do danes

Prvi poskusi s padalci med svetovno vojno

Vloga, katero igrajo padalci v nemški in ruski vojski, je znana. Manj znano pa je, da so se poslužili tankov v svetovni vojni Angle- ži, in da je iznajditelj padalstva Francoz. Fran- coski pilot Evrard je začel ob koncu svetov- ne vojne v tednih pred sklepom premirja spu- ščati vojaštvo v Ardenih s pomočjo padal. Na ta način za sovražni hrbet spuščeni vojaki so bili oskrbljeni z razstrelivom, da bi povzro- čali v sovražnem zaledju razdejanja. O de- janjih letalcev v svetovni vojni je napisal Jacques Mortane knjigo, v kateri poroča o raz- nih poskusih prvih padalcev.

Načrt ameriškega generala

Preden so posvetili Rusi padalstvu svojo pozornost, se je pečal s tem vprašanjem ame-

riški general Mitchell, kateri je kot poveljnik ameriškega kora v Franciji med svetovno voj- no videl padalski način napadanja.

V jeseni 1918 je izdelal Mitchell načrt, po katerem bi se naj bila spustila za hrbet Nem- cem cela divizija in bi jih napadla od zadaj, medtem ko bi bili začeli zavezniki ofenzivo od spredaj. Zaključitev sovražnosti je onemogo- čila izvedbo omenjenega načrta. Mitchell pa je zamisel padalstva obdelal v posebni knjigi, katera je vzbudila največjo pozornost pri vr- hovnem vodstvu sovjetske armade.

Padalstvo v sovjetski vojski

Ruski generali so se začeli posluževati od ameriškega generala opisanega padalstva najprej ob priliki manevrov in pozneje — seve brez velikega resničnega uspeha — v vojni

»Jurij, vse, kar je prav, te ubogam in te bom vedno ubogala. Več ne moreš od mene zahtevati.«

Naslednjo nedeljo je mož zaklenil vse skrinje in omare in ni dal ključa od sebe, tako da žena ni mogla priti do nedelne obleke in je morala ostati doma. Pa se zaradi tega ni kregala, ampak je bila ves dan prijazna, kakor da se ni zgodilo nič.

Drugi dan je bil zadnji majnik. Ker Tilka v nedeljo ni mogla v cerkev, je šla v ponedeljek ob sedmih zvečer k zadnji majniški pobožnosti in se je vrnila šele ob pol devetih. Toda ko se je vrnila, ni bilo nikjer v hiši nobene luči več in vsa vrata so bila zaprta in zaklenjena. Tilka je dolgo časa trkala na sprednjih durih, na zadnjih durih, na oknih, klicala je moža, klicala natararico, klicala dekle, klicala hlapca, klicala Katro, ki je bila Jurijeva teta — vse zaman. Nič se ni zganilo v hiši. Tudi gumno in hlevi so bili zaklenjeni. Čez nekaj časa je začela znova močnejše trkati in glasneje klicati. Tedaj se je zgoraj na dekelskem oknu nekaj premaknilo in ženski glas je za- šepetal:

»Gospodinja! ... Moj Bog, ne smemo odpreti. Go- spodar je prepovedal.« In ženska je zginila z okna.

Tilka je sedla na klop pred hišo in se je začela bridko jokati. Več ko pol ure je tako ihtela, potem se je še enkrat obrnila, potrkala in potihoma prosila moža, naj ji vendar odpre.

Pa vse je bilo zaman.

Kaj naj počne za božjo sveto voljo? Vso noč ne more ostati zunaj — bilo je hladno in dež je jel naškra- povati — še zboleti bi utegnila, saj jo itak že trese. Ali naj gre k očetu na dom? Ne, ne. Četudi sta si bila z očetom zadnja tri leta spet bolj dobra, bi oče tako naugnali, da bi bilo jojmene. Kvečjemu k prijateljci, k Dobrovniki Treziki, bi mogla; pa Dobrovnici bo ne- rodno. Ali drugega ni ostalo.

Sprva je šla in še oklevala, potem pa je stopila hitreje in je potrkala na hišici, kjer je stanovala Dobrov- nikova gospa s hčerko. V hiši je bila še luč. Ženski sta se prestrašili, ko sta spoznali Končnico, in sta hitro od- prli. Vsa solzna je Tilka prosila:

»Bodita tako dobri in dajta mi prenočišče!«

»Za božjo voljo, Tilka, kaj pa se je zgodilo? Ali te je Jurij spet tepel?« je vprašala Trezika.

»Ne ... ne ... Bila sem pri majniku. Ko sem prišla iz cerkve, je bilo doma vse zaklenjeno. Nihče mi ni od- klenil.«

»Kaj, v hišo te ni pustil?« se je gospe zasmilila.

»Zakaj neki? Kaj je bilo?«

»Ne vem ... morda ... mislim zato, ker sem bila pri majniku ... in me dolgo ni bilo domov.«

Več mati in hči nista spravili iz nesrečne žene. Tilka je zaihtela in na vprašanja ni odgovarjala ali pa, če je odgovorila, le s kako besedo brez posebnega pomena.

(Dalje sledi)

Uganila čas pomemb- nega dogodka. Za prebi- valstvo na severoameri- škem polotoku Alaski je trenutek, ko se prične na reki Tanana tajati in lomiti led, velik dogo- dek vsako pomlad, ka- terega z napetostjo pri- čakuje. Tako veliko po- membnost pripisujejo temu času, da se v me- stu Nenana vršijo vsako leto tekme, kdo bo naj- bližje uganil čas, kdaj se prične led lomiti. Letos se je pripetilo to pred nedavnim popoldne. Sko- raj do minute pa je po- godila prej ta čas neka Clara Hansen, po po- klincu stenografistinja, ki je prejela za svojo toč- no napoved lepo na- grado.

Nek francoski bogataš je vse življenje tičal v zaprti sobi. Maskirani sluga mu je dajal hrano skozi majhno luknjo,

proti Fincem. Finska pokrajina s tisočnimi jezeri in obsežnimi gozdovi ni dovoljevala, da bi se bili zamogli izkrcati iz zraka močnejši vojaški oddelki. Rusi so pošiljali iz letal za hrbet Fincem špijone in posebno izvežbane uničevalce raznih vojaških naprav.

Italijani in Angleži

Pozneje kot ruska vojska je začela italijanska delati poskuse s padalci. Praktično in le v bolj redkih primerih so spuščali Italijani padalce v vojni z Abesinijo. Tudi na Angleškem je delalo letalstvo v tem oziru poskuse.

Izpopolnitev padalstva po Nemcih

Z vsi vsmo pa so se oprijeli padalstva nemški častniki. Kak uspeh je rodil ta način napadanja, se je pokazalo na Holandskem. Nekaj let pred to vojno so šli v Nemčiji že tako daleč, da so vpeljali rejo sviloprejk, da bi dobili najfinejšo svilo za padala v lastni

deželi. Ko so imeli enkrat dovolj padal izgotovljenih (vsako stane 20 do 30 tisoč din), so začeli vežbati za padalce mlade ljudi. Predizobrazbo številnim padalcem pa je dalo v Nemčiji že cela leta pred vojno bajno razpredeno jadralno letalstvo.

Izvežbanost padalcev

Padalci niso samo izurjeni strelci, ki se razumejo na strojnice, puške in granate, ampak znajo tudi razne jezike, da se lahko pomešajo neopaženo med prebivalstvo.

Padalci ne smejo odpreti padala — kar zahteva posebno srčnost in izvežbanost — takoj po odskoku iz letala, ampak kratko pred pristankom na zemljo. Ako odprejo padalo prehitro, potem so preveč izpostavljeni obstreljevanju. Pri prenapetosti razprostrtju bi nutil padalec vetru preveč moči, da bi ga lahko zanesel čisto na drugo mesto, kakor mu je bilo določeno za pristanek.

Dopisi

Kozjak

Remšnik. Pri nas se vrši tečaj za pospeševanje turizma, planinstva in gostinstva v nedeljo, 9. junija, od osnih dalje. Ker je vse tako razvrščeno, da bodo predavanja ne samo zanimiva, ampak nadvse poučna, zato pridite domači in sosed! Marsikaj se da olepšati in popraviti, kar ni dovoljno, zato v to šolo!

Pohorje

Sv. Lovrenc na Pohorju. Odsel je od nas g. kaplan Ivan Voda na novo službeno mesto v Ljutomer. Štiri leta je vneto deloval v naših društvih, zlasti kot duhovni vodja vseh naših mladinskih organizacij.

Fram. Zadnji čas so se tu poročili: Marijan Štok, kazniški paznik v Mariboru, in Angela Prelog, posestnica v Ješenci; poročil ju je nevestin brat g. Ludovik Prelog. Zakon sta sklenila tudi Ivan Štirn v Morju in Marija Repnik. — Bog daj blagoslov!

Plujsko polje

Sv. Marjeta niže Pluja. Prejšnji teden smo imeli pri nas poseben dogodek. Podeželski učitelji iz raznih šol v Slovenskih goricah in na Plujskem polju so se s svojim nadzornikom g. Zazulom zbrali pri nas. V vzornem učnem nastopu jim je naš mladi učitelj g. Šegula pokazal, kako bi trebal v kmečkih ljudskih šolah poučevati. — V šoli so imeli celo razstavo dreves, vej, listov in skorje. Vse to so otroci sami nabrali na šolskem izletu. V šoli so se potem ves teden učili o koristnosti in važnosti lepih gozdov za kmečko gospodarstvo. Ves ta čas so otroci merili, računali, čitali in pisali o gozdu. Tak pouk prinaša našim otrokom mnogo koristi in znanja za poznejše življenje. Iz kmeta za kmeta in s kmetom mora iti podeželska ljudska šola, zato nas veseli takšno delo g. učitelja. V Kmetijski zbornici bomo še naprej zahtevali, da se podeželske šole malo bolj ozirajo na potrebe našega gospodarstva.

Dravinjska dolina

Lešje pri Majpergu. Posestnik Ribič in Antonija sta povabila Matildo Krapše na odhodnico svojega sina k vojakom in je bila majhna pogostitev. V kratkem času je pristopil posestnikov sin Anton Ribič k Matildi Krapše in zaprosil, če sme iti po hčer in sina na njen dom. Nato mu je mati dovolila, da lahko pride, če mu to dovoli oče. Šel je in prišli so z Marico Geiser. Malo pozneje so prišli njegovi prijatelji, ki so imeli harmonikarja s seboj. Prišla sta tudi Vincenc Gaišt in njegov 18 letni brat Ludovik. Vincenc je prinesel puško k peči in povedal, da je bil na službenem obhodu. Navzoči gostje so se okrog 22 igrali s puško in pomerjali na goste, ki so sedeli za mizo. Tedaj jih je mati hčerke posvarila, naj se ne igrajo s puško, toda fantje so odgovorili, da se ni treba bati, ker da je puška prazna. Ko so se poslavljali gostje od Ribičevih, je še Vincenc Gaišt pomagal mladenki ogrniti plašč in se je obrnila proti njemu, da bi se mu za uslugo zahvalila, v tem trenutku pa je počil strel, ki ga je izstrelil Ludovik Gaišt, in krogla je prebila žilo odvodnico na vratu. Pri

nesreči je bila navzoča tudi rajničina mati. Okolnosti okrog tega strela bodo dognali na sodišču. Neresnično pa je, da bi rajna sama prišla za puško in rekla, naj jo ustrelj, če ima korajžjo.

Slovenske gorice

Sv. Jakob v Slov. goricah. Namesto venca na grob blagopokojne gospe Fluher Josipine, posestnice in pekarice v Sv. Jakobu v Slov. goricah, so darovali za revne učence po 100 din družvo pekovskih mojstrov iz Maribora in pevski zbor pekovskih pomočnikov iz Maribora, 10 din pa g. Samojlenko Aleksij, cerkveni ključar in posestnik v Zg. Jakobskem dolu. Šolsko upraviteljstvo se imenovanim darovalcem prav lepo zahvaljuje.

Razkrižje. Nekateri hrvatski listi raznašajo v svet neresnično vest, kakor da bi bila občina Štrigova zoper voljo prebivalstva priključena dravski banovini. Resnična dejstva pa so tale: Ko sta sedanji ločeni občini Štrigova in Razkrižje še bili ena občina, je občinski odbor tedanje skupne občine Štrigova 5. septembra 1932 in nato zopet 16. aprila 1936 soglasno sklenil zahtevati, naj se občina Štrigova odcepi od Hrvatske ter se združi s Slovenijo. Ko se je to zgodilo, je ljudstvo bilo s tem prav zadovoljno, ker je bilo s tem ustrezno njegovemu slovenskemu čutu in prepričanju. Zlasti pa je bilo s tem zadovoljno prebivalstvo Razkrižja do zadnjega človeka. To svoje slovensko prepričanje je tukajšnje ljudstvo še dvakrat javno pokazalo, in sicer pri občinskih volitvah in državnozborskih volitvah leta 1938. Občinski odbor občine Razkrižje je dne 8. oktobra 1939 sklenil in zahteval, da mora naš kraj kot slovenski kraj ostati v dravski banovini kot samostojna občina. Naša občina je bila ustanovljena s kraljevim ukazom in bo znala varovati svoje narodne pravice. Mi smo Slovenci. V vsej naši občini je samo en človek, ki je naročen na hrvatski list. Drugi imamo samo slovenske liste. Slovenska je naša beseda, slovenska naša pesem, slovenske naše šege in navade, slovenske so naše organizacije, kmečke, prosvetne in mladinske; osobito naša politična organizacija, ki ima v narodnem voditelju dr. Korošcu svojega voditelja. Iz tega se vidi, kako neresnične so trditve nekaterih hrvatskih listov, katere širijo ljudje, ki niso tukaj rojeni, marveč naseljeni, trditve namreč, kakor da oblasti tukajšnje ljudstvo poslovenjujejo. Kako bi bilo treba nas posloveniti, ko pa smo vsa stoletja Slovenci? To hočemo tudi ostati! Hrvatje nam tega ne morejo in ne smejo zameriti. Kakor zahtevajo oni svoje pravice, tako tudi mi zahtevamo svoje.

Slovenska Krajina

Sobota. Mura je naplavila v vasi Krog pri Soboti moško truplo, katerega sta potegnili iz vode dva posestnika iz Bakovcev. Iz krstnega lista in vojaške knjižice utopljenca je razvidno, da je to Alojz Nekrep, rojen leta 1905 v Sladkem vrhu, občina Velka ob severni meji. V žepu je imel pet mark in poziv k vojaškim vežbam v Maribor. Preko rame je imel zvezane čevlje in klobuk zatknjen za telovnik. Kakor smo zvedeli, je bil rajni uslužben v tovarni za lepenko v Sladkem vrhu in se je hotel izogniti vojaški vežbi na ta način, da bi šel k sosedom. Najbrž je utonil pred

Kupujte samo
CROATIA BATERIJE
ker so najboljše, zato
najcenejše!
CROATIA
tovarna baterij
JOSIP PASPA,
Zagreb, Koturaška 69.

oči žene, ker je ona že dva dni pozneje začela hoditi v žalni obleki, ko so drugi mislili, da je pri vojakih. Pač huda kazen!

Melinci. Andrej Gerič je začel neko nedeljo zvečer v krčmi izzivati mirnega Martina Majcena in ga goniti spat. Ko je prišel Majcen domov, je nagovoril svojega prijatelja Pozderca, naj gre z njim, da bosta poiskala izzivaca. Geriča sta dobila v hlevu spečega. Pozderc je svetil, Majcen pa je lopnil s kolom dvakrat spečega po glavi in mu prebil lobanjo. Udarjeni je podlegel poškodb. Radi tega uboja se je vršila zadnje dni v Soboti obravnava. Majcen je bil obsojen na tri leta, Pozderc pa na osem mesecev strogega zapore.

Renkovi. Majhna je naša katastrska občina, a vendar smo lahko ponosni, ker bo ta majhna vasica letos zopet dala v vinograd Gospodov dušnega pastirja. Prvo nekrvavo daritev bo predvidoma v avgustu daroval g. Magdič Ivan, salezijanski duhovnik, ki študira v Italiji. Renkovičani se že sedaj pripravljamo na ta slovesni trenutek. G. Magdič bo tretji duhovnik iz naše vasi.

Vel. Polana. Velika nesreča je zadela našega gostilničarja Ferčak Franca, ki je tako nesrečno padel, da si je zlomil ključnico. — Ponesrečil se je tudi Hosjan Ivan, ki je s kolesom padel in se po vsem telesu poškodoval. Oba sta se morala zateči v bolnišnico.

Rankovci. Pred kratkim se je v Ljubljani poročil z gdčno Bojdo Darinko iz Ljubljane naš rojak Uilen Franc, ki študira na pravni fakulteti ljubljanskega vseučilišča. Bilo srečno!

Salovci. Minuli mesec je prišel v neko tukajšnjo trgovino mlajši fant ter je kupil cigarete. Plačati je hotel z novim bankovcem za 500 din. Ker se je trgovcu zdel bankovec sumljiv, je fanta zadržal z izgovorom, da bo poslal po drobiž, a medtem je poslal po orožnike, ki so fanta prišli, ga preiskali in našli pri njem velik plen. Pri sebi je imel še deset bankovcev z isto napako. Za ponarejevalci poizvedujejo.

Haloze

Sv. Barbara v Halozah. Neznani krščen lisjak se je spravil v prejšnjem tednu ponoči nad kur-nik posestnika Antona Bratušek v Paradižu in mu ga je spraznil. Kokošja pečenka je pač gotovo prijala tatu, za katerega pa se še ne ve. Ukradenih je bilo 15 komadov. — Vinogradnike je ves pretekli teden mučilo slabo vreme, ki je oviralo škropljenje, katero je še nujno potrebno. Le redki so bili tako srečni, da so vlovili par sončnih ur na dan in opravili škropljenje. Na bukovem listju po gozdovih se peronospora že močno vidi, isto se zgodi v vinogradih, če niso prej poškropljeni. Letos opazamo tudi močan pojav gosenic na sadnem drevju. Nekatera drevesa so že čisto objedena in gola. V vinogradih pa letos na splošno povsod opazamo slab in redek nastavek, jalovost. Grozdje se nahaja samo na locnih, na trsu pa čisto nič. Tudi se zelo čuti stiska za moške delovne moči za škropljenje. — Regulacija potoka Bela, ki je bila napovedana s 15. majem, je bila odložena zaradi ponovnih meritev, ki se vršijo te dni. Z delom se bo potem takoj začelo, in sicer čez nadarbinske travnike in njive, ker tam navadno povodenj najbolj in večkrat na leto pustoši.

Medribnik. Poročila sta se Martin Korenjak v Medribniku in gdčna Lizika Lah od Sv. Tomaža pri Ormožu. Ugledni ženin je bil prej predsednik krajevne SLS, sedaj JRZ in predsednik Prosvetnega društva. Ima pa še vedno dvojno predsedništvo: sadjarske podružnice in Podpornega društva ter je načelnik Posojilnice. Nevesta, ki je iz ugledne hiše, je bila pridna Marijina družbenka tomaževske dekleške družbe in sodelavka Prosvetnega društva. Pridna nevesta, sedaj že gospa Korenjak, je tudi izučena kuharica, znana uglednim družinam. Ugledni par je poročil barbarški g. župnik Grobler Franc. Tudi »Slov. gospodar«, ki je stalen gost te hiše, želi z vsemi prijatelji in znanci novemu zakonskemu paru obilo sreče in zadovoljstva z božjim blagoslovom!

Obsotelski kraji

Sv. Peter pod Sv. gorami. Naša župnija se upravičeno ponaša že skozi stoletja z znamenito Marijino božjepotno cerkvijo na Gorah. Na Gorah pa je znamenitost ter posebnost poleg cerkve njen dolgoletni čuvár Cena Rautner, ki je na Gori mežnar že celih 55 let. Rodil se je pri Materi božji na Gori leta 1867. in je postal cerkovnik z osemnajstim letom. S prevzemom cerkoniške službe si je naročil tudi »Slov. gospodar« in mu je ostal zvest naročnik do danes. Dobrega Ceneta pozna vsa Spodnja štajerska in sosednja Hrvatska po izbornem vinu in kuhinji, katero nudi v mežnariji s svojo vrlo ženo Terezijo romarjem in izletnikom. Mežnarjeva krčma na Gori se veseli zasluženega slovesa pod

starim Cenetom in njega vrednim naslednikom sinom. Poleg cerkoniških in gostilničarskih vrlin moramo omeniti še Cenetovo šaljivo pripovedovanje o groznih strahovih in raznih drugih kratkočasnih doživljajih iz njegovega gorskega življenja. Gorski Cena bo obhajal prihodnje leto s svojo skrbno ženo ter pravo krščansko materjo Terezo zlato poroko, h kateri mu »Slov. gospodar« v naprej častita in mu želi ob tej priliki slovensko gorsko slavo v krogu svojih dobro vzgojenih ter preskrbljenih otrok, katerih je od 12 še 9 živih ter zdravih. Vedno zadovoljni, dobrodušni in na šaljivo plač priprojeni Cena, Bog in gorska Mati, kateri čuvaš njen prekrasni hram že 55 let, te ohranita čilega in smehljajočega v krogu družine do skrajnih mej človeškega življenja!

Kmečka trgovina

Naraščajoča izmenjava blaga med Jugoslavijo in Italijo

Jugoslovansko-italijanska izmenjava blaga v prvem četrtletju 1940 znaša 444.8 milijonov din in izkazuje v istem času lanskega leta (261.8 milijonov din) povišek za 233.2 milijona din ali za 89.5%.

Izvoz v Italijo znaša v prvih treh mesecih t. l. 277.2 milij. din, to se pravi 15% vrednosti celotnega izvoza, napram 107.4 milij. din (9.93% vrednosti celotnega izvoza v istem času lani). Jugoslovanski izvoz se je dvignil napram istemu času lanskega leta za 169.8 milij. din ali za 147.8%.

Jugoslavija je izvozila v Italijo predvsem pšeno, govejo živino, les, premog, karbid in še nekatere druge izdelke. Od celotnega izvoza pšenice v prvih treh mesecih pripade Italiji 51.1 milij. din ali 90.92%, od izvoza živine 18.8 milij. din ali 36.71%, od celotnega lesnega izvoza za 108.9 milij. din ali 36.7%.

Jugoslovanski uvoz iz Italije je dosegel v prvih treh mesecih letos vsoto 217.6 milij. din in izkazuje za isti čas leta 1939. povišek 63.4 milij. din ali 41%.

Naša trgovska bilanca napram Italiji je bila v prvih treh mesecih 1940 aktivna za 59.6 milij. din, medtem ko je bila lani pasivna v istem času za 46.8 milij. din.

Iz teh podatkov je razvidno, da je blagovna izmenjava med Jugoslavijo in Italijo kljub vsem mednarodnim težkočam v stalnem porastu.

Kratek pregled našega lanskega lesnega trga

Na splošno je pomenilo leto 1939 za lesno trgovino znatno izboljšanje, vendar je prišlo izboljšanje skoro čez noč in v najneugodnejšem času naše produkcije nismo mogli izrabiti. Vodne žage, katerih ima Slovenija največ, niso imele dovolj razpoložljivega okroglega lesa in je v zadnjih mesecih pritisnil še mraz, ki je izdelovanje skoro popolnoma onemogočil.

Že proti koncu lanskega prvega polletja se je začelo povpraševanje po našem lesnem blagu stalno večati in je bilo septembra na vrhuncu. Cene so se dvignile za mehki rezani in tesani les, za trdega so ostale neizpremenjene. Lanski izvoz lesa iz naše države se je dvignil po količini za 28%, po vrednosti za 26% v primeri z izvozom v prejšnjem letu.

Cene so se znatno zboljšale radi vojnih zapletitve in izpada konkurenčnih držav: Finske, Poljske in Češke. Cene pa so narasle tudi zaradi izredno dolge in ostre zime, ko je počivalo delo v naši gozdni produkciji in deloma tudi v lesni industriji. Proti koncu lanskega leta so bile stare zaloge skoro povsem izčrpane, medtem ko je bila dobava novega blaga tehnično nemogoča. Povpraševanje pa je bilo vedno večje in tako so se cene naglo dvigale ter so dosegle višino, kakršne nismo mogli doseči v prejšnjih letih.

Iz Slovenije smo največ izvažali v Italijo, pa tudi v Nemčijo, na Madžarsko in v Grčijo. Na Madžarsko je šlo blago predvsem iz Dravske, Savinjske in Mežiške doline. Zaradi velikega povpraševanja italijanskih kupcev je prišlo v navado plačevanje v naprej, kar je našim izvoznikom le še bolj olajšalo kupčije. Seveda bi lahko v drugi polovici lanskega leta po ugodnih cenah prodali še mnogo več blaga, če bi ga imeli. Producenti pa žal niso imeli zaradi prejšnje negotovosti znatnejših zalog, zato v novembru in decembru skoraj ni bilo mogoče dobiti primerne suhega blaga.

Naš glavni lesni izvozni proizvod iz Slovenije so bili trami, katerih smo največ izvozili v Italijo in njene kolonije, precej pa tudi na Madžarsko in v Grčijo. Precej tega blaga je šlo po splavih v Zagreb in južne dele naše države.

Italijani, Madžari in Grki so nam tudi zelo mnogo odkupili rezanega lesa. Proti koncu lanskega leta je nastalo celo veliko pomanjkanje tega blaga. Zelo veliko rezanega bora in macesna je šlo iz Slovenije v Sredozemlje na angleški otok Malta.

Trgovina z rezano hrastovino se ni napram prejšnjemu letu zboljšala. Mnogokrat so bile dosežene višje cene za smrekove kakor za hrastove hlode.

Dasi ima Slovenija le majhne količine plemenitega lesa, primerneja za izvoz, smo ga vendar lahko prodali po ugodnih cenah. Mnogo je bilo povpraševanja za furnirski les (orehov, jesenov, javorjev itd.), predvsem za izvoz v Nemčijo, pa tudi za predelavo v domačih tvornicah.

Glede železniških pragov Slovenija radi slavonske in bosanske konkurence ni prišla v poštev.

Zelo ostra zima je dvignila cene drvam, katerih je primanjkovalo. V večjih količinah drv lani nismo izvažali. Nekaj naših drv je bilo uvoženih v švico in na Madžarsko. Italija uporablja naša lepa bukova drva v tvornicah umetne svile za izdelovanje celuloze.

Lani smo izvozili tudi precej oglja in črsovine. Lansko leto je prineslo slovenski lesni trgovini znatno zboljšanje. Lesni blagovni promet na blagovni borzi v Ljubljani je dosegel lani 468 vagonov napram 365 in 253 vagonom v prejšnjih dveh letih. Po vrednosti pa se je dvignil promet na 5.5 milij. din napram 5.2 in 2.8 milij. din v dveh letih.

Državna zveza kmetijskih živinorejskih zadrug

Že 21. decembra 1938 je bila ustanovljena, a šele zadnje dni vpisana v zadrugni register Drž. zveza kmetijskih živinorejskih zadrug (Zemaljski savez poljoprivrednih stočarskih zadrug). Namen zveze je: propagandna in ustanavljanje živinorejskih zadrug za govejo živino, drobnico, perutnino, ribarskih in svilarskih zadrug, zadrug za gojitve malih živali in zadrug za predelavo in prodajo živine in živinskih proizvodov, zlasti mleka, mesa in volne. Zveza bo skrbela za oplemenitev goveje živine, za selekcijo domačih plemen, za križanje zaradi zboljšanja plemen, za odbiranje plemenske živine, vodila bo matične knjige najboljših plemenske živine in nadzirala zadrugne matične knjige, posredovala bo nakup plemenske živine in prodajo živine, po potrebi se bo bavila tudi s klanjem živine in predelavo mesa. Vršila bo tudi za svoje članice denarne posle in pregled včlanjenih zadrug.

Službeno poročilo ljubljanske blagovne borze

Les. Smreka, jelka, Hlodi I., II. monte 240 do 300 din, brzojavni drogovi 220—250 din, bordonalni merkantilni 340—390 din, filerji 270—310 din, trami ostalih dimenzij 270—320 din, škorete: konične, od 16 cm dalje 590—630, paralelne, od 16 cm dalje 685—755, podmerne, od 10—15 cm 645—705 din, deske-plohi: kon., od 16 cm dalje 530—580, par. od 16 cm dalje 560—640 din, kratice za 100 kg 75—85 din.

Bukev. Hlodi od 30 cm dalje, I., II. 125—165, za furnir, od 40 cm dalje 250—300 din, deske-plohi: naravni, neobrobjeni, monte 300—350 din,

naravni, ostrorobi, I., II. 520—600, parjeni, neobrobjeni, monte 420—480, parjeni, ostrorobi, I., II. 590—700 din kub. meter.

Hrast, Hlodi I., II., premera od 30 cm dalje 245—365 din, bordonalni 800—900 din, deske-plohi, boules 850—950 din, deske-plohi, neobrobjeni I., II. 700—800 din kub. meter.

Macesen. Deske-plohi, obrobjeni ostrorobi 1020—1100 din kub. meter.

Ostali les. Brest 700—760 din, javor 690 do 750 din, jesen 710—760 din, lipa 620—760 din.

Parketi: hrastovi 60—75 din, bukovi 40—45 din kvadr. meter.

Oglje bukovo, vilano, 100 kg 75—80 din.

Žito. Koruza času primerno suha, pariteta Indija, franko nakladalna postaja 200—202.50 din, pšenica južno banatska 248—250 din, gor. bačka 255—257.50 din, ječmen bački in sremski 215 do 217.50 din, oves bački, sremski in slavonski 210—212.50 din, rž bačka 215—217.50 din, ajda 195—200 din 100 kg.

Deželni pridelki. Fižol ribničan 500—550 din, prepeličar 550—600 din, krompir oneida (kranjski) 155—160 din rožnik: pozni 155—160, isto rani in kresnik, industrijski 110—115 din 100 kg.

Krma. Seno 100 kg prešano v bale 115—120, polsladko 110—115 din, kislo 100—105 din, slama 55—65 din.

Cene goveje živine po sejnih

Vol. Laško I. 8.75 din, II. 7.50 din, III. 6.50 din; Zagorje ob Savi 6.50—9 din; krški okraj I. 7.50—8 din, II. 6.50—7.50 din, III. 5—6.50 din; Ljubljana I. 8—8.50 din, II. 7—7.50 din, III. 6.50 do 7 din; Maribor I. 7—8 din, II. 6.50—7 din, III. 6.50—8 din; celjski okraj I. 8 din, II. 7 din, III. 6—7 din kg žive teže.

Biki. Zagorje ob Savi 5.50—8 din, Maribor 6 do 7.50 din kg žive teže.

Krave. Laško I. 7 din, II. 5 din, III. 4 din; Zagorje ob Savi 4—6 din, krški okraj I. 5—6 din, II. 4—5 din, III. 3—4 din; Ljubljana I. 6—6.50, II. 5—5.50, III. 5 din; Maribor klavne debele krave 6—7 din, plemenske 6—7 din, molzne 6 do 7 din, krave za klobasarje 5—7 din; celjski okraj I. 7 din, II. 6 din, III. 5 din kg žive teže.

Telice. Laško I. 8.50 din, II. 7 din, III. 6 din; Zagorje ob Savi 7—9 din; krški okraj I. 6—7 din, II. 5—6 din, III. 4.50—6 din; Ljubljana I. 8 do 8.50 din, II. 7—7.50 din, III. 6.50—7 din; Maribor 6.50—7.50 din; celjski okraj I. 7—8 din, II. 6—7 din, III. 5.50—6 din kg žive teže.

Teleta. Laško I. 9 din, II. 8 din; krški okraj I. 7—8 din, II. 6—7 din; Ljubljana I. 8—9 din, II. 7—8 din; Maribor 6—8 din; celjski okraj I. 10 din, II. 8—9 din kg žive teže.

Goveje kože. Laško 14 din, celjski okraj 10 do 18 din, Kranj 12—14 din kg.

Telečje kože. Laško 16 din, Ljubljana 20 din, celjski okraj 17—20 din, Kranj 20 din kg.

Svinje

Plemenske. Zagorje ob Savi: mladi pujski za plemo 300 din par; Ptuj 8—9.25 din kg žive teže.

Pršutarji (proleki). Laško 10 din, Ljubljana 10 din; krški okraj 8—10 din, celjski okraj 11 do 13 din, Ptuj 9—10 din kg žive teže.

Debele svinje (špeharji). Laško 12 din, Ljubljana sremski 12.50—13 din, domači 10—11 din, krški okraj 10—12 din, celjski okraj 15 din, Ptuj 11 din kg žive teže.

Svinjsko meso. Laško 16—18 din, Ljubljana 16—22 din, krški okraj 14—18 din, Maribor 14 do 18 din, celjski okraj 19—20 din, Kranj 18 do 20 din, Trbovlje 14—18 din kg.

Slanina. Laško 20 din, Ljubljana 18—20 din, celjski okraj 20 din, Kranj 24 din kg.

Svinjska mast. Laško 24 din, Ljubljana 21 do 22 din, krški okraj 22 din, celjski okraj, Kranj in Trbovlje 22 din kg.

Svinjske kože. Laško 10 din, Ljubljana 5—10, krški okraj 7—8 din, celjski okraj 10—12 din, Kranj 8—10 din kg.

Tržne cene

Žito. Kranj: pšenica 2.75 din, ječmen 2.50 din, rž 2.50, oves 2.50, koruza 2.40 din; celjski okraj: pšenica 2.80, ječmen 2.40, rž 2.40, oves 2.30, koruza 2.50 din; Maribor: pšenica 2.25—2.50 din, rž 2, ječmen 1.50—2, koruza 1.50—2, oves 1.50, proso 2.25—2.50, ajda 1.50, ajdovo pšeno 5 din.

Fižol. Kranj 6—8 din, celjski okraj 5—6 din, Maribor 4—8 din.

Jabolka. Kranj II. 10—12 din, III. 8 din; Maribor 8—16 din.

Krompir. Kranj 2.25, celjski okraj 2—2.25 din, Trbovlje 2.50 din, Maribor 2—2.50 din.

Seno. Kranj 1.25—1.50 din, celjski okraj 1.20, Maribor 1.50—1.70 din kg.

Detelja (lucerna). Kranj 1.60—1.75 din, celjski okraj 1.20, Maribor 1.50 din kg.

Slama. Kranj 0.75 din, celjski okraj 0.60, Maribor 0.70—0.80 din kg.

Mleko. Kranj 2.25—2.50 din, Trbovlje 2.50 din, Maribor 1.50—2 din liter.

Surovo maslo. Kranj 38—42 din, Maribor 28 do 32 din kg.

Jajca. Kranj 1 din, celjski okraj 1 din, Trbovlje 1 din, Maribor 0.60—1 din komad.

Perutnina in kozličji. Maribor kokoši 28—35 din, par piščancev 35—75 din, kozličji 55—90 din.

Trda drva. Kranj 115—125 din, celjski okraj 75 din kub. meter.

Vino. V celjskem okraju plačujejo navadno mešano vino pri vinogradnikih 3.50—4 din, finše sortirano po 5—6 din liter.

Sejmi

10. junija svinjski: Središče — 11. junija živinski in konjski: Maribor — 12. junija svinjski: Celje, Ptuj; tržni dan s svinjami: Dol. Lendava; živinski in kramarski: Turnišče — 13. junija kramarski, goveji in svinjski: Brežice (Antonov); živinski in kramarski: Kozje, št. Janž pri Dravogradu, žalec; živinski: Mala Nedelja, žigarski vrh nad Sevnico; tržni dan s svinjami: Turnišče — 15. junija živinski in kramarski: Dravograd, Mozirje, Planina, okraj Šmarje pri Jelšah; tržni dan za živila in prašiče: Trbovlje.

Razgovori z našimi naročniki

V Nemčiji položena dota. A. L. V Nemčiji je od leta 1918 položena dota 500 kron za maloletnega otroka, ki je medtem postal polnoleten, ter vprašate, kako bi prišli do navedene dote in obresti. — Običajni postopek je ta, da se otrok, ko postane polnoleten, sam javi pri sodišču ter tam dobi nakazilo za dvig zanj položenega denarja. Niso nam točno znani predpisi, ki veljajo v Nemčiji glede izplačil denarja, naloženega že leta 1918 v kronah, bojimo se pa, da boste dobili le malenkostni znesek, vsled česar se najbrž ne bi izplačala pot k sodišču v Nemčiji ter poskusite raje stvar pismenim potom urediti.

Deložacija tri dni pred Božičem. A. A. Vprašate, ali je bila dopustna deložacija najemnika s šestčlansko rodbino rodbino tri dni pred Božičem. — Brez izvršljivega pravnega naslova, odnosno stanodajalec sam ni upravičen nikogar deložirati. Deložacije sme opravljati le izvršilni organ sodišča temeljem zadevnega sodnega sklepa; kake omejitve v tej smeri, da se tri dni pred Božičem deložacija ne bi smela opraviti, izvršilni postopnik ne pozna. Moral pa bi izvršilni organ pred deložacijo obvestiti občinsko oblastvo, zlasti, ako je podana bojazen, da bi deložiranci ostali brez strehe.

Služba šoferja. H. F. S posredovanjem služb se žal ne pečamo; ne glede na to, da nam ni znano, kje bi mogli dobiti zaposlitev, ki jo želite.

Plačilo dolga z vložno knjižico istega zavoda. K. S. Pri Posojilnici imate vložni denar od leta 1932., isti posojilnici pa dolgujete enak znesek, ki ste si ga izposodili za gradnjo nove hiše. Vlogo Vam Posojilnica obrestuje z 2 %, za posojilo pa zahteva 8 %. Vprašate, ali lahko plačate svoj dolg s svojo vlogo. — Dolgove in terjatve pri istem zavodu je dovoljeno pobotati. Zavodski dolžnik sme svoj dolg popolnoma pobotati z lastno terjatvijo proti istemu zavodu iz vloge. Le ako bi si dolžnik pribavil staro terjatev kakoga drugega upnika proti istemu zavodu iz hranilne vloge, bi smel pobotati svoj dolg do največ 50 % pri vsakem odplačilu dolga, ostanek pa bi moral istočasno položiti v gotovini.

Sosed prepoveduje odtok gnojnice po 70 letih. F. S. Ako se od Vašega gnojišča odteka voda in gnojnica na sosedno zemljišče že 70 let, ne da bi se bil sosed temu uprl in ne da bi bili Vi tri leta odtok preprečevali, Vas sosed sedaj ne more prisiliti, da bi odtok preprečili, odnosno speljali na svojo lastno njivo. Še manj bi bila zahteva sosedu upravičena, ako se gnojnica pri normalnem stanju sploh ne odteka več na sosedov svet, marveč le ob velikem deževju.

Občina noče plačati pogrebnih stroškov. M. R. v š. Pristojna občina bi bila dolžna plačati pogrebne stroške za svojo občanko le, ako občanka ne bi imela sorodnikov, ki so po zakonu dolžni zanj skrbeti. Ali bi Vas bil kdo tožil na povračilo pogrebnih stroškov za Vašo staro mater, bi se bili lahko oprostili plačila z dokazom, da teh stroškov ne zmorete brez ogrožanja svoje lastne oskrbe. Ker pa ste stroške že poravnali, žal ne boste mogli prisiliti občine, da Vam jih ona vrne. Možno je zoper odločbo občine sicer pritožba na okrajno načelstvo, vendar ni mnogo upanja na uspeh.

62 let starosti in oprostitve kuluka. N. S. Informacija, da so 62 let stari moški oproščeni plačevanja kuluka, je napačna. Zakon določa le, da so osebnemu delu zavezanji vsi za delo sposobni moški prebivalci v območju dotičnega samoupravnega telesa od polnih 18 do polnih 55 let. Ta obveznost se da odkupiti s plačilom ustrezne delavske dne. Davčni zavezanci, ki ne spadajo pod obveznost osebnega dela ter plačujejo nad 100 din neposrednega davka, pa morajo ne glede

na spol, starost in delavno sposobnost plačati odkupnino. O višini odkupnine smo pisali na tem mestu 31. maja 1939.

Pohabljen prst — sprejem v podčastniško šolo. M. F. Vprašate, ali bi ovirala sprejem v podčastniško šolo okolnost, da Vam manjka na levi roki polovica kazalca. — Točno tega ne vemo, smatramo pa, da to ne bo nikaka ovira. V ostalem zadošča za sprejem v podčastniško šolo, da ste dovršili šest razredov ljudske šole in tudi starost 18 let je primerna. Podčastniških šol je v državi veliko in raznih strok: v Mariboru, Zagrebu, Beogradu, Čupriji, Zemunu, Šibeniku, Divuljah, Kruševcu itd. Sprejem se vrši po predhodnih razpisih, ki se objavljajo tudi v dnevnem časopisu in so Vam na vpogled na okrajnih načelstvih in pri večjih občinah.

Upokojeni rudar in plačevanje zgradarine. P. J. Kot bivši rudar prejimate okoli 500 din mesečne pokojnine, ste lastnik manjšega posestva, skrbeti morate za štiri nedorasle otroke in preužitkarja, ki ima v Vaši hiši v eni sobi dosmrtno stanovanje. Doslej niste plačali nikake zgradarine, za lansko leto pa so jo Vam predpisali. Vprašate, ali je to prav. — Prostost plačevanja zgradarine uživajo tiste zgradbe, v katerih stanujejo poljedelci s svojimi poljedelskimi delavci. Ker biva v Vaši hiši preužitkar, davčna uprava smatra, da je del zgradbe oddan v najem, čeprav preužitkar najbrž ne plačujejo nikake najemnine. Čim je del zgradbe oddan v najem, pa je treba plačevati zgradarino od cele zgradbe. Če bi bil preužitkar Vaš oče ali tast, bi to ne veljalo. Ker ste upokojeni rudar, Vas davčna uprava očitno ne smatra za poljedelca, zlasti, ker najbrž pokojnina presega dohodek iz Vašega zemljišča. Poskusite sicer lahko pritožbo zoper plačilni nalog v 30 dneh po njegovem sprejemu, in sicer na finančno ravnateljstvo v Ljubljani, vendar pa ni mnogo upanja na uspeh.

Tožba proti sodišču za pravico. S. A. Pritožujete se, da Vam sodišče ni priznalo zaščite po uredbi o likvidaciji kmečkih dolgov, čeprav so dohodki iz Vašega zemljišča večji nego dohodki iz obrti in je bilo to stanje podano ob času za dolžitve in ob času uveljavitve uredbe. Prošnjo na ponovno sklepanje o stvari je sodišče zavrnilo. Pravite, da boste nastopili za svojo pravico s tožbo proti sodišču in vprašate, kako naj to storite. — Država in dotični sodniki jamčijo za škodo, ki bi jo Vam sodniki prizadejali z nepravilnim in nezakonitim izvrševanjem službe. Zadevno odškodninsko tožbo bi morali vložiti zoper državo in sodnika pri pristojnem okrožnem sodišču v devetih mesecih, odkar Vam je nastala škoda. Ali bi bila tožba uspešna, Vam ne moremo povedati brez vpogleda v sodne odločbe, ki so izšle v omenjeni zadevi.

Orožni list za puško. J. P. Nek posestnik je imel orožni list za puško. Na lov ni hodil, pač pa jo je potreboval za odganjanje kruguljev. Pozabil je pravočasno prositi za podaljšanje veljavnosti orožnega lista, prišel je orožnik, mu vzel puško, nakar je bil posestnik kaznovan ter mu je bila puška zaplenjena. Ko je prošil za vrnitev puške, se mu je povedalo, naj se udeleži dražbe, pri kateri se bo prodajalo zaplenjeno orožje. Vprašate, ali je tako postopanje oblasti pravilno in ali je res, kar trdijo lovci, da bodo odslej smeli posedovati puške le lovci, drugi pa ne. — Res je v zakonu predpisano, da se dotičnika, ki poseduje orožje brez orožnega lista, kaznuje in se mu mora hkratu orožje zapleniti. Ker veljavnost orožnega lista ni bila podaljšana, velja, kakor da bi dotičnik ne imel orožnega lista. Ni pa resnična trditev lovcev, da bi le lovci smeli posedovati puške, marveč bo dotični posestnik lahko dobil do-

voljenje za posest te puške, ako bo izkazal potrebo.

Strojna šola vojne mornarice. L. K. Zanimajo Vas pogoji za sprejem v to šolo. — Imenovana šola se nahaja v Kumboru. Po zadnjem razpisu, ki je bil objavljen junija, so bili sprejeti gojenci najmanj 15 in pol in največ 18 in pol leta stari, ki so z dobrim uspehom dovršili ljudsko šolo ter delali dve leti v kovaškem, ključavničarskem, mehaničarskem, šoferskem, električarskem ali kleparskem obrtu. Namesto dela v obrtu zadošča dovršitev treh razredov kake srednje šole z najmanj dobrim uspehom. Nadaljnji pogoji so: predložitev domovnice, krstnega lista, navrstvenega spričevala, zdravniškega spričevala, uverenja, da je prosilec samski, dovoljenja staršev ali varuha, da sme prosilec stopiti v šolo.

Smernice pri vpoklicih na orožne vaje. D. A. Čudite se, da so bili nekateri vojaški obvezniki vpoklicani že večkrat na orožne vaje, in sicer neglede na to, ali so služili poln ali skrajšan rok, drugi pa, ki so enake starosti, sploh niso bili vpoklicani. — Ni točno določeno, kdo in kolikokrat se sme vpoklicati na orožne vaje, marveč kliče vojaška oblast obveznike, kakor smatra za potrebno. V kolikor nam je znano, je odvisev vpoklic na orožne vaje od tega, h kateri enici je dotični obveznik dodeljen. Ako se dotična edinica aktivira, mora pač na orožne vaje. Zgodilo se je, da je bila kaka edinica že večkrat aktivirana, nekatere edinice pa sploh še ne.

Naznanila

III. dekliški dan. Katoliška akcija za dekleta v lavantinski škofiji vabi vsa dekleta na versko prireditev, na III. dekliški dan, ki bo 29. in 30. junija na Betnavi pri Mariboru. Betnava se že pripravlja, da bo za ta veliki dekliški praznik sprejela čim več deklet. Dekleta, pridite! Strnile se bomo v močni volji, da bo vsaka izmed nas v teh težkih časih pogumno in zvesto izpolnila svoje dolžnosti do slovenskega rodu. — Na Petrovo zvečer nas bo uvodna Marijanska prireditev, ki ji bodo sledile večernice in procesija z Najsvetejšim, pripravile na naš veliki praznik. V nedeljo jutraj nam bo prevzval škof dr. Ivan Tomažič opravil obhajilo sv. mašo. Nato se bo vršilo versko zborovanje s pozdravi in govori. Popoldne se bomo pa pri slavnostni akademiji vse posvetile Materi Mariji in položile v Njene roke oblubo pripravljenosti. Tudi veselo se bomo razvedrile in pele bomo. Dekliški dan je dan resnega dela in dan veselja dekliških src. Vsa navodila so prejeli župni uradi, DK in jedrne skupine KA. V župnijah, kjer bi drugače ne bilo mogoče, naj dekleta sama med seboj določijo župnijsko zastopnico, ki naj zbira prijave. Po navodila naj se obrne na škofijsko vodstvo KA za dekleta, Maribor-Betnava. Povsod Boga po Mariji!

Vinogradniki, ki doslej svojih vinogradov še niso škropili proti peronospori, se ponovno opozarjajo, da škropljenje čimprej izvršijo, ker je v prihodnjih dneh pričakovati večji nastop bolezni zaradi toplejšega in vlažnega vremena. Onim, ki so prvo škropljenje že opravili pred 27. majem, se priporoča, da drugo škropljenje izvršijo do 6. junija. — Banovinski vinarski in sadjarski zavod.

Sv. Lovrenc na Dravskem polju. Še par dni in tu bo 9. junij, lep dan za našo faro! Vesele priprave pričajo, da bo res lep. V pretresljivi drami »V temoti« bomo ob 15 na strašnih zgledih videli, kam privedejo človeka temne strasti. Usoda Berte in Jožetovega doma sega v srce. Prosimo vse udeležence, da si radi obetajočega se navala preskrbe vstopnice že v predprodaji, takrat pa kolikor mogoče eden za več skupaj. Na veselo svidenje!

Na Petrovo velik romarski izlet: Marija Lurška — Slovenski Lurd (Rajhenburg)—Zagreb! Najlepše dvodnevno praznovanje pod varstvom Lurške Gospe! Kdor le more, naj gre! Vse župnije zastopane! Sporočite svoj naslov upravi »Po božjem svetu«, Ljubljana, Sv. Petra nasip 17-c, da vam pošlje podrobna navodila. 874

Sv. Florjan pri Rogatcu. Tukajšnji župni urad daje na znanje, da se bo letos lepa nedelja na Ložnem obhajala teden dni pozneje, to je namesto 9. junija se bo obhajala 16. junija s procesijo ob 10 in s slovesno sv. mašo.

Upokojenec vzame v najem majhno posestvo za dalj časa. Obširne dopise pod »Točen plačnik 880«.

-Ciril Miklavc:

Kako sem se učil orati?

(Slička iz kmečkega življenja)

Vsak začetek je težak, bodisi v tem ali onem poklicu. Od učenjaka do preprostega kmetu, vse se mora učiti. »Noben mojster ne pade z neba«, pravi znani pregovor. Vsako delo, bodisi duševno ali telesno, ima svoje težave. Izkušnje to spričujejo.

»Orat gremo jutri!« je naglasil nekega pomladanskega dne pri večerji moj gospodar in moj boter. »Zemlja se je osušila, vreme je lepo, kar začeli bomo. Prej ko sejemo, prej bomo imeli kruh. Jemo ga vsi radi, zato pa vsi na delo!« Nato se obrne proti meni ter vpraša: »Si že oral, pobič? — Si ali nisi, vseeno je. Pri nas boš jutri poganjal konje.« Službo pri botru sem bil namreč šele nastopil.

»Sem skušal lani pri Plavžu. Šlo je za silo,« odvrnem nič kaj korajžno. Vprašanje me je bilo pogrelo. Na misel mi je padlo tisto oranje pri kmetu Plavžu. Tisti nesrečni, nagajivi njegov plug, ki je bil obrabljen, zarjavel ter od sile trmast. Lemež je klopotal, vijaki ob straneh so popuščali, ročice zadaj pa se majale. Bil je podoben izdelanemu kljusetu. Delal je brazde — da joj! Same skaze, le pravičnih, gladkih in enakomernih po moji želji malo. »Zbit je iz samih muh,« sem se vjedal neizkušen učenec za njim. Kar ni hotel ostati z nosom v zemlji, kakor se plugu spodobi. Deček, ki mi je takrat poganjal voličke, se je poredno muzal. Vedel sem radi česa. Navihane! Da bi mi gospodar Plavž ne skočil v lase, sem s krevljasto pokoro popravljal svoje in plugove pregrehe. Zglikoval sem za seboj prst čim boljše, da bi bila njiva lepa, Plavž pa zadovoljen. Nagajalo mi je tudi kamenje, ki ga je po pohorskih planinskih njivah dovolj. Zlasti po rešah in njivah, ležečih pod vznožjem naših visokih grebenov, se drži trdovratno. Toda čim dalje sem oral, tem bolj se je izgledalo po njivi. Seveda tako, kot bi moralo biti, vseeno še ni bilo.

Tako sem potem zasanjal po tistem večeru pri botru, ko sem legel k počitku. Živo mi je stopilo pred oči, kako sem se učil orati kot pastirček, pri tuji hiši, na tuji njivi, v prvi službi. Imel sem petnajst let in lotilo se me je domotožje. S tegobo v srcu sem zapuščal preteklost, z bolestjo sprejemal sedanjost. Skušal sem odgnati misel na dom kot nadležno muho, a ni se dalo. Pozabiti na dom ni mogoče. Kliče, živi v človeku, živi mu v krvi, v srcu... Predstavljal sem si dom lep, prijazen, v zarji ljubezni ves zlat, a tuje hiše so temne, hladne, za človeka mrtve. V zraku se vedno dviga tuja pest in grozi. Spomnil sem se, kaj vse mi je domača hiša delila, koliko sladkega in nenadomestljivega pogrešam z njo. Čemu sem šel zdoma — mi je spet očitalo srce. Čemu nisi ostal doma? Dom mi je dal prvi sončni žarek, božajočo materino roko, prvo nežno cvetko, odrezal prvi kos kruha, bil mi je raj, bil mi je zavetišče. Kdo bi ne odprl rad srca na stečaj spominu na domači raj? Toda prvotno mojo lepo sliko so pregnale resne misli. Žehtal sem usodo naše hiše. Videl sem sključeno telo dobrega očeta, od teže krušnega vprašanja. Kakor pečat naše obsodbe sem zrl to vprašanje tudi jaz in to me je poglalo, ko sem po 14. letu končal šolo, v službo. Pogum pri tem koraku so mi dajali še vzdihni moje dobre matere, ko je čestokrat zaman brskala po shrambah za moko in drugim živežem, da bi nas nasitila. Tako je usoda revnih ljudi: kruta, neizprosna. »V službi bom imel vsaj kruh,« sem si dejal. Poslovil sem se od doma in šel služiti h kmetu Plavžu. No, po enem letu sem se preselil k botru. In v razmišljanju, kaj vse bom še doživel, sem zaspal.

Ko je zjutraj boter odpahnil hlevska vrata, sem se zbudil. Botru so padle oči v kot hleva, kjer je nad svinjakom visela z verigami k tramu pripeta »dera« — moja postelj. Dvignil sem se iz slame in voščil botru dobro jutro. Prijazno mi odzdravi ter med

pokašljevanjem nasuje »šargi« zobanja v jasi. Vstanem, natakem lesene cokle ter začnem izpod krav kidati gnoj. V hlevu je zavladal molk. Čuti je bilo samo hrustanje močnih zob kobile.

»Orali bomo torej danes. Hvala Bogu za lepo vreme! Ti boš poganjal konje Naprosil sem Gornika, da pride danes s konjem ter pripreže k naši kobili. Saj poznaš Gornika?« Prikimal sem. »Hiter bodi in na našo šargo pazi, se rada včasih navdušuje za pobeg. Krepko drži brzdo, delaj z njo mirno. Svoje kaprice ima včasih. Plužil bo Gornik. Tudi zamenjata lahko včasih, če znaš orati in če imaš veselje.«

Vtem je botra poklicala k zajutruku. Ko vstanemo od mize, udari na uho skozi odprto okno peketanje konjskih kopit. »Gornik je tukaj s konjem,« reče boter. »Res, požuril se je mož danes! Pohvalo zasluži. Jera, pripravi zajutrak tudi zanj!« Nato pogleda skozi okno. »Le Ivko je zunaj s konjem. Kako da pošlje sina? Otrok je še. Kdo bo pa oral? Kakšna škoda, sam pa moram zdoma! Preložiti ne morem ne to ne ono. Setvi se mudi! Kaj neki je zadržalo Gornika? Kaka sitnost! — V hlev postavi fuksa, Ivko,« zakliče boter Gornikovemu sinu. »Sena mu vrzi, potem pa pridi v hišo!«

»Čuj, pobič,« se obrne nato boter k meni s skrbnim glasom. »Gornik ni prišel, kaj bo zdaj? Si upaš ti orati? Če ne, sem primoran poslati fanta s konjem nazaj, a vreme je tako lepo...«

»Bom oral, boter,« sem rekel korajžno. »Če je šlo lani pri Plavžu, bo šlo letos pri vas še boljše, ker sem za leto dni močnejši. Lepo bom oral, boste videli. Ivko bo pa poganjal konje.«

Botru je vidoma odleglo. Naročil nama je še, da paziva na konje, da ne pride do kake nesreče, ter da naj naloživa voz gnoja, ki ga z orodjem vred spraviva na njivo. Nato se je jel boter opravljati od doma, midva z Ivkom pa sva naložila na voz gnoj, na katerega sva posadila plug. Ko je bil voz v redu, sva zapregla. Konja sta veselo prhala in čez dobro uro, ko sva prej uredila vse potrebno z gnojem, sva pričela z Ivkom orati. Ob pričetku me je zbodel spomin na tisto oranje lani pri Plavžu. Živali sta potegnili, plug zadaj je zaskrtal in vse se je pomikalo naglo dalje na drugi konec njive. Lepa, gladka brazda zadaj je razveselila moje srce. Začetek je odprl vrata upom. Konja sta vlekla plug hitro in vztrajno. Razor za nama, brazda k brazdi je naraščala. Plug je rezal zemljo lepo, gladko kakor oblič. Tudi mladi poganjač Ivko je znal ravnati s konji. Za plugom sem se potapljal v lepoto kmečkega stanu. Mislim sem, koliko več ljudi bi bilo lahko srečnih, da niso zavrgli domači kraj, domače delo, domačo grudo, domačo nošo, zlasti takšni, ki imajo doma hišo, polje in družino. V teh mislih je jelo vedno bolj pogosto ropotati pod plugom kamenje. Godilo se mi je skoraj tako kot lani na Plavževi njivi. Streslo me je od časa do časa tako, da sem zvezde videl. Na obraz mi je stopila skrb. Ivkova opozorim, da naj poganja bolj počasi, da ne polomiva pluga. Kar naenkrat se sredi brazde dvigne tik pred »šargo« pastaričica. Kobila je vrgla zadnji del telesa kvišku ter se pognala divje naprej. V tem trenutku zalazi plug v kamen. Počilo je in desno rezalo pri plugu je sfrčalo odlomljeno v brazdo. Vprašujoče sva zrla z Ivkom v strti plug. Pri tem mi pade v glavo misel, da naj skočim h kovaču, ker drugega itak ni kazalo. Izpregla sva konja ter ju postavila v senco pod košato lesniko. Ivko je ostal pri konjih, jaz pa sem skočil s polomljenim rezalom h kovaču. Ta ga je takoj zvaril in lahkih nog sem se vračal na njivo. Toda pod lesniko najdem samo Gornikovega »fuksa«, botrova »šarga« se je bila utrgala in ušla

Ivkotu proti domu. S tem je naredila križ čez najino delo. Zapregla sva »fuksa« v prazen voz in se napotila tudi midva za kobilu. Za prvim ovinkom nama pa že prisopiha naproti boter. Mož se je bil ustrašil, ko je našel doma samo kobilu. Ko mu pojasniva, kako je bilo, je zahvalil Boga, da ni bilo kaj hujšega, ter se z nama vred vrnil domov.

Popoldne, ko je šel orat sam, naju je pa pohvalil, da sva nekaj le naredila in tudi še zadosti čedno. Neprilika pa, ki je zadela naju, se lahko pripeti vsakemu.

Taka je bila moja prva šola s plugom. Trda in težavna, a vendar vesela in prijetna. Sedaj je že dolgo od tega. Mnogo mojih tovarišev, med njimi tudi Gornikovega Ivkova, že pokriva hladna zemlja, meni se pa toži po srečnih mladih letih.

SMEJTE SE!

Važen vzrok

»In kaj imate prav za prav proti moji poroki z vašo hčerko? Saj ne pijem, ne kadim, ne kvar-tam...«

»Saj to je tisto! Ali mislite, da bi mi bilo prijetno, če bi mi vas neprestano dajali za zgled?!«

Pri izpitu

Smola dela zdravniški izpit.

»Povejte mi vsa sredstva, ki povzročajo pote-nje,« pravi profesor.

Smola našteje vsa najvažnejša.

»No, kaj pa če vsa ta sredstva ne bi poma-gala?«

»Potem bi poslal bolnika k vam na izpit!«

Dvojna nesreča

»Micka, če že kaj razbijete, bi vsaj še po-metli!«

»Saj bi pometla, toda danes sem tudi metlo zlomila...«

Dobra gostilna

Gost: »Takšno gospodarstvo! Zrezka ni več, pečenke ni več! Prinesite mi moj površnik!«
Natakar: »Žal mi je — ga tudi ni več!«

Ne bo motil

»Mama, kupi mi trobento!«

»Potem bi motil ateka pri delu.«

»O ne, mama, trobil bom samo takrat, ko bo atek spal.«

UGANITE!

Kdo striže in ne reže?

(Slab nabrušene škare.)

Kateri Stol nima naslonjala? (Gola Stol.)

Imam zobe in nisem jedec, znam rezati in ni-sem nož? (Zaga.)

Koliko žebčev potrebuje dobro podkovan konj? (Nobenega.)

IGRAJTE SE!

Slepec in klobuk

Dva igralca se postavita drug nasproti druge-mu. Eden ima klobuk na glavi, drugi pa zaveza-ne oči. Voditelj igre vzame prvemu klobuk z gla-ve in ga izroči »slepecu«. Tega odvede za dva, tri korake proč, ga tam parkrat zavrti, nato pa mu zapove, naj vrže klobuk onemu na glavo. Prvi igralec mora mirno stati na svojem mestu.

POIŠČITE!

Deklici sta se skrila dva bratca. — Poiščite ju!

HALO!

Velika odprodaja manufakturnega blaga zaradi nemogoče dobave blaga v čisti volni!
Prodajamo 20—30% ceneje od znano nizke
752 in stare cene. Zato pohitite vsi v **C E S K I M A G A Z I N**
Ne zamudite prilike, dokler še traja zaloga! **MARIBOR**
(Pri glavni policiji)

HALO!**MALA OZNANILA**

Cenik malim oglašom.

Vsaka beseda v malem oglasu stane 1 din. (Preklci, Poslano, Izjave pa 2 din za besedo.) Davek se zaračunava posebej: do velikosti 20 cm² 1 din, do velikosti 50 cm² 2 din. — Kdor inserira tako, da ne pove svojega naslova, ampak mora zbirati upravo lista prijave, doplača še 5 din. — Mali oglaš se mora objaviti brezplačno plačati naprej, sicer se ne objavi. Kdor hoče odgovor ali naslov iz malih inseratov, mora priložiti znamko za 2 din, sicer se ne odgovarja.

SLUŽBE:

Pridno in pošteno kmečko dekle, ki zna vrtna dela in razume nekaj kuhe, se takoj sprejme k dvema osebam. Naslov v upravi »Slov. gospodarja«. 855

Kuhinjska učenka se sprejme. »Mariborska menza«, Slomškov trg 6. 859

Dekle, staro 15—17 let, sprejme za pomoč gospodinjstvih del gostilna Čok, Šoštanj-Družmirje. 860

Dekle za vse, sposobno tudi za kuhinjo, dobi trajno službo v gostilni Kremlj, Radvanje, Maribor. 857

Hlapca sprejme Pak Jakob, Gačnik, Pesnica. 871

Pomožnega hlapca za poljska dela sprejme Nada Cvenkel, Sv. Pavel pri Preboldu. 867

Dekle revnih staršev, staro 14—18 let, ki ima veselje do otrok, dobi takoj službo. Ponudbe na upravo »Slov. gospodarja« pod »Poštenost 865«.

Sprejem fanti, ki ima veselje do žage. Hleb, Zg. Sv. Kungota. 873

Poštenega hlapca h kravam in za poljska dela sprejme Konrad Kurnig, gostilna, Vitanje. 881

Dekle od 20 do 30 let, verno, zdravo, snažno in pošteno, sposobno za hišna in poljska dela, dobi takoj službo v župnišču na deželi. Ponudbe na upravo »Slov. gospodarja« pod »Vestna 877«.

Mizarstvo Spodnja Poljskava 29 sprejme pomočnika za stavbena dela. 878

Vajenca iz boljše hiše, s štirimi razredi meščanske šole, sprejme večja trgovina v bližnji okolici Maribora. Ponudbe na upravo lista pod: »Veselite do trgovine 864«.

Gospodinja ali boljše dekle iščem na majhno posestvo. Plača mesečno 150—200 din. Naslov: dr. Mühleisen Eliza, Sv. Peter pri Mariboru. 883

Botrice in botri!

Vabimo vas, da za svoje birmance že sedaj kupite primerne spominke. Najbolj nerodno je na dan birme se prerivati in na hitro kupovati. Oglejte si našo bogato izbiro molitvenikov, rožnih vencev, venčkov in drugih spominskih predmetov! Najugodnejše boste kupili te predmete v prodajalnah Tiskarne sv. Cirila: Maribor: Koroška cesta 5, Aleksandrova cesta 6 in Trg kralja Petra 6 ter v Ptuj: Slovenski trg 7.

POSESTVA:

Kupim posestvo ali zemljišče od 30.000 naprej, prvenstveno v bližini Brežic ali Kozjega, po možnosti arondirano. Navesti ceno, velikost in lego. Naslov v upravi. 861

Nova hiša, sadonosnik, njiva ter vinograd, ca tri orale, ugodno na prodaj. Cena 34.000 din. Pojasnila daje: Grošl, Orehova vas pri Mariboru. Za odgovor priložiti znamko! 870

Proda se lep gozd (Vohlov les) Sv. Jurij v Slov. goricah. Vprašati pri lastniku v Šetarovi št. 8, pošta Sv. Lenart v Slov. goricah. 868

Kupim majhno posestvo za 16.000 din. Ponudbe z natančnim opisom posestva in hiše Antonu Vaupotič, Hum, Ormož. 872

Oddam v najem njivo (tudi z deteljo) v okolici Maribora. Naslov v upravi. 875

Lepo posestvo, 15 hektarov, v dobrem stanju, z zidanimi hišnimi in gospodarskimi poslopji, na najnižjih obronkih Slovenskih gor, ob bano-vinski cesti, oddaljeno 25 minut od železniške postaje Moškanjci, na prodaj. Na posestvu je več glav lepe goveje živine in ves potrebni kmetijski inventar. Poizvedbe pri dr. Visenjaku v Ptuj brezplačno. 882

RAZNO:

Nogavice, otroške garniture: obleke, jopice, blu-ze, žemperji, sviterji; kopalne obleke, dokolen-ke, obleke iz volne (lastni izdelki); perilo, plat-no, nahrbtniki, predpasniki, kombineže, svilene flor nogavice; blago za obleke, šivalne potreb-ščine najugodnejše! »Mara« Oset, Koroška ce-sta 26, poleg tržnice. 869

Škropilnice za vinograde Jessernigg kakor tudi vse posamezne dele za te škropilnice, bambuso-ve cevi, škropilnice za sadje, žveplalnice in dru-go železnino dobite po jako zmernih cenah v trgovini železnine Alfonz Meuz, Maribor, na-sproti frančiškanske cerkve. 866

Ako potrebujete posojilo, ne čakajte zadnjega trenutka, temveč se javite takoj k zastopstvu »Moj dom«, Maribor, Aleksandrova 55. Prilo-žite znamko za odgovor 3 din. Člane, vpisane s tem letom pri zastopstvu »Moj dom«, prosim-o, da redno plačujejo, ker je to v korist vsa-kega poedinca. 879

Singer šivalni stroj, rabljen, proda poceni Ussar, Maribor, Trubarjeva 9. 884

Vidiš, saj sem ti rekla, zakaj pa ne ubogaš?! Zapomni si vendar, da kupiš obleke, čevlje in perilo najceneje v Manufakturi Grajske stari-narne Maribor, Vetrinjska 10. 885

Suhe surove ovčje, kozje in srnje kože kupim vsako množino. Plačam dobro. Iščem pover-jenike za zbiranje. Ponudbe na Peter Remer, strojarna, Studenci pri Mariboru, Na obrežju št. 76. 856

Kmetice! Najbolje zamenjate bučno seme, repi-co (rips) in druga oljnata semena za dobro olje v Tovarni olja, Maribor, Taborška ulica (pri mostu). 804

MOSTIN za napravljane izvrstne domače pijače. Steklenica 20 din. Drogerija I. Thür, Maribor, Gosposka ulica 19. 525

Hrastove frize za parkete kupimo. Ponuditi z dopisnico na Remec Co., Kamnik. 830

Prodajam radio aparate na baterije in na tok po ugodnih cenah. Vzamem tudi hranilne knjižice v račun. Gramofonske plošče itd. Agentura Pichler Philips Radio, Ptuj, Kremljeva ulica. 836

Cunje, krojaške odpadke, star papir, ovčjo vo-no, dlako arovce, staro železje, kovine, baker, mešenino kupi in plača najboljšje: Arbeiter, Maribor, Dravska ulica 15. 11

Moštna esenca, izvrsten izdelek, za izdelovanje jako dobre in zdrave domače pijače z izvrstnim okusom. Cena steklenici 20 din. Dnevna razpošiljatev. Ivan Pečar, trg. kemikalije etc., Maribor, Gosposka 11. 738

Halo! Pomlad! Leto! OSTANKI mariborskih tekstilnih tovarov, dobro uporabni, pristno-barvni, brez napak! »Paket serija H« 15—18 m prima oxfordov, turing in frenšev za posebno močne moške srajce v izbrano lepih vzorcih. »Paket serija M« 14—17 m za ženske obleke, dečke in predpasnike, deleni, kreton, druk, crepi itd. v najlepši sestavi. Vsak paket poš-tnine prosto 155 din. Za enako ceno dobavimo gornja paketa tudi mešano, vsakega polovico. »Paket serija Z« 3—3.20 m dobrega sukna za moško obleko, damski kostum, damski ali moški plašč, in sicer: Z-1 130.—, Z-2 160.—, Z-3 200.—, Z-4 250.— in Z-5 300.— din. Vsak paket poštnine prosto, pri dveh ali več paketih primeren popust. Neodgovarjajoče zamenjam! Navedene cene veljajo samo tako dolgo, dokler traja zaloga. Pričakujem cenjena naročila in beležim s spoštovanjem **RAZPOŠILJALNICA KOSMOS**, Maribor, Razlagova ulica 24/II.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice pri Sv. Jurju ob Ščavnici, r. z. z. n. z., se vrši v četrtek, dne 13. junija ob 2. uri popoldne v uradnih pro-storih. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zad-njega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključ-ka za leto 1939. 4. Sprememba pravil. 5. Slu-čajnosti. — Načelstvo. 876

VSAKOVRSTNO ZLATO IN SREBRO

plačuje najdražje draguljar Ackerman K. nasl., Ptuj, Krekova. 706

Naznanjam častiti duhovščini in gg. orga-nistom, da sem otvoril delavnico za izdelovanje

orgel in harmonijev

Prevzamem tudi vsa popravila, kakor čišče-nje in oglaševanje orgel.

Se priporoča

MELHIOR KONCILIJA,

izdelovatelj orgel in harmonijev

CELJE, Sp. Hudinja 23 858

Kupujte pri naših inserentih!

Ljudska posojilnica v Celju

zadruga z neomejenim jamstvom

obrestuje hranilne vloge brez odpovedi po 4%, na trimesečno odpoved pa po 5%.

Vse vloge izplačuje točno po dogovoru

PERILO

VELIKA IZBIRA PRI J. LAH MARIBOR

Krapinske toplice

zdravijo s sigurnim uspehom reumo, giht, išias, ženske bolezni itd. Odprto od sredine aprila do sredine oktobra. Za čas pred- in posezone znatni popusti. Nizke cene in pausalne kure. Žel. postaja Zabok-Krap. Toplice, odtod zveza z avtobusom. Pojasnila in prospekti na zahtevo potom uprave kopališča in pri vseh potniških uradih. 585

Halo! Halo!

Kmetije in posestniki!

Opozarjam vas, da zamenjate rips in vse druge vrste oljnatega semena pod najboljšimi pogoji kakor tudi lahko kupite pri staroznanem oljnatem mlinu 827

TOMAŽ KRAJNC, oljarna v FRAMU.

Kdor oglašuje — napreduje!

VIOLE 1. RED. HARMONIKE 00. DIN: 65% 00. DIN: 59% 00. DIN: 128% GITARE

BREZPLAČEN POUK V IGRANJU. ZAHTEVAJTE BREZPLAČEN KATALOG! MEINEL & HEROLD 1. AL. TVORNICE GLASBIL. MARIBOR 31. 106

Ustanovljena leta 1904.

Točna in solidna postrežba.

Kilne pase

trebušne obveze proti visečim trebuhom, potujočim ledvicam in znižanju želodca. Gumijske nogavice in obveze za krčne žile. Umetne noge in roke, korzete, bergle, podloge za ploske noge, suspenzorije in vse aparate proti telesnim poškodbam izdeluje staroznana tvrdka po zelo nizkih cenah.

Fr. Podgorška naslednik:

Fran Bela, bandažist, Maribor, Slovenska ul. 7

Pismena naročila se izvršujejo točno ter pošiljajo po povzetju. 526

MOSTIN

Mošna esenca Mostin za izdelovanje prvovrstne zdrave domače pijače. 1 steklenica za 150 litrov 20 din. Poštnina povzete, 15 din.

JABLIN

za izdelovanje domače pijače brez dodatka pravega sadjevca. Zavitek za 50 litrov 20 din, s poštino 26 din.

Drogerija KANC, Maribor,

Slovenska ulica

Zaloga v Celju:

Trg. Loibner,

Kralja Petra cesta 17

Zaloga v Ptuj:

Drog. Skočir,

Slovenski trg 11

Za mesec junij

Vam nudimo sledeče kipe:

SRCE JEZUSOVO: visok 20 cm 65 din, 25 cm 46 in 88 din; 30 cm 40, 50 in 85 din; 40 cm 60 in 90 din; 65 cm 240 in 335 din; 90 cm 350 din; visok 1 meter 1720 in 2150 din.

SRCE JEZUSOVO Z RAZPETIMI ROKAMI: visok 20 cm 80 din; visok 30 cm 90 in 130 din.

Pri naročilu napišite zaželjeno velikost in ceno.

Za naročila se priporoča:

Tiskarna sv. Cirila
Maribor - Ptuj.

VSAK PREVDAREN SLOVENSKI GOSPODAR ZAVARUJE

SEBE, SVOJCE IN SVOJE IMETJE LE PRI

VZAJEMNI ZAVAROVALNICI V LJUBLJANI

PODRUZNICA: CELJE palača Ljudske posojilnice. GL. ZASTOPSTVO: MARIBOR Loška ulica 10

KRAJEVNI ZASTOPNIKI V VSAKI FARI!

Denar naložite najbolje in najvarneje pri**Spodnještajerski ljudski posojilnici****Gosposka ulica 23****v Mariboru****Ulica. 10. oktobra**

registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Hranilne vloge se obrestujejo po najugodnejši obrestni meri.

Stanje hranilnih vlog din 53,000.000.—.

Posavje

Al. Breznik:

Nekaj o Sevnici ob Savi

Kdo bi pač Sevnice ne poznal?

Kdor se ponoči vozi iz Slovenije v Zagreb, opazi na četrti postaji od Zidanega mosta velike rdeče in zelene luči. Če potnik sprevodnika vpraša, kako se postaja imenuje, bo zvedel, da Sevnica. Da, Sevnica, ena izmed najmodernejših železniških postaj v Jugoslaviji. Vse je elektrificirano: signali, kretnice itd. Pa tudi važna postaja je Sevnica. Med največjimi med Zidanim mostom in Zagrebom. Še brzovlak se ustavlja v Sevnici in proga proti Št. Janžu se v Sevnici odcepi.

Kaj pa zemljepisec pove o Sevnici?

Trg Sevnica leži ob Savi in je ob štajerski meji in tudi na meji lavantinske škofije. Okoli 1300 prebivalcev ima. Veliko je železničarjev in tudi delavcev, ki delajo v Jugotaniu (tovarna strojil), v kopitarni, na parni žagi, v dveh kamnolomih. V trgu je tudi sodnja, sedemrazredna ljudska šola, obrtna šola, trgovska šola, velike, srednje in manjše trgovine, dva odvetnika, notar, trije zdravniki, živinozdravnik... Različnih obrtnikov ne bom niti našteval.

Celotna župnija se razprostira od Save visoko v hribe, pod Lisco in Struge. Ravnega sveta je malo in prevladuje gričevje. Župnija se razprostira proti Razboru, Zabukovju in meji na rajhenburško župnijo. Preko Save pa ima za sosedo boštajnsko župnijo. Župnija šteje okoli 4500 ljudi. V okolici so večinoma kmetje, velikih kmetij je najmanj, več je srednjih in največ je manjših posestnikov. Gozdovi, njive, travniki, v nekaterih predelih vinogradi, ki dajejo rdeče in belo vino. Sadjarstvo pa je precej razvito in znane so sevniske voščence. Kadar so sejmi v Sevnici, tedaj je videti vsake velikosti in pasme vole, kar priča, da je živinoreja važna gospodarska panoga. In tako dalje!

Šoferji, motoristi in kolesarji vedo, da gre skozi Sevnico cesta proti Zagrebu, ki je bolj ohranjena kot ona na kranjski strani, ki pa ima to slabost, da se prepleta z železniškim tirom in da je treba vedno računati z zatvornicami. Iz Sevnice pelje tudi cesta na Planino, po kateri g. Jazbec z avtobusom ljudi prevažna v »Urvald«.

Ljubitelj planin ve, da vodi iz Sevnice pot na Lisco. Tabla v Šmarju pravi, da ena pot vodi čez Krakovo, druga pa čez Zajčjo goro. Razlike je samo četrte ure.

Vsak duhovnik pa tudi ve, da ima sevniska župnija v nekem oziru rekord v vsej škofiji. Namreč glede podružnic. Kar 13 jih je. Najbližji je sv. Florjan. V Šmarju sta sv. Ana in Mati božja. Pri sv. Roku so vsako leto veliki shodi 16. avgusta. Sv. Martin v Lamprčah je med vinogradi. V Žabjeku pa sv. Lovrenca časte. Sv. Ulrik je ob železniški progi in sv. Janez v gozdu. Sv. Marjeta na Pečju je med njivami. Cerkev na Žigarskem vrhu je sv. Benediktu posvečena, a skoraj bolj sv. Antona v stranskem oltarju časte. V Zagradcu je sv. Neža in na Graški gori je Marijina cerkev, kjer so se nekoč vršila velika romanja. Za glavni oltar se Sevnščani potegujejo in tudi Rajhenburžani trde, da je glavni oltar njihov. Zanimivo je to, da na Veliki šmaren rajhenburški kaplan slovesno mašuje, čeprav stoji cerkev na ozemlju sevniske župnije. Skoraj bi pozabil omeniti sv. Štefana v Vranju, kjer se 26. decembra vrše »sejmi« posebne vrste.

Mislim, da sem vse naštel. Precej dela dajo sevniskemu kaplanu, ko poleti in pozimi obiskuje prijazne cerkvice. Vendar kaplani doživijo pri cerkvenih ključarjih veliko veselja in so deležni velike gostoljubnosti. Toda v dežju in blatu na Graško goro — to pa ni kar tako! Vendar radi potujejo tja kaplani, saj vedo, da jih čuva graškogorska Mati božja.

Kaj pa ve zgodovinar o Sevnici?

Ozemlje današnje sevniske župnije je nekoč spadalo pod videmsko pražupnijo. Leta 1431. je že obstajala cerkev sv. Nikolaja, ki pa je leta 1764. prvič pogorela in drugič leta 1854. Sedanja cerkev je bila postavljena leta 1862. in je bila leta 1909. prenovljena.

Sevnški grad pa se že zelo zgodaj imenuje. Dr. Tiller pravi, da že leta 859. Sedanjo obliko je dobil okoli leta 1500. V njem so se shajali nekoč protestanti in Jurij Dalmatin je v gradu učil Lutrov nauk.

*

To bi bilo nekaj stavkov o Sevnici. Lepa je Sevnica in tudi zdrava. Saj ljudje z osmimi križi na hrbtu niso v fari nikaka redkost.

Da, Sevnica, najlepši kraj v Posavju. Kdor ne verjame, pa naj pride pogledat!

Brežice

Sredi plodne ravnice na levi strani Save v bližini izliva dolenske reke Krke leži prijazno mesto Brežice.

Brežice so važno trgovsko in obrtno središče spodnjega Posavja. Mesto ima vse pogoje za letovišče, kamor prihajajo zlasti Zagrebčani radi na oddih. Iz mesta so lepi sprehodi v Čatež, Čateške toplice, Malence, Krško vas in na severne obronke Gorjancev, ki pa so še na Hrvaškem. V višini 520 metrov se nahaja romantična vas Stojdraga, koje prebivalci so po večini grško-katoliki, potomci slavnih Uskokov. Do te vasi je tri ure pešhoje.

Brežice so bile trg do leta 1322. Najstarejši še shranjeni mestni privilegij nosi letnico 1353. Po tem privilegiju je smelo imeti mesto svojega sodnika. Posebno določilo navaja tudi, da je smel bivati v Brežicah vsak tujec nemoteno 14 dni pod pogojem, da se ni kaj pregrešil proti solnograški oblasti. Lastniki mesta so bili namreč solnograški nadškofje, ki so imeli tukaj tudi lastno kovnico denarja. Meščani so imeli pravico do dveh letnih sejmov. Vsem udeležencem teh sejmov je bilo osem dni pred in osem dni po sejmu prekinjeno morebitno kazensko zasledovanje. Sploh je mesto uživalo vse tiste pravice, kot jih je imelo mesto Ptuj.

Brežice so bile obdane z obzidjem, ki pa je bilo pozneje podrto. V letih 1479. in 1480. so doživljale Brežice hude čase. Pridrl je namreč glasoviti ogrski kralj Matija Korvin, ki živi še danes v pripovedkah pod imenom »kralj Matjaž«, in s svojo vojsko mesto razrušil. Že leta 1480. pa ga je spet izgnala cesarska vojska. Brežice so prišle s tem pod cesarsko oblast.

Brežice so veliko trpele radi turških napadov, ki so bile zaradi svoje lege sredi široke ravnice še posebno izpostavljene. Že leta 1469. so napadli Turki mesto, ga razrušili in požgali. Ti napadi so se še večkrat ponovili. Zadnjič so napadli in plenili Brežice l. 1529., ko so se vračali izpred Dunaja, kjer so bili poraženi od krščanske vojske Jana Sobieskega.

Posebno pomembno vlogo so imele Brežice za časa kmečkih puntov. V velikem uporu slovenskih kmetov leta 1515. se je zbralo pri Brežicah nad 10.000 kmečkih mož in fantov, borcev za »staro pravdo«. Zbrali so se iz Kranjske, štajerske, Koroške in še iz Hrvatskega Zagorja. Tu so se utaborili in poslali

PODLISTEK

Rado Zakonjšek:

Motvozarji

Mrak je tipal po zemlji in iskal, kam bo dal svojo sestro črno noč spat. Po kameniti poti od graščine stopata vprežena vola, počasi in trudno, vsa mokra od potu, na vsaki dlaki je drobna kapljica, kot bi bila rosa padla po živini. Preko kamenja skačejo kolce na nizkih kolesih, zadaj pa stopa stari Kantušer, držeč v rokah leseni plug, da se okovano rezilo ne zadene ob kamen.

Tudi Kantušer stopa utrujeno, ves dan je oral na grajski njivi ob večnem prigananju grajskega valpta. Težko je biti kmet v teh časih, dvakrat težko pa biti tlačan. Nič vse se misli mu ne roje po glavi. Grad mora dati vsako leto število svojih podložnikov za vojake. In letos pojde tudi njegov sin Jaka. Za dvanajst let. To ni kar tako, kot bi muho brcnil!

Vola sta obstala pred hlevom. Okrog vogala je prišel sin Jaka, pomagat, da mu razpreže.

»Kako je šlo, oče?«

»Saj veš, kako se dela v graščini. Za tebe imam nekaj novega: med soldate si zapisan!«

Kot bi kap zadela Jaka, kar klecnila so mu kolena. Tiho sta spravila vole v hlev in šla molče drug za drugim v hišo. Pri večerji se

je slišalo samo rožljanje žlic po skledi, drugače pa je ležala nad vso družino mora.

Jaka so napadle skrbi, hude skrbi. Ulegel se je na dišeče, pravkar posušeno seno na parni in premišljuje. Gleda v monštranco, ki jo je izrezal mizar v planke, pa si ne ve pomagati. Niti sezul se ni. Valja se po ležišču, v srcu pa mu je hudo. Vstane in strkne s suknjiča mrvo in se spusti po lestvi navzdol. Krene za vogalom preko travnika, skoči čez potok, pri tem pa ima smolo. Zadnjo nogo je prenizko potegnil za seboj, tako da si je z njo pljusnil vodo daleč nad kolena. Nič za to. Sezuje cikle in izlije vodo iz njih, se obuje nazaj in gre dalje.

Lesna na Žafranovi parni zaškriplje.

»Štefan!«

Nič odziva. Jaka se plazi po senu in podere na steno prislonec cepce. ki zaropče po tleh. Tisti hip zašumi pod streho ravno nad Jakom: »Kdo je?«

»Jaz sem, Jaka.«

Oni pod streho si oddahne. Ravno je zaspal, ko ga je zbudil ropot. Jaka je prilezel do njegovega ležišča.

»Štefan! Med soldate sva zapisana.«

Kot bi ga s kolom udaril, je planil Štefan pokonci:

»Kaj lažeš!« je malo verjel.

»Res, oče so mi povedali, ko so prišli s tlake. Jaz, ti, Krančev, Komarjev, Slabetov in Kraljev.«

»Hudirja! Pa je to res?«

»Bo že menda — kaj slabega je vedno rajši res kot pa kaj dobrega.«

Oba sta nekaj časa molčala. Prijatelja Skup sta hodila v šolo, skupaj rasla, hodila na tlako in k dekletom vasovat.

»Kaj pa zdaj hočeva početi?«

Skozi temo sta se gledala, oba je grizlo isto vprašanje — ista skrb. Ni kaj prida na tlako hoditi, ko ti valpet stoji za hrbtom in priganja. Toda to ni vsak dan. Drugače je pa človek le prost. Dom je le dom! Vojaščina je pa čisto kaj drugega. Tam se neha fantovstvo in to za celih dvanajst let. Dvanajst let! V mislih je skušal zajeti v spomin vso dobo. Dolga — mnogo predolga. Ko bi bilo vsaj polovico manj! Tako pa adijo svoboda, adijo pa tudi dekle... Krvavo ga je zbolelo, še enkrat bolj. Saj je prav za prav radi nje vsa bolečina. Vse drugo bi še človek pustil, tega pa ne. Nikakor ne.

»Kaj sedaj?«

Oba naenkrat sta ponovila isto vprašanje. Saj sta imela oba isto bolečino, samo da se je Jakovi reklo Julka, Štefanovi pa Katica.

»Blagor onim, ki niso podložni graščini, stokrat blagor! Njim ni treba med soldate.«

Zavist je vstala v srcu.

»Ko bi človek denar imel, da bi se odkupil!«

»Veš, to je tisto. Takrat bi tudi na tlako ne bilo treba hoditi.«

»Klel bi, če bi pomagalo!« se srdi Jaka.

»Jaz tudi. Še dobil bi jih nekaj, da bi mi pomagali.«

cesarju Maksimilijanu posebno odposlanstvo, medtem pa zavzeli mesto. Po cesarjevem naročilu se je večina upornikov razšla, ostale pa je napadel deželni glavar Žiga Lipihštajn. Tudi pozneje ob glavnem kmečkem uporu leta 1573. se je zbralo pri Brežicah zopet ogromno upornikov, katere pa je zadela zopet ista usoda kot prejšnje. Napadla jih je cesarska vojska in jih pri Krškem in Pilštanju zopet potolkla.

Vzhodno od mesta je tako zvano prusko grobišče, kjer počiva nad 3500 pruskih ujetnikov, ki so tu umrli za grizo v času sedemletne vojne.

Znamenit je tudi grad, ki leži sredi mesta. V gradu je krasna viteška dvorana, poslikana s freskami. V njem je tudi lepa kapela, posvečena sv. križu, vsa opremljena z marmorjem. V njej je bilo več umetnin visoke vrednosti, katere pa so prenesli drugam. V prvi polovici 18. stoletja so se bavili grajski posestniki predvsem z živinorejo in izdelovanjem sira. Dobro četrto ure od mesta je bila velika pristava s prostranimi hlevi. Še sedaj je ohranjena roka sv. Vendelina, patrona živinoreje, ki stoji na kamenitem podstavku v bližini nekdanje pristave. Pri gradu se še opazijo ostanki jarka, ki je bil napolnjen z vodo. Vidi se še tudi verige, na katerih je visel dvizni most.

Župnijska cerkev, ki je posvečena sv. Lavrenciju, je pozidana v obliki križa. Prvotno je bila to podružnica videmske prafare. Sedaj je to znana romarska božja pot. V mestu je tudi samostan očetov frančiškanov s cerkvijo. V njej je zanimiv kip Matere božje, postavljen leta 1769.

Za časa protestantizma so se polastili lutrovcu vseh brežiških cerkva, katoličani so imeli nekaj let samo podružno cerkev sv. Lenarta.

Gospodarski pregled okraja Brežice

Večino Posavja spada v območje okraja Brežice. Navajamo nekaj podatkov, v kolikor so nam na razpolago.

Okraj Brežice šteje po zadnjem ljudskem štetju 33.549 prebivalcev. Na kvadratni kilometer pride povprečno 87 ljudi. V desetletju od 1921. do 1931. se je dvignilo število prebivalstva za 3.90%.

Površina okraja znaša 22.346 hektarov. Od tega odpade na njive 8512 hektarov, na vrtove 271 hektarov, travnikov je 6922 hektarov,

pašnikov 4114 hektarov, vinogradov 1817 hektarov, sadovnjakov sta 402 hektara in zamočvirjenega zemljišča 308 hektarov.

Sadnih dreves je posajenih v okraju okoli 126.800. Od tega odpade na jabolka 53.700 dreves, na hruške 24.700, na slive 30.800, na orehe 6000, na marelice 1600, na breskve 3800 in na češnje 6200 dreves. Pridelek sadja je preračunan na povprečno 12 kg na drevo letno.

Z. V.:

Rajhenburg in njegova okolica

Na Sremič

Kadar se ti bo zahotelo videti pokrajino, ki je najbrž še ne poznaš in ki je že s te strani vredna obiska, se odpravi v dolnje Posavje, tja, kjer se dolina Save še zadnjikrat zoži in takoj nato sprostí v ravno, široko Krško polje.

Tu greš od Save navzgor v sremiške vinograde. Sremič je na široko raztegnjena gora, ki pada na severno stran proti Rajhenburgu v gozdnata pobočja, proti jugu, jugovzhodu in še deloma jugozapadu pa v žlahtne vinograde, ki gredo po svojem pridelku v vrsto znanih bizeljskih gor. Skozi po goricah pa so »hrami« ali zidanice, kjer se stiska mastno grozdje v še mastnejšo sladko tekočino.

Na vrhu Sremiča je lepa in razsežna planota s polji in kostanjevimi gozdovi. Ti gozdovi so posebna mikavnost v jeseni, v času trgatve; takrat se ti zdi na tej planoti, kakor da si izpregel vse, kar te sicer teži tam spodaj v dolini, ki je sploh ne vidiš, in se samo vpijaš v to prijazno sonce, duhaš vonj napetega grozdja ter se vdajaš posebni blaženosti in sreči sredi vinogradov.

Sv. Mohor

Skozi redka drevesa in mimo nekaterih hiš dospeš do cerkvice na nekoliko nižjem vrhu, do Sv. Mohorja. Če napraviš naprej še kakih sto korakov v stran, zagledaš pred seboj tako krasoto, kakor jih je malo po slovenski zemlji. Strmo pod teboj teče Sava in prav pri Krškem začne divjati njen tek v znatnih brzicah, ki so strah in trepet vseh splavarjev. Ob Savi navzgor se kaže podobna slika.

Kraj, kjer stoji cerkvice, obvladuje vso okolico. Tja proti severu se pokrajina pod njo počasi dviga proti Lisci in Bohoru, na desno ravno tako, tam pri Kostanjku, z njegovo lepo vidno cerkvico, se začneja že Orlica, na njenem južnem pobočju se grejejo bizeljske

sladkosti. Vsa ostala slika so nižji grički, na njih se polja menjujejo z gozdovi, raztresene naselbine z različnimi cerkvami; prav prava slovenska pokrajina od Leskovca in Sv. Antona na levi do Razteza in Sv. Duha na Gorici. Sredi te preproge je zarezana večja dolina ob potoku proti severu, v njenem koncu starinska cerkvice in nekaj večjih novih zgradb; to je senovski rudnik, njegove naprave ter kolonija.

Proti Rajhenburgu

Po strmi, ovinkasti in z debelim kamenjem posuti poti se spustiš navzdol; na levi nekaj vinogradov, na desni že gozd. Nova lepota! Spodaj se ziblje preko Save brod, napet na železno vrv. Skoraj navpično nad reko pa se dviga mogočen, trden grad, danes samostan oo. trapistov. Med teboj in njim je globok prepad, močna zarez in v njej je trg Rajhenburg.

Rajhenburg je prijazen, star zgodovinski trg, ki šteje kakih 900 prebivalcev. Trg je tudi že dobro znan letoviščarski kraj, kate-rega posebno Zagrebčani prav radi obiskujejo. Znan je posebno po svoji prirodni in zdravilni legi v globoki soteski, ovenčani s samimi gozdovi. Znan je po svoji prekrasni baziliki »Lurške Marije«, ki je božja pot in tako zvani »slovenski Lurd«. Rajhenburg je sedež večjih uradov, središče raznih obrti, kulturnih ustanov in organizacij. Trg s svojima dvema gradovima ima za seboj že nad 1000 let staro zgodovino, kar priča mnogo zgodovinskih spomenikov. Ob Savi stoji tik ob železnici trdno, mračno poslopje, že močno razpadlo, večinoma brez oken. V še ohranjenem delu tega gradu se sedaj nahaja tvornica perila. To je »Turn« ali »Spodnji grad«, da se loči od gornjega, ki se drzno dviga na skali visoko nad njim. Menihi živijo svoje redovno življenje v izredno zgodovinskih prostorih v zgornjem gradu. Nekateri postavljajo postanek ali obstoj gradu že v dobo, ko se je vanj baje leta 838. zatekel nitranski knez Pribina. Bolj gotovi pa so podatki za leto 895., ko se omenja »Richersburg« na istem mestu. Velik pomen dobi grad v dobi stoletnih madžarskih napadov; upravo obrambe dobe v roke solnogradski nadškofje, okoli leta 1000. pa so njeni lastniki iz rodu sv. Heme. Na gradu bivajo v teh časih vitezi, ki so vazali teh velikih posestnikov, kmalu pa dobimo (nekako od leta 1400. dalje) v njem že samostojne grofe Reichenburg. Ti tuji gospodje so se menjavali

»Ko bi človek koga drugega mogel prisiliti noter namesto sebe! Saj cesarski ne vprašajo, koga dobijo, samo da je število polno.«

»Ja, koga pa češ posiliti?« zmajuje Štefan.

»Ko bi mogel kakšne tujce dobiti — arka juda Štefan, nekaj mi je prišlo na misel! Kaj pa, če bi...« nadaljnjih besed ni bilo več slišati. Šepetaje sta se pogovarjala med seboj. Dolgo. Nato pa reče Štefan glasno:

»Ti, ta je pa dobra! Samo, to moramo čimprej izpeljati.«

»Seveda, še nocoj greva iskat Komarjevega.«

Srpast zadnji krajec je visel nad Kumom, ko sta stopala fanta čez pokošen travnik. Zavila sta v breg k mali leseni hiši, ki je čepela v bregu. Zlezeta na seno, potihlo kličeta, tipata, da najdeta slednjč Tonetovo odedo, gnezdo pa je prazno.

»Ni ga.«

»Veš, kje ga bova našla? Pojdi, stopiva še tja!«

Mahnila sta jo čez polje na drugo stran mimo Brega v razborško reber. Tu sta se na grebenu ustavila in pogledala v malo globel, v kateri je bila Kušarjeva hiša. Temna senca je slonela na oknu.

»Ga vidiš?«

»Vidim.«

Spustila sta se po travniku navzdol, tisti hip sta zaslišala pritažen žvižg.

»Aha, stražo ima s seboj,« sta uganila ta dva. Pospešila sta korake, takrat pa se je

utrgala senca od okna in temna postava jo je ucvrla v nasprotno smer, od velike tepke pri kašči pa druga prav tako urno za njo. Ta dva sta klicala, seveda ne preveč glasno, naposled sta jo sama ubrala za njima, toda bolj ko sta ta dva letela, bolj se je mudilo prvima, ki sta jo že presneto naglo ocvrla. Štefan in Jaka sta letela nekaj časa; ko pa sta videla, da sta onadva le preurna, sta se ustavila. Obema je šlo na smeh.

»Nehajva leteti, drugače bo Tone še mimo doma kar naprej letel. Presneto, da je tako plašen, pa ne bi bil verjel.«

»Sedaj je pa najbolje, da se vrneva h Komarju in ga tam počakava.«

Res sta šla tja, se usedla na travo in čakala. Minilo je dobre pol ure, ko sta prišla. Bilo jima je še toplo, ko sta nekam plaho stopila okrog vogala.

»Tako, zdaj smo pa vkup!« sta vstala ta dva.

Malo je manjkalo, da jo nista ucvrla, misleč, da je spet napad.

»Ja, kam pa bežita? Kam se vama pa tako mudi nocoj?«

»Vraga, kaj sta vidva?« ju spozna Tone.

»Ali sta bila tam tudi vidva?«

»Kje, kdaj? Kaj, ali sta morala bežati nocoj?« se nevednega naredi Jaka, ki je komaj zadrževal smeh.

»Jaz?! Še nikoli nisem bežal,« se je brž naredil korajžnega.

»Kdo je bil pa tisti, ki je od Kušarja letel?! Ja, ja, nocoj si jo dobro pomikal. Gotovo sta morala nogam potice obljubiti, ker so vaju tako urno nesle.«

Nekaj časa so tako lovili drug drugega, kmalu pa je postal pogovor bolj resen, ko sta se Jaka in Štefan spomnila, po kaj sta prišla k Tonetu. Tone je bil ob nenavadni novici nekoliko osupel; ko sta mu pa prijatelja razodela svoj načrt, se je hitro vnel zanj. Dogovorili so se podrobno in zopet je zasiljalo v njihove duše upanje, da bodo še nadaljevali svoje lepo in brezskrbno fantovsko življenje.

»Če hočeš, da boš še katerikrat letel tako, kot si nocoj, ti ne preostaja drugega, veš!« sta naročala prijatelja Tonetu, ko sta odhajala. Jaka pa je iz vse duše zavriskal spodaj za vasjo, da je odmevalo daleč po Posavju navzdol in navzgor.

★

Minil je dan, minila je noč in zopet dan, ko je po tem dogodku nastopila mirna mlajeva noč. Bila je tema kot v kozjem rogu, ko so stopale temne postave proti Savi. Na ramah so nesle dolge in močne drogeve in stopale tiho.

V grmovju za Savo jih je bilo čedalje več. Vsi tlačanski fantje iz vse Loke so se zbrali tu. Mesec je spal v svoji postelji, sonce pa je med tem peklo rjave Indijance na drugi strani naše zemlje. Fantje so porinili v Savo

v raznih rodbinah kot graščaki vse tja do leta 1881. ter dali trgu in okolici marsikak pečat, ki ni ravno dober. Zadnji plemiški lastnik je bil grof pl. Eisebeck, ki je pa leta 1881. prodal svojo graščino redcu trapistov iz Francije, ki so se nato naselili v njem ter od tega časa dajejo vsemu kraju poseben znak, v gospodarskem življenju pa tudi najboljši zgled. Zdaj je vsa stavba predelana, v glavnem samo v notranjosti, da služi pobožnim menihom za njihovo redovno življenje. Stara grajska klet je obednica, nekdanje hrupne in šumne sobane so zdaj večinoma spalnice, največja, stolpna, pa je preurejena v kapelo. Očetje trapisti imajo tu tudi tovarno čokolade in likerja, znani »Trapistin«, ki je tolika privlačnost za vse obiskovalce ljubljanskega in zagrebškega poletnega velesajma.

Vsa naselbina in potok se vijeja po izredno ozki soteski, ki ni ponekod širša od 40 do 50 metrov in povrh tega še vijugasta, pač pa dolga čez 1 km. Zanimiva je tudi sličnost te zareze z zagorsko, trboveljsko ali hrastniško, posebno, ker je kako uro od Rajhenburga, v Reštanju, bogat rudnik rjavlega, a zelo do brega premoga.

Na Bohor

Pojdiva proti severu! Na obeh straneh vinogradi, tu Armez, tam sončna Poreber. Skozi to krasoto pa puha po dolini majhen strojček rudniške železnice, ki mora napraviti pod Sv. Mohorjem še dva predora, da pride pod rajhenburško postajo na svoje posebno razkladalšče v Sotelskem. Na vse strani mastne njive, okoli hiš kar gozdovi sadnega drevja. Tik za majhnim hribčkom prideš čez pol ure na Cesto, kjer se med same nove in bahate stavbe boječe stiska starikavi Sv. Janez.

Nad vsem tem zadosti bujnim življenjem pa se vzpenja v ozadju najvišja točka te pokrajine med Savo, Savinjo in Sotlo Bohor, ali prav za prav njegova glava, 1023 m visoki Javornik. Če hočeš do njega, moraš na levo ob Dovškem potoku in pod samotnim, pa vinskim Sv. Jakobom. Potem še mimo mlinov in večje žage v popolnoma stisnjeni dolini pa te že objame gozdni hlad, kar je tem bolje, ker se je pot začela občutno dvigati. Čez kake pol ure si pri lovski ali gozdarski koči planinske graščine. Pol ure od lovske koče se ponosno dviga Oslica, od koder se ti nudi krasen razgled. Še malo po poti, ki se skoraj ves čas samo polagoma dviga, prideš tja na

»Javornik« v kaki pol uri; gozdovi, gozdovi, smrekovje in maline... Nekje niže dolj pa buči ob strani slap »Ubijalnik«.

Razbor

V sončni rebri nad loško dolino se beli cerkev in vas Razbor. Po skoro enourni hoji se pride po zložni rebri do vasi. Cerkev je posvečena sv. Janezu Krstniku, pozidana je bila v prejšnjem stoletju. Od vasi je krasen razgled po Posavju. V bližini se nahaja graščina »Ruda«, katere postanek izvira še iz rimskih časov. V njej je znamenita galerija slik (okrog 500 po številu).

V davnih časih je bival v tem gradu neki rimski polkovnik po imenu Rutiljanus. Blizu se je našel njegov nagrobnik, ki je pa sedaj v Gradcu. Omeniti je še ostanke utrdb vrh hriba »Gradec« nad cesto. Na tem mestu je stala nekoč rimska trdnjava, ki je varovala nekdanjo rimsko cesto, ki je vodila iz Akvileje preko Ljubljane mimo Radeč in Sel na Planino v Salvarijo.

V bližini Polja je izoral kmet Vidmar lonec srebrnjakov.

Pred kakimi 80 leti je bila v kraju steklar-na, kjer so izdelovali razne steklene predmete in jih razvažali daleč po svetu. Ta steklar-na je bila pozneje prestavljena v Jurklošter, kjer pa je pozneje prenehala obratovati. V Razborju spominja nanjo samo še ime »Stara glažuta«.

Loka pri Zidanem mostu

Kakor odprta dlan se zdi človeku lepa ravnica, sredi katere stoji Loška vas. Ponosna cerkev sv. Helene, ki stoji sredi vasi, je bila pozidana v letu 1208. Pozidati jo je dal vojvoda Leopold VI. Babenberški v spomin svoji materi Heleni, kraljici ogrski. Še sedaj je v cerkvi veliki babenberški črni orel, vzdian v bližini oltarja. V cerkvi so tudi znamenite freske, narejene v 15. stoletju.

Loka je bila središče protestantskega gibanja v posavskih krajih. Tu je župnikoval v tedanjih časih znameniti Primož Trubar od leta 1527. do leta 1542.

V loškem gradu so bivali graščaki, ki jih je ljudstvo nazivalo »loški gospodje«. Tem je bilo podložnih 51 kmetij v vaseh Okroglici, Loki, Širju, Radežu, Račici in na Bregu. Ti so bili grajski tlačani, ki so se pa leta 1848. srečno za vselej otrsli grajskega jarma.

*

Loška graščina je morala za časa svojega obstoja dati državi nekaj svojih podložnikov za vojake. V tistih časih ni bilo regrutovanja, kot je danes, ampak se je zahtevalo samo neko število ljudi, pa bil to kdor koli, samo da je bil sposoben služiti cesarja.

Vojaški rok je trajal celih dvanaest let, kar ni bila malenkost. Zato se je vojaščine otrsela, kdor se je le mogel. Pri tem so se posluževali vseh mogočih načinov. Tako so ti loški podložniki, ki bi morali k vojakom, šli čakati za Savo splavarje, ki so vozili les po Savi iz gornjih krajev, jih napadli in zvezali z motvozi (vrvmi) ter jih namesto sebe posilili v vojaško službo.

Zaradi tega se je Ločanov prijel priimek »motvozarji«, ki se jih je še dolgo držal.

Sv. Lenart v Zabukovju

Ako greš iz Sevnice po cesti proti Planini, zagledaš po nad dveurni hoji na desni strani na hribu prijazno vas Zabukovje s cerkvijo sv. Lenarta. Župnija šteje nekaj nad 1200 duš. Strnjenih vasi ni, kmetije so potrošene okrog po hribih. Njiv ni posebno veliko, pač pa je zelo razvita živinoreja in sadjarstvo. Vinska trta uspeva samo v nižjih legah. Kraj ima zelo slikovito lego in je kar primeren za letovišče. Proti severu zapira pogled visoki Bohor krog romantičnega Urvalda.

Župnija ima tudi več podružnic. Na Mrzli planini je podružnica sv. Primoža in Felicijana, v Podgorju je ljubka cerkvica Naše ljube Gospe, pozidana v romanskem slogu. Pri tej cerkvi je tudi pokopališče. Na Trnovcu je cerkvica sv. Jurija, v kateri je več starinskih slik in kipov. V Vranju je podružnica sv. Štefana.

Videm

Pod vinorodnimi goricami ob levem bregu Save leži Videm. Kraj ima zelo slikovito okolico. Ljudje se bavijo večinoma s kmetijstvom, vinogradništvom, posebno dobro pa uspeva sadje. Videm je važno križišče cest, ki drže proti Sevnici, Krškem in v Globoko. V zadnji dobi se opaža nagel porast industrije. Postavljena je bila velika tovarna za celulozo tvrdke Bonač in drug iz Ljubljane. Tovarna zaposluje po večini domače ljudi.

Videm je zelo stara naselbina. Že za časa savskega brodarstva se je tu nalagalo vino na ladje, ki so ga kmetje pripeljali daleč iz okolice.

drogove, ki so jih prinesli s seboj, in na ta način naredili nekako zaporo.

Nato so polegali med grmovjem in čakali. Dolgo je bilo vse mirno, samo Sava se je pogovarjala z valovi in šumela preko sivih skal. V griču se je oglasila sova, ki je nekajkrat zaskovikala, nato pa preletela na drugo stran.

»Kaj, če nobenega ne bo nocoj?« je zaskrbelo fante.

»Je še čas, noč je še dolga,« tolaži Jaka.

Komaj izgovori, ko se zasveti daleč gori na Savi slabotna luč.

»So že tu! Zdaj pa, fantje, le korajžjo, če ne, bomo pa soldatje,« navdušuje Jaka.

Počasi se je približal splav, neslišno drseč po vodni gladini. Flosarji niso opazili ovir prej, da so zavozili nanje. Tresk — se je nekaj nalomilo in že je porinilo zadnji del splava na breg. Takrat je pa oživel breg in po deskah so zaropotala cokle loških tlačanov. Splavarji niti do glasu niso prišli, ko so jih že fantje podrli in zvezali z motvozi.

Še tisto noč so jih spravili v grad, kjer so že čakali cesarski nanje.

*

Vest, na kak način so se Ločani odkrižali cesarske suknje, se je razširila po vsem Posavju. Nekateri so odobraval, drugim pa so se smilili nesrečni flosarji, ki so bili kar s svojih desk, od Bog ve kod pripeljanih, vzeti

med soldate in tako dolgo dobo let niso prišli več domov.

Fantje iz sosednih vasi pa so dražili Ločane še dolgo dobo let z »motvozarji«.

R. Z.:

Za Savo navzdol

Zgoraj nad menoj je v gozdu pela kukavica svoj »ku-ku«, na kranjski strani pa ji je odgovarjal nek drug ptič, ki mu imena ne vem. Med njima pa je ležalo lepo majniško jutro, ki je iz njega že vstajal dan.

Zavil sem čez Savinjo, ki se vdano izliva v objem temne Save, in šel pod širokim obokom železniškega mostu na levi savski breg. Čez hribe zvedavo gleda sonce in počasi tiplje v dolino.

Sonce, cvetje po drevju in tleh. Strme stene so na novo preslikane z živo zeleno barvo. Nad menoj nasip, pod menoj Sava, ki so ji dale Trbovlje svojo črno barvo. Kot bi jo bilo sram svoje nič privlačne barve, se leno vali med skalovjem.

Srečata me orožnika.

»Kam, gospod?« je zvedav njun strogi obraz.

»Malo za Savo navzdol,« sem se ustavil tudi jaz.

Še nekaj vprašanj in ko sta videla, da sem »cajtengar«, je minila njuna strogost.

»Kako se vam dopade v Sloveniji?« sem baral jaz.

»Pa — Slovenija je lepa! Znete, to so divna brda.«

»Pa ljudje?«

»Dobri so.«

Kar zrasel sem za par centimetrov.

»Pa devojke, vrlo lepe devojke!«

S smehom na obrazih smo se razšli.

Pred menoj vstajajo Radeče. Po strmeh pobočju nad mestom sede hišice kot postarne tetke, ki jim sonce greje protin v otrdelih udih.

Pred menoj stopa možak. Vedno manjša je razdalja med nama, tako da že vidim male oblačke dima, ki jih spušča iz svoje čedre v lepo jutro. Na hrbtu ima cekar, ki mu pravijo ponekod »satan«; nataknil ga je na okovano palico. Na cekru leži dežnik, izpod njega kuka zvedavo naš »Gospodar«. Rjav klobuk je malo postrani, pod njim pa dvoje odločnih oči. Košati brki izpopolnjujejo vso sliko.

Dohitim ga in pozdravim. Okrenil se je in vzel čedro iz ust.

»Bog ga daj dobrega!« je pritrdil moji želji. Že sem bil malo spredaj, ko je vrgel vprašanje za menoj: »Kam pa, gospod?«

Zmanjšam svojo »brzino« in povem.

Govoriva. Seveda, jaz mislim, da moram takoj udariti na slabe čase pa menim: »Slabe čase imamo, ali ne, oče?«

Videm je bil svojčas prafara sledečih župnij: Rajhenburga, Sevnice, Pišec, Sromelj, Dobove, Koprivnice, Kapel, Artič, Zabukovja in Zdol. Te sedanje župnije so bile takrat podružnice videmske fare, ki je imela velikanški obseg. Počasi pa so se odcepile druga za drugo in postale samostojne župnije.

Prva cerkev sv. Ruperta je bila zgrajena že menda pred kakimi tisoč leti. Sedanja pa je bila postavljena v letih od 1893. do 1897. Pozidana je v romanskem slogu. Cerkev ima tlorisno obliko križa. Nad ladjami se dviga lepo izpeljani križni svod. V letu 1934. je bila cerkev zunaj prenovljena. Prvi župnik v Vidmu se imenuje v listini že leta 1297. Bil je to Engelbert Brežiški. Prvotno je bila župnija podrejena oglejskemu patriarhu.

Podružnic ima četvero. Na Kremenu je posvečena sv. Primožu in Felicijanu, na Libnu sv. Marjeti, v Stari vasi sv. Mihaelu, pri Starem gradu pa sv. Miklavžu. Ta je bila pozidana v zahvalo za odvrnitev kuge menda v letu 1768.

Naši dušni pastirji

V župniji Videm pastiruje g. Janez Medvedšek, župnik in dekan videmske dekanije, odlikovan z redom sv. Save IV. vrste. Rojen je bil 30. maja 1866 v Sevnici ob Savi. Novo sv. mašo je pel na dan sv. Jakoba leta 1892. V Vidmu je že od leta 1919., dekan od leta 1924. Pri dušnem pastirstvu mu pomaga g. kaplan Ivan Černoga, rojen leta 1904. v Zdolah.

V Brežicah pase svoje duše g. Franc Klasing, rojen 12. avgusta 1897. v Cirkovcah pri Ptuj. Novo sv. mašo je pel 28. junija 1925. V Brežicah je kot naslednik pokojnega župnika Martina Jurhar od leta 1934.

V Rajhenburgu je župnik g. Jožef Tratnik, rojen 12. decembra 1874. v Rečici ob Savinji. V Rajhenburgu je od 1. septembra 1915. Pri dušnem pastirstvu mu pomagata dva gospoda kaplana.

Sevnica. Pri nas župnikuje g. Mlaker Jožef. Pomaga mu kaplan g. Alojzij Breznik. Naša župnija je zelo težavna, ker ima v vsej škofiji največ podružnic, namreč 13! Poleg teh pa še dve kapeli, kjer se tudi mašuje.

V Zabukovju vodi dušno pastirstvo g. Franc Rampre, doma iz Stopre pri Rogatcu. Novo sv. mašo je pel na sv. Jakoba dan leta 1909.

V Zabukovju provizor od leta 1931., župnik od leta 1932.

V Loki, ki pa spada pod dekanijo Laško, pastiruje g. Mihael Šket, župnik, rojen dne 22. septembra 1868. pri Sv. Križu v Rogaški Slatini. Novo sv. mašo je pel 25. julija 1894. V Loki je od leta 1904. Pomaga mu kaplan g. Štefan Čakš, rojen 8. decembra 1907. v Šmarju pri Jelšah. Novo sv. mašo je pel dne 9. julija 1933. V Loki je od 10. avgusta 1933.

Na Razboru pase svoje ovčice župnik g. Jože Pretnar, doma na Gorjah pri Bledu. Novo sv. mašo je pel 23. junija 1918. Na Razboru župnikuje od 31. oktobra 1931.

Spomini na nekdanje zlate čase

Brodarstvo po Savi

Pred dobrimi sto leti še ni vozila železnica skozi zelene gaje Posavja. Ves tovorni promet se je vršil po Savi z ladjami, ki so jih vlačili z živino, ki je šla po cesti ob bregu reke. Tako se je vozilo že menda pred kakimi štirimi sto leti vse dotlej, ko je stekla železnica.

Prvotno se je vozilo z zelo majhnimi ladjami, ki so jih vlekli ljudje. Ker je promet vedno naraščal, se je brodarstvo izpopolnjevalo. Gradili so vedno večje ladje, tako da so imeli nekateri proti koncu brodarstva do 50 metrov dolge ladje s širino 4—5 metrov. Na take se je naložil res ogromen tovor več stotin centov žita in drugih stvari. Take večje ladje je vlekel po dvajset parov volov ali konjev, ki so šli paroma po obrežni cesti. Od Krškega do Laz pri Boštanju so vozili ob desnem bregu Save, višje gori so menjavali in prepeljavali živino z brodom z enega brega na drugega, ker radi hude strmine ni bilo mogoče povsod z živino.

Na ladjah so vozili razno blago, posebno žito in vino iz spodnjih krajev, Slavonije, Hrvaške, Dolenjske in brežiškega okraja, nazaj grede pa razno špecerijsko blago, premog, steklene izdelke in južno sadje iz Italije.

Dolgo časa je bila končna postaja Zalog pri Ljubljani; ko pa je bila zgrajena Južna železnica Dunaj—Trst, je prevzel to vlogo Zidani most. Tu se je nalagalo na ladje blago, ki je prišlo po železnici s severa mimo Celja, bodisi iz Ljubljane in še dalj. Ob levem bregu Save blizu izliva Savinje so si brodarji

uredili velik nabrežni prostor za razkladanje. Tu so nastale prodajalnice, kjer se je živahno trgovalo. Posebno pa so bile obiskane gostilne, ki jih je bilo precej. Brodarji so bogato zaslužili, radi pa so bili tudi veseli, če so srečno pritovorili svoje ladje na cilj. Plovstvo je bilo združeno z mnogimi nevarnostmi. Dostikrat so morali porezati vrvi, da so tako rešili vsaj živino, ki bi jo sicer potegnili v reko. Ladjo so nato spravili za breg in čakali, da se je naraslo vodovje umirilo.

Z brodarstvom si je mnogo ljudi služilo kruh. V posavskih krajih je za časa brodarstva vladalo pravo blagostanje. Posebno doba med gradnjo Južne (leta 1849.) in hrvaške železnice (leta 1862.) se imenuje za te kraje zlata doba. Z zgraditvijo hrvaške železnice pa je bil brodarstvu zadan smrtni udarec, z njim vred pa se je vidoma manjšalo blagostanje. V ustnih pripovedkah pa še vedno živi med ljudstvom spomin na one lepe, brezskrbne zlate čase, »ki bili so, al' več jih ni«.

Posavje vabi

Posavje z okolico in naša Dolenjska imajo obilo naravnih krasot, od katerih jih pa še ljudstvo samo zadosti ne pozna, zaradi tega jih tudi ne ceni v tisti meri, jim ne posveča tiste pozornosti, kakor je to po drugih krajih. Le pogledjmo! So kraji, kjer je vsaka gora, vsaka dolinica, vsak potok itd. postal znamenit. Opevani so v pesmih, opisovani v poevstih in potopisih in slava takih krajev je prodrla v širni svet. Postali so slavni in njihovi tradicionalni slavi obledi vse. Tujci, ki prihajajo na oddih in razvedrilo iz najrazličnejših krajev, zahajajo le tja, kjer jim reklama več obeta, a skozi naše kraje se vozijo kakor skozi Sibirijo. Mi smo preskromni, da bi svetu pokazali, kaj imamo, premalenkosti, da bi za tujce pripravili vse tiste udobnosti, ki jih imajo drugod. To in še marsikaj je vzrok, da ni tako, kakor bi moralo biti.

Naše kraje je treba ljudem pokazati, jih opozoriti nanje, tako rekoč razkričati jih. Treba je povedati: to imamo pri nas, to lepo to vam nudimo, samo pridite...

Pridite in ne bo vam žal! Med tihimi gorami Posavja se boste dobro počutili in med našimi gostoljubnimi ljudmi boste kakor doma.

»Kaj?« me je pogledal, da mi je korak zastal. »Še slabši bi lahko bili. Boga zahvalimo, da nam hujše ni!«

Zavzet sem ga gledal, človeka. Pa mislim, da bi ga še marsikdo. Do kogar prideš, samo jamranje. Tu pa se naenkrat najde človek, ki je po vsem videzu zadovoljen na svetu. Bil sem tiho. Saj sem mu s tem tudi dal prav. Nenadoma se je ustavil.

»Presneto!« je začel. »Saj nam ja še nobene sile ni! Kakor je drugod po svetu! O, nam je ja kar dobro. Vse jamra, kako nam je hudo na svetu. Jaz pa pravim, da nam še nikjer ni tako dobro šlo, kot nam gre na tem svetu. Kjer smo še bili, nam ni bilo zatorej,« se je nasmejal in me postrani pogledal.

»Ja, ja, kar nič nam še ni sile. Še preveč nam je dobro. Kar pogledjte ljudi, mladino, kako je vse razvajeno. Včasih tega ni bilo. Kar brez dela bi radi živeli in pohajali, pa dobro jedli in pili — pa noreli. Tak je danes svet. Kam, le kam bo vse to prišlo?«

Skrb mu je legla na obraz. Za hip je molčal, nato pa zopet nadaljeval: »Vse drvi v mesto, v službe. Pet otrok sem imel, nazadnje pa kaže, da bi sam delal na starost. Dva sta še doma, trije so že odrleli. Pa bi menda najraje še ta dva. Čudno je to. Včasih se je kmečki fant jokel, če je moral zdoma, tako mu je bilo težko, ker je bil navezan na dom in na zemljo. Danes pogledjte: komaj čaka, da dobi kako službico kje na železnici ali kjer bodi, ko pa gre, pa vriska od veselja,

da mu ne bo treba več delati na gruntu. Presneto je zafuran današnji svet! Lejte, še kmečke punčare raje jemljejo take, ki imajo službo, kakor pa kmečkega fanta. Toliko časa ga nagovarja, da ga zdrega kam v mesto. Veste, vi ste še mladi, še ne veste vsega. Saj jaz tudi ne. Pa toliko le rečem: če bo šlo tako naprej, smo izgubljeni. Le verjemite mi, jaz sem star.«

Nekaj časa sva tiho šla. Cesta se je vila v gostih lokih nad železnico, spodaj je drvel Simplon-Orient-ekspres, vozeč iz daljne Švice preko naše domovine daleč v Palestino. Bližala sva se Loki. Iznad gostega drevja je pozdravljaval zvonik. Na drugi strani Save je ležala ravnina in drobni biseri rose so se vtapljali v sončne žarke.

Nisva mogla drugače, morala sva gledati naravnost božjo lepoto naše zemlje. In prav v tem pogledu so se spočele v duši starega moža iskrene besede. Kakor posvečene so se izgubljale med zelenje in trave.

»Lejte, šest in šestdeset jih imam na hrbtu. Od otroških let sem delal in garal tam v onem bregu nad cerkvijo. Včasih stradal, nesreče so bile, živina je crkavala, slabe letine so bile, včasih kar zaporedoma — živelo se je pa le. In, veste, nikdar nisem obupal, nikdar nisem bil nejevoljen na svoj stan, nikoli nisem mislil na to, da bi pustil grunt in šel. Oral in kopal sem to zemljo in rad sem jo imel. Rad kakor svojo mater. Jaz sem ji

bil zvest, zato je bila tudi ona meni zvesta. Rečem pa: če bi se zgodilo, kakor se je ponekod, da bi prišel sovražnik in nas hotel pregnati, jaz ne bi šel nikamor. Tu sem se rodil in tu, na svoji zemlji, hočem umreti. Star sem in če ne bi imel drugega, s koso bi šel nad sovraga, tako kot so šli nekdanji naši Posavci nad svoje zatiralce. Zemlje ne zapustim, suženj pa tudi ne bi bil. Rajši umrem. Kaj je življenje enega človeka, kadar gre za tako veliko reč! Nič. Zadnjič so mi poklical najmlajšega k vojakom, pa se je bolj kislo držal. Nič drugega mu nisem rekel, samo vprašal sem ga: Franci, če ne greš rad, grem pa jaz namesto tebe. Gledal me je in ko je videl, da mislim za res, je dvignil glavo in pod hribom na ves glas zavriskal, češ da boš slišal, stari, da se ne bojim. Pa verjamete, da ne bom jokal, če mi ubijejo sina ali dva, jokal bi se pa, če bi moral od te zemlje proč. In če bi prišlo do česa, vam rečem, ves narod bi se moral dvigniti in iti nad sovražnika. Kaj to, če bi eno leto nič ne zrastle, če bi stradali... Bolje stokrat da od gladi umrjemo, kot pa, če bi nam drugi rezali kruh in nam posedli zemljo.«

Prišla sva na konec najine skupne poti. Ostal sem sam sredi sončnega dne, za lepo doživetje bogatejši. Čudno, kako dvigne včasih človeka prava beseda, kakor močan podpornik podpre duhovno stavbo njegove duše. Mogoče za vedno...

Na konec je prišla tudi moja beseda.